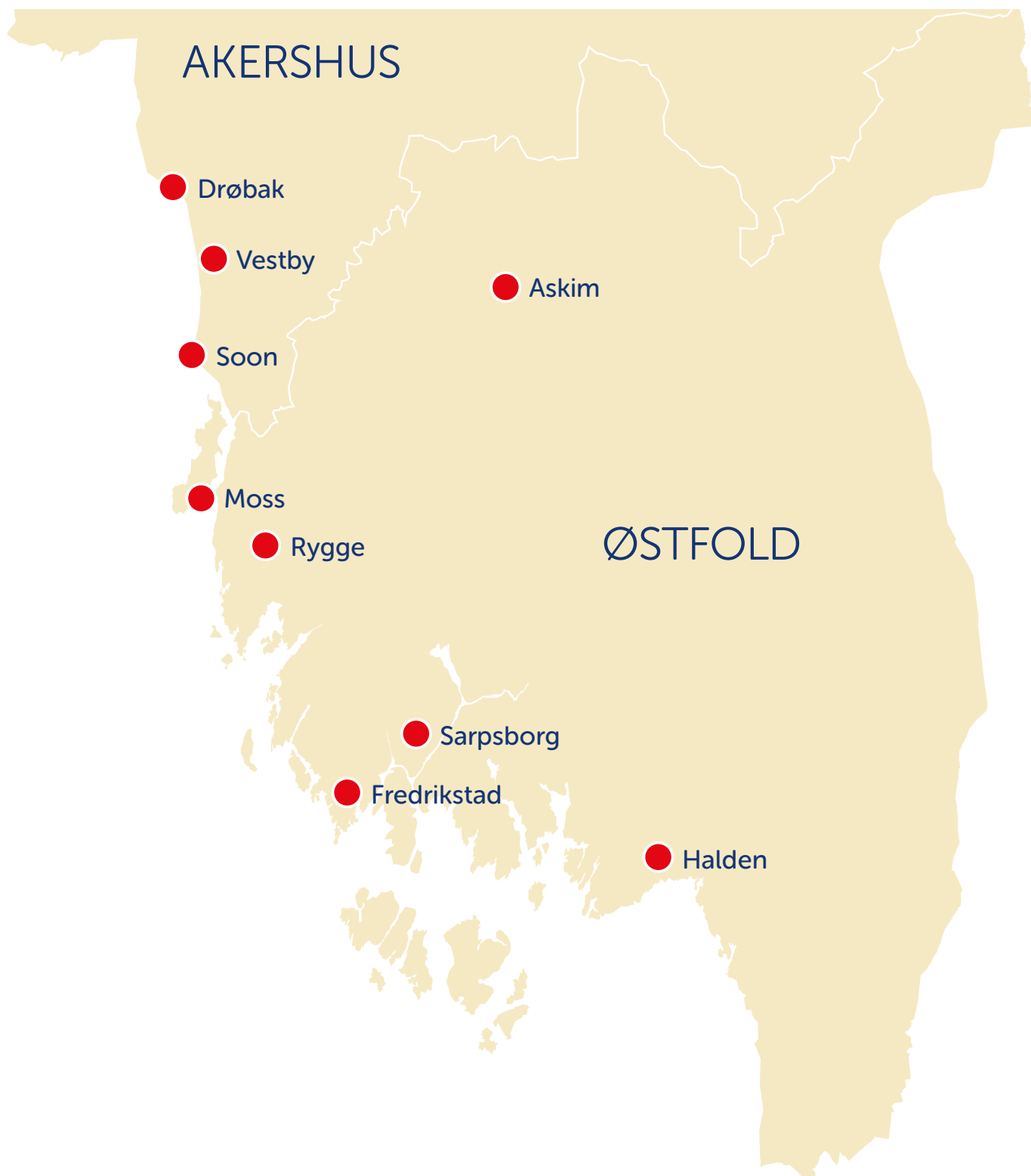

2015

ÅRSRAPPORT

Her finner du oss

www.sparebank1.no/ostfold-akershus

Kundeservice: 05700

E-post: epost@sparebank1.no

SPAREBANK 1 ØSTFOLD AKERSHUS

- 04 Administrerende direktørs kommentar
- 05 Hovedtall og nøkkeltall siste 5 år

FINANSIELLE RESULTATER

- 08 Styrets beretning for 2015
- 21 Resultatregnskap
- 23 Balanse
- 25 Endring i egenkapital
- 27 Kontantstrømpoppstilling
- 28 Noter
- 113 Revisjonsberetning
- 115 Erklæring fra styret og administrerende direktør
- 116 Kontrollkomiteens beretning

LEDELSE OG MILJØ

- 118 Eierstyring og selskapsledelse

ENGASJEMENT 2015

- 122 Lokalt engasjement

TILLITSVALGTE I SPAREBANK 1 ØSTFOLD AKERSHUS

- 123 Tillitsvalgte i SpareBank 1 Østfold Akershus

Det handler om å gi gode kundeopplevelser

Når vi nå ser tilbake på året 2015, så kan vi oppsummere med at dette ble nok et år hvor konkurransen i bankmarkedet ble ytterligere skjerpet, både fra solide norske aktører, men også i enda større grad fra utenlandske aktører. Når utenlandske aktører i tillegg er privilegert med mindre strenge rammebetingelser enn norske banker, gjør dette situasjonen utfordrende.

SpareBank 1 Østfold Akershus viser at dette er en situasjon som vi håndterer på en god måte. Vi har stort fokus på å skape resultater sammen med våre kunder og samfunnet rundt oss, og 2015 viser at dette fungerer bra – solid kundetilvekst og økonomiske resultater som kan tåle å bli sammenlignet med de beste bankene i Norge. Vi har tilpasset bankens kontornett i

takt med kunders behov for å gå i banken, og har fått mulighet til å bygge opp større kompetansemiljøer – noe som kommer kundene til gode. Også i 2015 har det skjedd en voldsom utvikling i ny teknologi som gjør at kundene i enda større grad tar ansvar for daglige banktjenester selv. Som svar på andre bankers tilbud om enkle verktøy for vennebetaling, kjøpte SpareBank 1 alliansen opp den norske virksomheten av mCASH. Allerede er mCASH tatt i bruk av svært mange kunder.

Vi prøver hele tiden å bli en «bedre utgave av oss selv» - men holder uansett fast ved våre kjerneverdier *Nær og Dyktig*.

I en situasjon med stor konkurranse og lavt rentenivå vil det aldri være store variasjoner mellom bankene når det gjelder rentebetingelser og priser på diverse tjenester.

Forskjellen ligger i hvordan kundene opplever å bli tatt vare på. Vi tror fortsatt at det betyr noe at banken «bryr seg». Uansett hvor digitale og selvbetjente kundene etter hvert blir, vil det oppstå situasjoner hvor man ønsker kontakt med banken sin.

Norsk økonomi er sterk, men har nå bremset litt opp som følge av lav oljepris og lavere oljeinvesteringer. Den makroøkonomiske utviklingen i bankens nedslagsfelt er så langt mindre påvirket av dette og det forventes ingen dramatisk endring i situasjonen på kort sikt. Dersom situasjonen fort-

setter er det imidlertid en større sannsynlighet for at konsekvensene av oljeprisfallet vil få ringvirkninger for hele landet. Ferske prognoser fra Samfunnsøkonomisk analyse viser at Østfold og Akershus er blant de regionene som vil bli minst påvirket.

Boligprisene i bankens markedsområde spås å vokse med 16-18 prosent frem til 2018. SpareBank 1 Østfold Akershus har ingen direkte eksponering mot oljesektoren og i Østfold mottar kun 2% av lønnstakerne sin lønn, direkte eller indirekte, fra petroleumindustrien. Samtidig ser vi at en del av den tradisjonelle industrien nå får en oppblomstring etter mange års effektivisering, godt hjulpet av en svakere kronekurs.

Vi har et solid fundament og en sterk vilje til å håndtere de utfordringer som ligger foran oss. Finansbransjen er i stor endring, konkurransen øker og kundene er bevisste på hva som kjenner seg en god bank.

Uavhengig av all endring i bransjen er verdien av en god kundeopplevelse. Den går ikke ut på dato.

Vi har et solid fundament og en sterk vilje til å håndtere de utfordringer som ligger foran oss.

Arild Bjørn Hansen
administrerende direktør

HOVEDTALL OG NØKKELTALL SISTE 5 ÅR

(i hele tusen kroner)

KONSERN	2015	2014	2013	2012	2011
Resultat					
Netto renteinntekter	337 891	291 087	282 671	252 425	204 409
Netto provisjons- og andre inntekter	239 759	253 450	249 636	197 806	196 595
Netto avkastning på finansielle instrumenter til virkelig verdi	32 233	110 486	59 875	88 199	10 137
Sum netto inntekter	609 883	655 022	592 182	538 430	411 142
Sum driftskostnader	318 164	351 867	321 133	319 322	252 313
Driftsresultat før tap	291 719	303 156	271 049	219 108	158 829
Tap på utlån og garantier	13 544	40 426	49 043	31 475	29 724
Resultat før skatt	278 175	262 730	222 006	187 632	129 104
Skattekostnad	60 481	44 731	50 520	45 226	12 021
Årsresultat fra videreført virksomhet	217 694	218 000	171 486	142 407	117 083
Resultat virksomhet holdt for salg, etter skatt	3 294	1 850	98	- 5 431	- 8 263
Årsresultat	220 989	219 850	171 584	136 976	108 820
Resultat i % av gjennomsnittlig forvaltningskapital					
Netto renteinntekter	1,82 %	1,59 %	1,57 %	1,46 %	1,44 %
Netto provisjons- og andre inntekter	1,29 %	1,39 %	1,39 %	1,14 %	1,39 %
Netto avkastning på finansielle instrumenter til virkelig verdi	0,17 %	0,60 %	0,33 %	0,51 %	0,07 %
Sum netto inntekter	3,29 %	3,59 %	3,29 %	3,11 %	2,90 %
Sum driftskostnader før tap på utlån	1,72 %	1,93 %	1,78 %	1,84 %	1,78 %
Driftsresultat før tap	1,58 %	1,66 %	1,51 %	1,27 %	1,12 %
Tap på utlån og garantier	0,07 %	0,22 %	0,27 %	0,18 %	0,21 %
Resultat før skatt	1,50 %	1,44 %	1,23 %	1,08 %	0,91 %
Skattekostnad	0,33 %	0,24 %	0,28 %	0,26 %	0,08 %
Årsresultat fra videreført virksomhet	1,18 %	1,19 %	0,95 %	0,82 %	0,83 %
Resultat virksomhet holdt for salg, etter skatt	0,02 %	0,01 %	0,00 %	-0,03 %	-0,06 %
Årsresultat	1,19 %	1,20 %	0,95 %	0,79 %	0,77 %
Balansetall					
Brutto utlån til kunder	15 312 961	14 390 815	14 228 441	14 067 685	14 543 513
Brutto utlån til kunder inkl. SpareBank 1 Boligkreditt	22 531 690	21 088 686	20 899 793	19 510 719	18 616 353
Innskudd fra kunder	11 806 142	11 687 669	10 970 069	10 225 580	7 250 272
Innskuddsdekning	77,1 %	81,2 %	77,1 %	75,9 %	70,3 %
Utlånsvekst siste 12 måneder	6,4 %	1,1 %	1,1 %	-3,3 %	27,6 %
Utlånsvekst inkl. SpareBank 1 Boligkreditt	6,8 %	0,9 %	7,1 %	4,8 %	30,2 %
Innskuddsvekst siste 12 måneder	1,0 %	6,5 %	2,8 %	4,4 %	41,0 %
Gjennomsnittlig forvaltningskapital	18 520 510	18 268 975	18 000 362	17 317 111	14 170 077
Forvaltningskapital	18 793 190	17 987 353	17 167 867	17 683 749	13 830 087
Forvaltningskapital inkl. SpareBank 1 Boligkreditt	26 011 919	24 685 224	23 839 219	23 126 783	17 902 927

HOVEDTALL OG NØKKELTALL SISTE 5 ÅR (forts.)

(i hele tusen kroner)

KONSERN	2015	2014	2013	2012	2011
Nøkkeltall					
Resultat av ordinær drift %	1,40 %	1,05 %	1,17 %	0,76 %	1,05 %
Kostnadsprosent ²⁾	52,17 %	53,72 %	54,23 %	59,31 %	61,37 %
Tapsprosent utlån ³⁾	0,09 %	0,28 %	0,34 %	0,22 %	0,20 %
Misligholdte engasjement i % av brutto utlån	0,51 %	1,09 %	1,43 %	1,60 %	1,56 %
Andre tapsutsatte engasjement i % av brutto utlån	0,11 %	0,25 %	0,66 %	0,92 %	0,61 %
Tapsprosent utlån inkl. Sparebank 1 Boligkreditt ³⁾	0,06 %	0,19 %	0,23 %	0,16 %	0,16 %
Misl. eng. i % av brutto utlån inkl. SpareBank 1 Boligkreditt	0,34 %	0,75 %	0,97 %	1,15 %	1,21 %
A. tapsut.eng. i % av br. utlån inkl. SpareBank 1 Boligkreditt	0,07 %	0,17 %	0,45 %	0,67 %	0,48 %
Egenkapitalavkastning ¹⁾	10,78 %	12,55 %	10,91 %	9,42 %	9,85 %
Kapitaldekningsprosent	17,60 %	16,46 %	19,80 %	14,54 %	14,75 %
Kjernekapitalsprosent	17,60 %	16,46 %	17,07 %	14,54 %	14,25 %
Ren kjernekapitalsprosent	16,59 %	15,62 %	13,56 %	12,49 %	12,49 %
Antall kontor	9	10	13	13	13
Antall årsverk	209,5	229,0	235,1	229,5	220,5

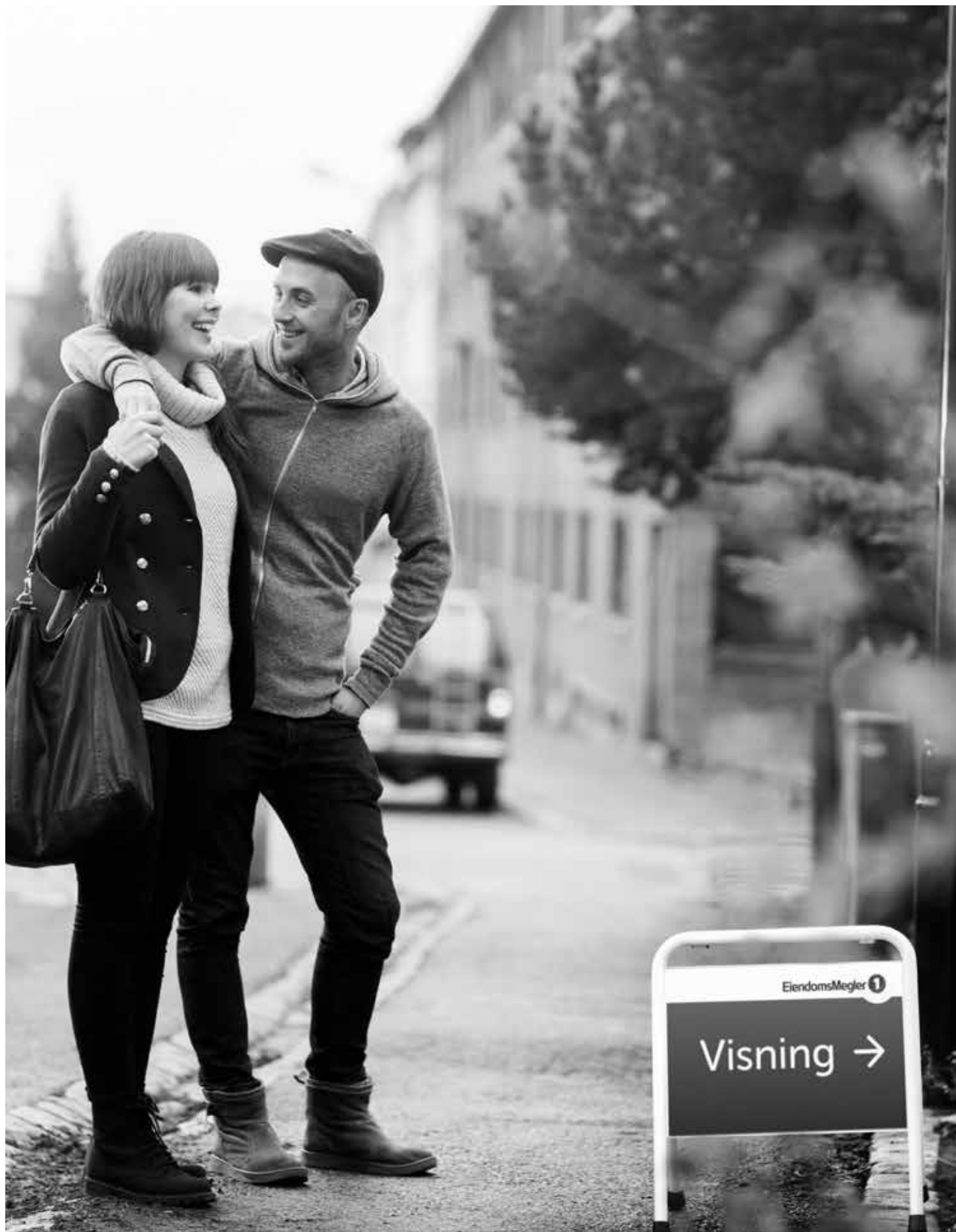
1) Resultat etter skatt i prosent av gjennomsnittlig egenkapital

2) Sum kostnader i prosent av sum driftsinntekter

3) Netto tap i prosent av gjennomsnittlig brutto utlån

Finansielle resultater

Styrets beretning

VIRKSOMHETENS ART

SpareBank 1 Østfold Akershus konsernet består av morbanken SpareBank 1 Østfold Akershus samt datterselskapene Nekor Gårdselskap AS (100 %), og Eiendomsmegler 1 Østfold Akershus AS (100 %). Banken har også betydelige eierandeler i Samarbeidende Sparebanker AS og Samarbeidende Sparebanker Bankinvest I AS og Samarbeidende Sparebanker Bankinvest II AS.

SpareBank 1 Østfold Akershus har sitt hovedkontor i Moss og har til sammen 9 kontorer i Østfold og Akershus syd regionen. Konsernets hovedvirksomhet er salg og formidling av finansielle produkter og tjenester, investerings-tjenester samt eiendomsmegling.

ÅRET 2015 (tall fra 2014 i parentes)

Resultat før skatt ble på 278,2 mill. kr (262,7 mill. kr). Resultatet fra den ordinære virksomheten utgjorde 259,5 mill. kr (192,7 mill. kr). Korrigert for

engangsposter er det en forbedring i ordinær virksomhet inklusive tap på 71,3 mill. kr.

Underliggende drift viser en positiv utvikling grunnet i hovedsak høyere netto renteinntekter og lavere kostnader. Resultat før skatt forbedres ytterligere sammenlignet med fjoråret som følge av lave tap. Kostnadsprogrammet forløper som planlagt og er en vesentlig bidragsyter til det gode resultatet. Egenkapitalavkastningen for resultat etter skatt ble på 10,78 % (12,55 %).

NETTO RENTEINNTEKTER OG NETTO PROVISJONS- OG ANDRE INNTEKTER

Rentenettoen i 2015 ble på 337,9 mill. kr (291,1 mill. kr). Rentenettoen utgjorde 1,82 % (1,59 %) av gjennomsnittlig forvaltningskapital.

Rentenettoen påvirkes av overførslar til SpareBank 1 Boligkreditt AS. En betydelig del av inntektene på utlån er

som følge av dette flyttet fra netto renteinntekter til provisjonsinntekter. Endring i rentenetto og endring i provisjon fra SpareBank 1 Boligkreditt AS må derfor ses i sammenheng.

Netto provisjonsinntekter og andre inntekter ble på 239,8 mill. kr (253,4 mill. kr). Av dette utgjorde SpareBank 1 Boligkreditt AS 79,3 mill. kr (96,6 mill. kr). Samlet sett har netto inntekter knyttet til de utlån og innskudd som banken forvalter økt med 29,5 mill. kr sammenlignet med 2014. Økningen skyldes økt volum og lavere fundingkostnader. Økningen i øvrige netto provisjonsinntekter skyldes økt omsetning i Eiendomsmegler 1 Østfold Akershus AS og vekst innen betalingsformidling.

Konsernets bygg i Våler og i Råde ble i løpet av tredje kvartal 2015 solgt. Bankens bygg på Halmstad ble solgt i fjerde kvartal. Dette har samlet resultert i mindre nedreguleringer av bokførte verdier.

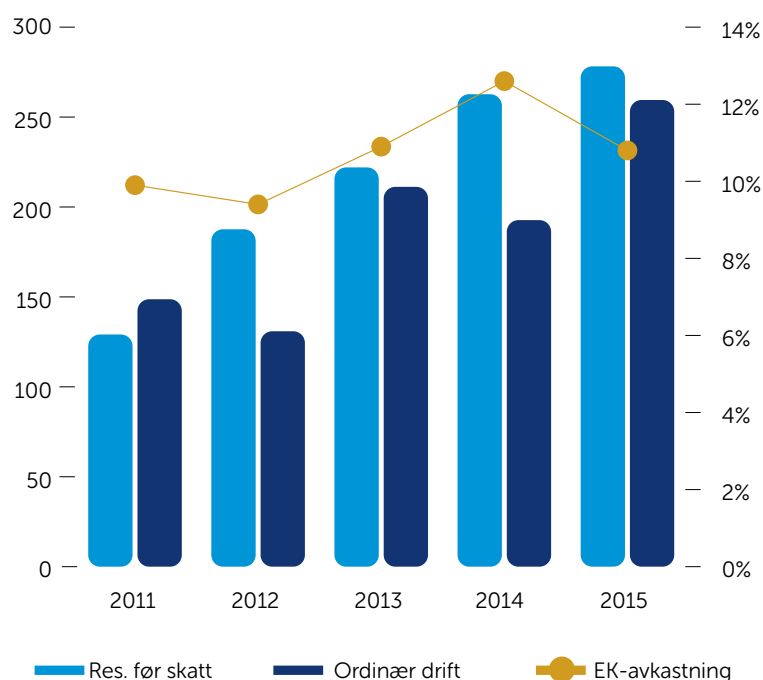
NETTO AVKASTNING PÅ FINANSIELLE INSTRUMENTER

Netto avkastning på finansielle instrumenter, inklusive resultatandel i felleskontrollert virksomhet, viste en gevinst på 32,2 mill. kr (110,5 mill. kr) i 2015.

Nettogevinst på finansielle poster er redusert med 42,8 mill. kr sammenlignet med 2014 til -22,8 mill. kr. Endringen skyldes i hovedsak engangsposter i 2014 og markedssvingninger på finansielle instrumenter. SpareBank 1 Østfold Akershus har en konservativ investeringsprofil. Aksjeporteføljen er liten og obligasjonsporteføljen består utelukkende av høykvalitetsobligasjoner fra solide utstedere.

Markedsrentene har beveget seg nedover noe som isolert sett tilsier økt verdi på fastrenteutlån. Med bakgrunn i Finanstilsynets uttalelser knyttet til fastrenteutlån har konsernet i tredje kvartal gjennomgått sin praksis og gjort justeringer i de rentebanene som

Resultat og avkastning

benyttes til verdsettelsen av fastrente-utlån. I sum ble verdiendringen på fastrenteutlån -9,6 mill. kr. i 2015.

Inntekter av eierinteresser er redusert med 17,3 mill. kr sammenlignet med 2014 grunnet svakere resultat i SpareBank 1 Gruppen og BN Bank. Svakere resultat i SpareBank 1 Gruppen sammenlignet med fjoråret skyldes i hovedsak høyere naturska-deerstatninger, lavere avviklingsge-vinster i skadeselskapet og svakere finansinntekter.

I tredje kvartal 2014 ble det bokført en gevinst ved realisasjon av Nets Holding AS på 14,1 mill.kr., samt et ekstraordinært utbytte fra Samspar Bankinvest II AS på 19,2 mill. kr. Begge poster var engangshendelser og for-klarer resterende forskjell mellom fi-nanspostene i 2015 og 2014.

I november 2015 inngikk Visa Inc. av-tale om kjøp av Visa Europe. I den forbindelse vil banken motta vederlag for sin indirekte andel av Visa Europe gjennom sin deltakelse i Visa Norge. Salgsvederlaget er estimert til 16,0 mill. kr. og er ført som verdiøkning mot utvidet resultat. Salget vil bli inn-tektsført over ordinært resultat når transaksjonen er endelig godkjent av relevante myndigheter.

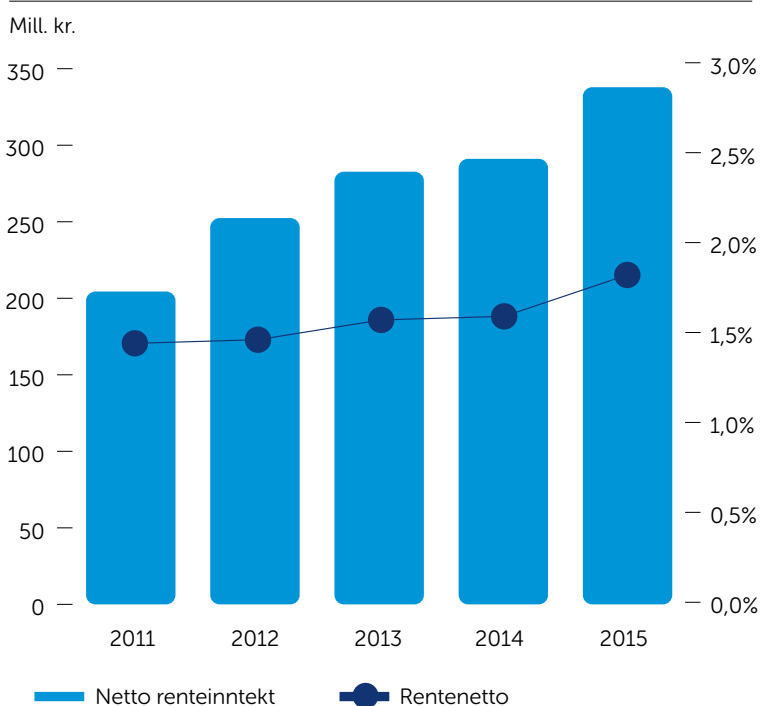
Sum netto inntekter i 2015 ble på 609,9 mill. kr (655,0 mill. kr).

DRIFTSKOSTNADER

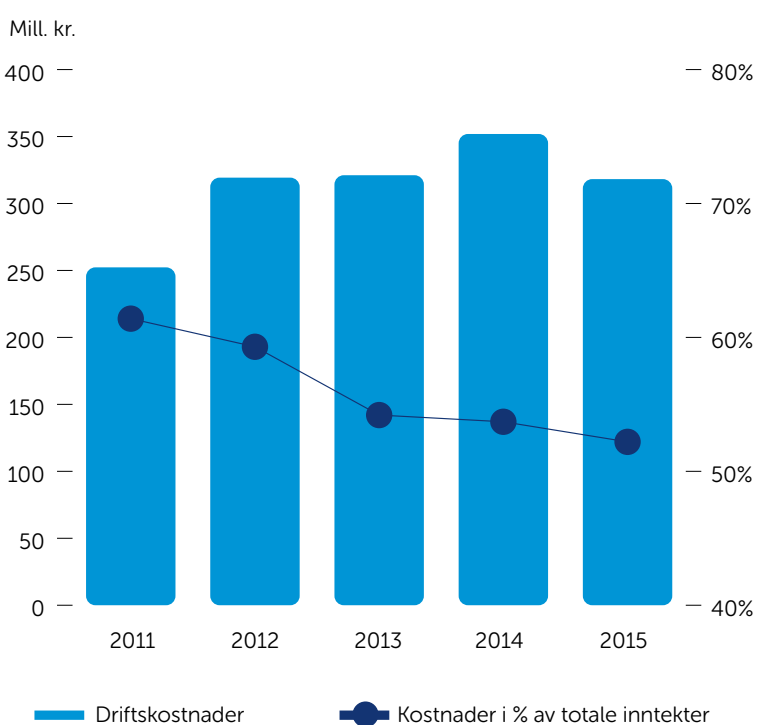
Driftskostnadene i 2015 ble på 318,2 mill. kr (351,9 mill. kr), 1,72 % (1,93 %) av gjennomsnittlig forvaltningskapi-tal. I 2014 var det bokført omstil-lingskostnader på 22,4 mill. kr. Videre har det i 4. kvartal 2015 påløpt en-gangskostnader på 4,7 mill. kr pga. periodiseringsfeil knyttet til 2014. Holdes disse utenfor er nedgangen i kostnader på 15,9 mill.kr, en reduk-sjon på 4,5%. Reduksjonen er sam-menlignet med 2014 i hovedsak knyttet til færre lokaler (-4) og færre årsverk (-19,5).

Styret er fornøyd med den underlig-gende forbedringen og vil i tråd med vedtatt kostnadsprogram fortsette å ha fokus på effektiv bankdrift. Samlet sett skal kostnadstiltakene sikre en årlig reduksjon i driftskostnader på

Netto renteinntekt og rentenetto

Driftskostnader og kostnadsprosent

40 mill. kr. innen utgangen av 2016 (reduksjon målt mot driftskostnader i 2013, korrigert for prisstigning).

KREDITTRISIKO OG PORTEFØLJEUTVIKLING

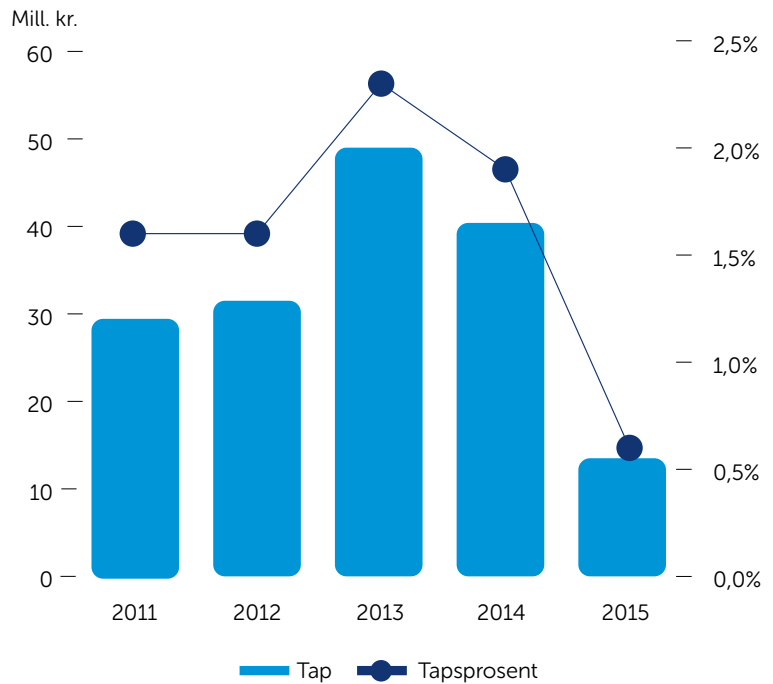
Personmarkedsporteføljen viser en stabil gjeldsbetjeningsevne. Forventninger om fortsatt lavt rentenivå, tilfredsstillende inntektsutvikling og en stabil lav arbeidsledighet tilsier at situasjonen vil vedvare de nærmeste kvartalene. 92 % av morbankens brutto utlån er til kunder i bankens primærrområde og 97 % av boliglånene er sikret innenfor 80 % av boligverdien. I sum gjør dette at kredittrisikoen knyttet til personmarkedet anses for å være lav.

Bedriftsengasjementene følger en positiv risiko- og markedsutvikling. Banken har høyt fokus på at all vekst i bedriftssektoren skal være innenfor målsatte grenser for misligholdssannsynlighet, og skal være basert på at banken samtidig har som mål å redusere risikoen i porteføljen. Utviklingen i utlånsporteføljen følges tett opp med handlingsplaner og overvåkning av "early warning", porteføljens misligholdssannsynlighet (PD) og øvrige misligholdsrapporter og risikorapporter.

TAP OG MISLIGHOLD

Konsernet hadde netto tap på 13,5 mill. kr (40,4 mill. kr) i 2015. Netto tap utgjorde 0,06 % (0,19 %) av brutto utlån inklusiv SpareBank 1 Boligkreditt AS. En vesentlig reduksjon sammenlignet med fjoråret. I 2015 er gruppenedskrivninger økt med 14,2 mill. kr. mens individuelle tapsføringer er tilbakeført med 0,6 mill. kr. Gruppenedskrivningene er økt med henblikk på lavere prognoser for norsk økonomi. Andel misligholdte og tapsutsatte engasjement er redusert til 0,41 % (0,91 %). Individuelle nedskrivninger var på 21,1 mill. kr. (39,1 mill. kr.) ved utgangen av kvartalet. Gruppenedskrivningene var 46,2 mill. kr (32 mill. kr). Til sammen utgjorde nedskrivningene 0,30 % (0,34 %) av brutto utlån inklusiv SpareBank 1 Boligkreditt AS.

Tap og tap i prosent av brutto utlån inkl. boligkreditt

RESULTAT VIRKSOMHET OG ANLEGGSMIDLER HOLDT FOR SALG

I forbindelse med salg av konsernets bygg i Våler overtok konsernet Våler Park AS som eier en større nærings-tomt i Våler. Selskapet ble ved overtakelse klassifisert som holdt for salg og inngår med en bokført verdi på 9,5 mill. kr.

Videre er Fasett Eiendom AS med døtre klassifisert som holdt for salg. Virksomheten i Mosseporten Frysehotell med tilhørende eiendommer ble solgt i april 2015. Transaksjonen ble bokført i 2. kvartal og medførte ikke tap eller gevinst. Etter denne transaksjonen sitter konsernet ved sitt eierskap i Mosseporten Næringspark AS igjen med en eiendomsmasse på i underkant av 3000 kvm som består av 2 seksjoner. Det arbeides nå med å selge resterende seksjoner. Fasett Eiendom AS med døtre er bokført til 27,8 mill. kr.

Resultat av virksomhet holdt for salg utgjorde 3,3 mill. kr (1,9 mill. kr) etter skatt og eliminering av renter. Resultatet knytter seg i hovedsak til bankens eierskap i Fasett Eiendom AS med døtre.

RESULTAT OG DISPONERING

Konsernet fikk i 2015 et resultat for året på 221,0 mill. kr (219,9 mill. kr). Tilsvarende tall for morbank var 186,9 mill. kr (179,5 mill. kr).

For 2015 vil styret foreslå et utbytte på kr 3,9 pr egenkapitalbevis, totalt 43,9 mill. kr. Det tilsvarer 25% av egenkapitalbevisseierens andel av overskuddet i morbank. Det foreslås tilsvarende en utdeling til gaver på 3,3 mill. kr. Etter disponering og utdeling opprettholdes egenkapitalbevisbrøken på 93,0%. Utbyttetenivået i 2015 er påvirket av behovet for å bygge ytterligere soliditet i årene frem til og med 2017. Se for øvrig kommentarene under avsnittet om kapitaldekning.

BALANSEN

Forvaltningskapitalen inklusiv SpareBank 1 Boligkreditt AS, utgjorde 26 011,9 mill. kr. ved utgangen av kvartalet. En endring fra 2014 på 5,4 %, eller 1 326,7 mill. kr. Forvaltningskapitalen uten SpareBank 1 Boligkreditt AS var 18 793,2 mill. kr.

UTLÅN

Brutto utlån inklusive overføring til SpareBank 1 Boligkreditt AS utgjorde 22 531,7 mill. kr ved utgangen av kvartalet. Det tilsvarer en utlånsvekst i 2015 på 1 443,0 mill. kr, tilsvarende 6,8 %. Eksklusiv lån overført til SpareBank 1 Boligkreditt AS utgjorde brutto utlån 15 313,0 mill. kr (14 390,8 mill. kr), noe som tilsvarer en økning på 6,4 % i 2015 (1,1 %).

Utlånsveksten er i henhold til bankens overordnede ambisjoner om sunn vekst med begrenset risiko tilpasset endringene i kapitaldekningsregelverket.

INNSKUDD

Konsernets innskudd har økt med 1,0 % (6,5 %) i 2015 til 11 806,1 mill. kr (11 687,7 mill. kr). Innskuddsdekningen var på 77,1 % (81,2 %) ved utgangen av kvartalet.

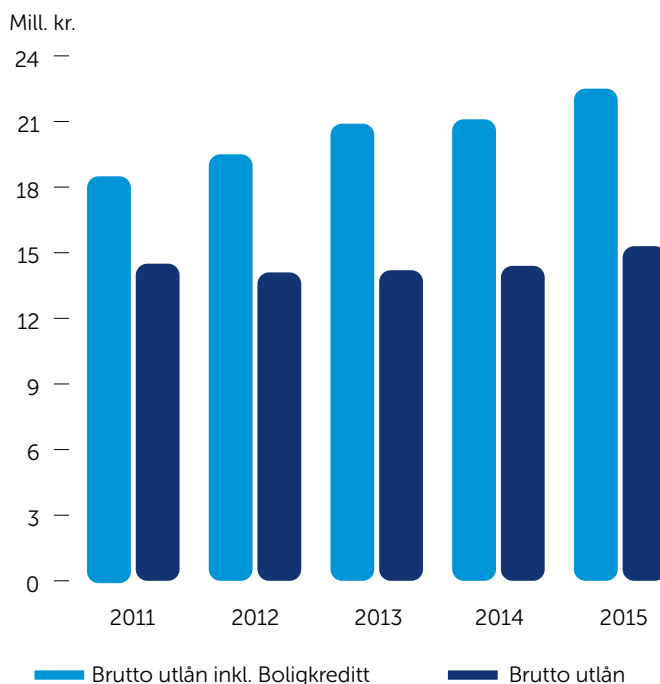
PERSONMARKEDET

Personmarkedet har i 2015 vært preget av lave utlånsrenter og høy aktivitet.

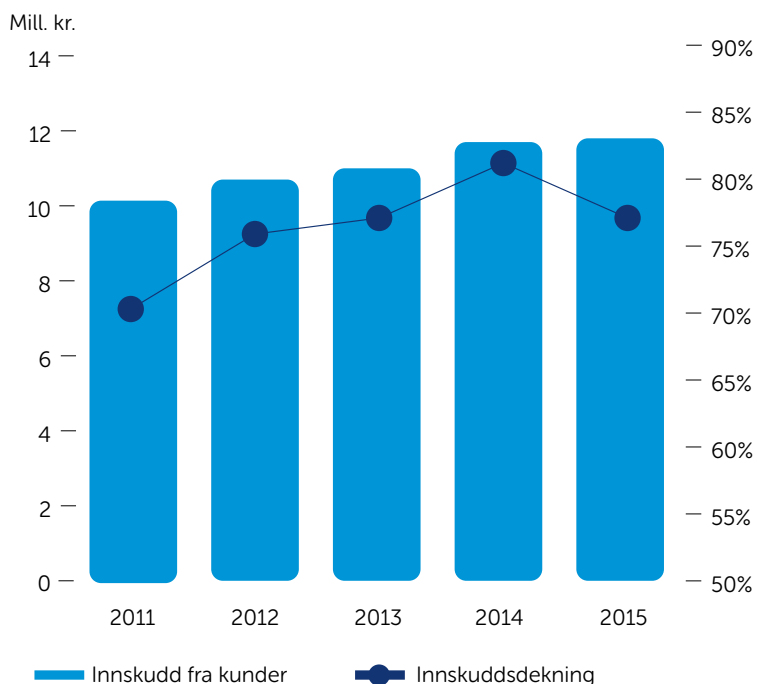
I løpet av 2015 har banken automatisert kontanttjenestene ved samtlige kontorer. Videre er bankens virksomhet i Rygge samlet på ett kontor. Endringene har stort sett blitt positivt mottatt.

Kundene velger i stadig større grad å ordne de daglige bankoppgavene selv uten å oppsøke bankkontoret. Vi tilpasser oss utvikling og fortsetter med å utvikle gode tekniske løsninger for kundene. Banken har utvidet sin åpningstid på kundesenteret til hver dag hele året til kl. 07 – kl. 24. Videre er banken tilstede i sosiale medier. Kundene skal oppleve at banken er tilgjengelig og lokalt engasjert selv

Brutto utlånsvolum

Innskuddsvolum og -dekning

om antall bankkontorer reduseres. Utlånsveksten innen personmarkedet i 2015 ble på 6,4 % inklusiv SpareBank 1 Boligkreditt AS.

BEDRIFTSMARKEDET

Banken har jobbet aktivt med å redusere risikoen i porteføljen, og ser nå resultater av dette arbeidet ved lavere mislighold og positiv utvikling i sannsynlighet for mislighold. Banken har hatt en vekst i bedriftsmarkedet på 8,8 % i 2015. Det langsiktige vekstmålet på 4 % står fast. Veksten vil i enkeltperioder avvike fra det langsiktige vekstmålet.

EGENKAPITALBEVIS OG EMISJONER

Bankens eierandelskapital utgjør 1 126 744 900 kroner fordelt på 11 267 449 egenkapitalbevis, hvert pålydende 100 kroner. Det var registrert 884 eiere av bankens egenkapitalbevis ved utgangen av 2015 mot 835 i 2014. Ved utgangen av 2015 var kursen på bankens

egenkapitalbevis 123,5 kroner, mot 117 kroner ved utgangen av 2014, en kursoppgang på 5,5 %.

I mai 2015 gjennomførte banken en rettet emisjon på 175 mill. kr. som ble bokført i andre kvartal. Videre ble det i juni gjennomført en reparasjonsemisjon og en ansattemisjon. Reparasjons- og ansattemisjon utgjorde samlet 32,8 mill. kr som ble innbetalt i starten av juli 2015 og medtas fra og med tredje kvartal.

Emisjonene styrket bankens egenkapital og rene kjernekapitaldekning og gjør den i stand til å møte fremtidige kapitalkrav etter CRD IV og bedre rustet til å ta sin del av markedsveksten i bankens markedsområde. Eierbrøken etter emisjonene økes til 93,0%.

KAPITALANSKAFFELSE

Markedet for pengemarkedsfinansiering var meget velfungerende i første halvår, men i andre halvår har pengemarkedet periodevis vært preget av likviditetsutfordringer. Kredittpåslaget for senior obligasjonslån med 5 års

løpetid har økt fra ca. 55 basispunkter våren 2015 til ca. 140 basispunkter ved årsslutt.

SpareBank 1 Østfold Akershus har ikke vært direkte berørt av likviditetsutfordringene da konsernet har hatt en meget god likviditetssituasjon og ikke har hatt behov for innlån i de siste kvartalene.

SpareBank 1 Østfold Akershus har i 2015 emittert lån pålydende 1 150 mill. kr. i pengemarkedet. SpareBank 1 Østfold Akershus har i 2015 ikke emittert fondsobligasjoner eller ansvarlig lån. Konsernets gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer var ved utgangen av kvartalet på 3 873,8 mill. kr (3 567,4 mill. kr). Konsernet har i tillegg ansvarlig lån på til sammen 150,2 mill. kr (150,2 mill. kr) og fondsobligasjoner på til sammen 314,7 mill. kr (314,9 mill. kr). Den vektete gjennomsnittlige løpetiden på innlånsporteføljen er nå på 2,4 år.

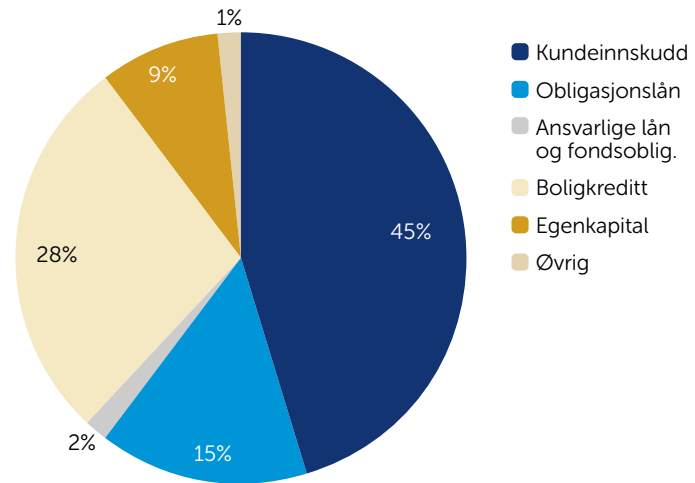
SpareBank 1 Østfold Akershus har en god likviditetssituasjon og kun 8 % (362 mill. kr.) av bankens markedsfinansiering forfaller de neste 6 månedene.

I kvartalet har konsernet økt andelen lån overført til SpareBank 1 Boligkreditt AS. Ved utgangen av kvartalet er kr 7 218,7 mill. kr (6 697,9 mill. kr) overført. Dette tilsvarer 32,0 % av bankens totale brutto utlån.

Bankens likviditetsrisiko er redusert gjennom spredning av innlånene på ulike markeder, innlånskilder, instrumenter og løpetider. Bankens styre har vedtatt en likviditetsstrategi som blant annet inneholder beredskapsplaner og stressanalyser. Styret vurderer likviditetssituasjonen som god samtidig som finansieringsmarkedet er meget velfungerende.

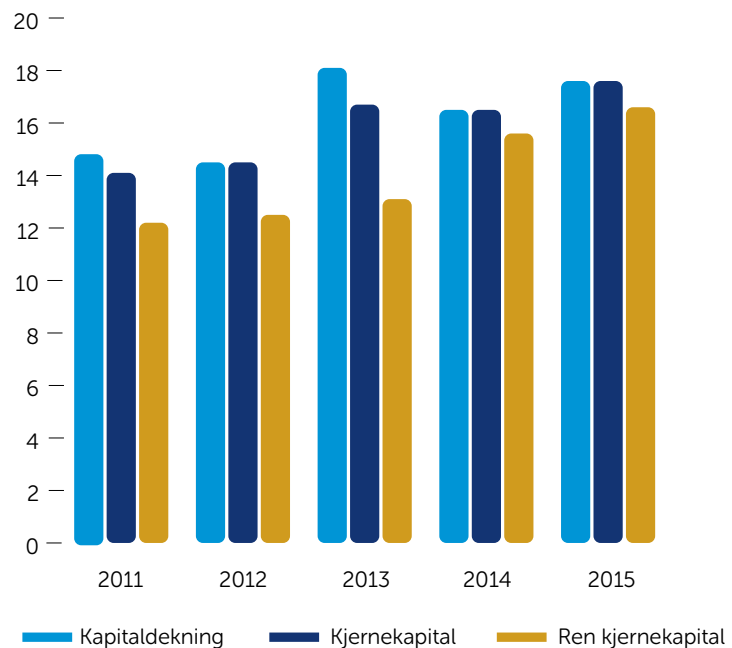
Finansieringskilder

KAPITALDEKNING

Fra og med 4. kvartal 2014 falt konsernet inn under størrelsesunntaket i konsolideringsforskriftens § 5, 3. ledd og det utarbeides derfor ikke lenger kapitaldekning på konsolidert nivå. Det vises for øvrig til note 8 som beskriver forholdet nærmere. Banken benytter standardmetoden ved beregning av kapitaldekning. Dette innebærer isolert sett en mer konservativ måling av risiko enn tilfellet er ved bruk av interne kredittrisikomodeller. Ved inngangen til 2015 opplevde banken at overgangsreglene knyttet til CRD IV kravet kamuflerte bankens reelle kapitalbehov etter nye CRD IV regler. Avviket mellom beregnet ren kjernekapitaldekning etter nye CRD IV krav og ren kjernekapitaldekning med effekt av overgangsregler var stort. Kapitalplanen til banken viste at det var urealistisk å nå målet til ren kjernekapital på 14 % i løpet av 2017 (da overgangsreglene blir faset ut) uten å hente ny egenkapital. En sammenligning mot andre bankers rene kjernekapitaldekning med full CRD IV effekt viste at banken var blant bankene med lavest ren kjernekapitaldekning etter nye regler. Banken valgte derfor, som en del av kapitalplanen, å hente ny egenkapital i første halvår 2015 for å komme opp på samme nivå som sammenlignbare banker. Emisjonen skulle derfor tette det gapet som var mellom banken og andre banker på det tidspunktet.

Kapitaldekning med overgangsregler

Banken har imidlertid, i likhet med de fleste andre norske banker, fortsatt behov for å bygge mer ren kjernekapital i tiden frem til og med 2017. SpareBank 1 Østfold Akershus vil framover ha et mål om en ren kjernekapitaldekning over 14 %, og en utdeling på inntil 50 % av årsresultatet over tid. Egenkapitalbeveiseiernes andel av nettoresultatet som avsettes til utbytte vil imidlertid tilpasses egenkapitalsituasjonen, og således være

lavere enn 50 % til kapitalmålet er nådd. Banken er i rute i forhold til kapitalplanen om å være over 14 % ren kjernekapitaldekning i løpet av 2017. Administrasjonen jobber kontinuerlig med tiltak som skal sikre mest mulig effektiv bruk av konsernets kapital. Effektiviseringsprogrammet er ett av disse tiltakene. Konsernet har et mål om egenkapitalavkastning på over 10 %. Ren kjernekapitaldekning ved utgan-

gen av 2015 var på 16,6 % (15,6 %), kjernekapitaldekningen var på 17,6 % (16,5 %) og kapitaldekningen var på 17,6 % (16,5 %). Ved utgangen av 2015 utgjorde ren kjernekapitaldekning med full CRD IV effekt 13,0 % (10,6 %). Banken er godt innenfor de regulatoriske kravene til kapital ved utgangen av 2015.

DATTERSELSKAP

Konsernet SpareBank 1 Østfold Akershus består av morbanken og de heleide datterselskapene Nekor Gårdselskap AS og EiendomsMegler 1 Østfold Akershus AS. I tillegg er heleide Fasett Eiendom AS med døtre og Våler Park AS konsolidert under virksomhet og anleggsmidler holdt for salg.

EiendomsMegler 1 Østfold Akershus AS leverte et resultat etter skatt på 5,8 mill. kr (3,0 mill. kr). Nekor Gårdselskap AS fikk tilsvarende et resultat etter skatt på 2,1 mill. kr (0,6 mill. kr).

SPAREBANK 1-ALLIANSEN

SpareBank 1-alliansen ble grunnlagt i 1996. Alliansen er et bank- og produkt-samarbeid der SpareBank 1-bankene i Norge samarbeider gjennom det felleseide holdingselskapet SpareBank 1 Gruppen AS. Et overordnet mål for SpareBank 1-alliansen er å sikre den enkelte banks selvstendighet og regionale forankring gjennom sterk konkurransevne, lønnsomhet og soliditet. Samtidig representerer SpareBank 1-alliansen et konkurransemessig fullverdig bankalternativ på nasjonalt nivå.

SpareBank 1-alliansen er samlet sett en av de største tilbydere av finansielle produkter og tjenester i det norske markedet. Alliansen har etablert en nasjonal markedsprofil og utviklet en felles strategi for merkevarebygging og kommunikasjon. Den markedsstrategiske plattformen danner også basis for felles produkt- og konseptutvikling. Markedsinnsatsen er i hovedsak rettet mot personmarkedet, små og mellomstore bedrifter samt forbund tilknyttet LO. Både bankene og produktområdene hevder seg godt i konkurransebildet, og resultatutviklingen er god.

SpareBank 1-alliansen består per 31.12.2015 av 15 selvstendige banker, 2 felleseiet forretningsbanker og SpareBank 1 Gruppen konsern.

De 15 selvstendige bankene i alliansen er:

- SpareBank 1 SR-Bank ASA
- SpareBank 1 SMN
- SpareBank 1 Nord-Norge
- Sparebanken Hedmark
- SpareBank 1 BV
- SpareBank 1 Gudbrandsdal
- SpareBank 1 Hallingdal Valdres
- SpareBank 1 Lom og Skjåk
- SpareBank 1 Modum
- SpareBank 1 Nordvest
- SpareBank 1 Nøtterøy-Tønsberg
- SpareBank 1 Ringerike Hadeland
- SpareBank 1 Søre Sunnmøre
- SpareBank 1 Telemark
- SpareBank 1 Østfold Akershus

De 2 felleseiet forretningsbanker er Bank 1 Oslo Akershus AS og BN Bank ASA. I desember 2015 kunngjorde Sparebanken Hedmark at de har inngått avtaler med de øvrige eierne av Bank 1 Oslo Akershus om kjøp av deres aksjer i banken. Hedmark går med det fra en eierandel på 40,5 % til å eie hele virksomheten gitt at kjøpet godkjennes av Konkurransetilsynet, Finanstilsynet og Finansdepartementet. Bank 1 Oslo Akershus går da fra å være deleid av Samarbeidende Sparebanker (15,2 %), SpareBank 1 SR-Bank (4,8 %), SpareBank 1 SMN (4,8 %), SpareBank 1 Nord-Norge (4,8 %) samt LO og tilknyttede forbund (29,9 %), til å være en heleid datterselskap av Sparebanken Hedmark i løpet av 2016.

SpareBank 1 Gruppen AS er morselskapet i konsernet som består av:

- SpareBank 1 Skadeforsikring AS (100 %)
- SpareBank 1 Forsikring AS (100 %)
- ODIN Forvaltning AS (100 %)
- SpareBank 1 Medlemskort AS (51 %)
- SpareBank 1 Gruppen Finans AS (100 %)
- Conecto AS (100%)

Felles hovedfunksjoner innen SpareBank 1-alliansen er todelt:

1. Drive og utvikle finanskonsernet med produksjon og leveranse av konkurransedyktige produkter og tje-

nester for distribusjon gjennom alliansebankene, øvrige banker, som har distribusjonsavtale med selskap i SpareBank 1 Gruppen, og LO. Dette arbeidet er organisert i selskapet SpareBank 1 Gruppen AS, som eies av:

- SpareBank 1 SR-Bank ASA (19,5 %)
- SpareBank 1 Nord-Norge (19,5 %)
- SpareBank 1 SMN (19,5 %)
- Samarbeidende Sparebanker AS (19,5 %)
- Sparebanken Hedmark (11 %)
- Landsorganisasjonen/ fagforbund tilknyttet LO (9,6 %), som ikke er en del av alliansen.
- Bank 1 Oslo Akershus AS 1,4%

Drive og utvikle alliansesamarbeidet med felles forvaltning, utvikling og gjennomføring av aktiviteter som gir stordrifts- og kompetansefordeler. Dette arbeidet er organisert i selskapet Banksamarbeidet SpareBank 1 DA, som utgjør den administrative overbyggingen for alliansesamarbeidet. Selskapet ivaretar finansiering av og eierskap til applikasjoner, konsepter, kontrakter og merkevare på vegne av deltakerne i alliansesamarbeidet.

Selskapet Banksamarbeidet SpareBank 1 DA eies av:

- SpareBank 1 SR-Bank ASA (17,74 %)
- SpareBank 1 SMN (17,74 %)
- SpareBank 1 Nord-Norge (17,74 %)
- Samarbeidende Sparebanker Utvikling DA (17,74 %)
- Sparebanken Hedmark (11,30 %)
- SpareBank 1 Gruppen AS (10,00 %)
- Bank 1 Oslo AS (7,74 %)

Banksamarbeidet SpareBank 1 Da eier følgende selskaper fra 2014:

- EiendomsMegler 1 AS (100 %)
- SpareBank 1 Kundesenter AS (100 %)
- SpareBank 1 Verdipapirservice AS (100 %)
- SpareBank 1 ID AS (100%)
- SpareBank 1 Asept (100%)

SpareBank 1 Banksamarbeidet DA har i tillegg hatt 15 % eierandel i TSM Nordic DA (Valyou). Dette selskapet ble imidlertid avvirket i 2015, som følge av en revurdering av satsingen. Bankene i SpareBank 1-alliansen distribuerer SpareBank 1 Gruppens pro-

dukter og samarbeider på sentrale områder som merkevare, arbeidsprosesser, kompetansebygging, IT-drift, systemutvikling og innkjøp. Alliansen har inngått strategiske samarbeidsavtaler med LO og LOs fagforbund, og leverer finansielle produkter og tjenester til LOs medlemmer gjennom fordelingsprogrammet LOfavør.

Produktselskapene etablert under SpareBank 1 Gruppen AS og alliansebankene har utviklet en felles teknologiplattform. Erfaringsutveksling og overføring av kompetanse innenfor alliansen, basert på beste praksis, er et viktig element for å utvikle alliansen videre.

REGNSKAPSPRINSIPPER

Konsernregnskapet og morbankregnskapet for 2015 er utarbeidet i samsvar med Internasjonale standarder for finansiell rapportering (IFRS). Dette omfatter også tolkninger fra Den internasjonale tolkningskomité for finansiell rapportering (IFRIC). Årsregnskapet er avlagt under forutsetning om fortsatt drift.

RISIKOINFORMASJON

Styret har vedtatt rammebetingelser som ivaretar morbankens behandling og oppfølging av de risikoområder som er knyttet til bankens forretningsdrift. Konsernstrategi, "Strategi og policy for risiko- og kapitalstyring", og underliggende strategier for hver risikokategori og hvert forretningsområde oppdateres årlig, og er med på å sette rammer som medfører at SpareBank 1 Østfold Akershus drives med moderat til lavt risikonivå.

Styret mottar og gjennomgår med administrasjonen kvartalsvis en rapport over morbankens forskjellige risikoeksponeringer, samt virksomheten sett opp i mot vedtatt strategi og interne/eksterne rammer. Bankens vesentligste risikoer omtales under og er nærmere beskrevet i note 6.

KREDITTRISIKO OG PORTEFØLJEUTVIKLING

Kundene i personmarkedsporteføljen viser en stabil gjeldsbetjeningsevne. Forventninger om fortsatt lavt ren-

tenivå, tilfredsstillende inntektsutvikling og en stabil lav arbeidsledighet tilsier at situasjonen vil vedvare de kommende kvartalene.

92 % av morbankens brutto utlån er til kunder i bankens primærområde, og 97 % av boliglånene er sikret innenfor 80 % av boligverdien. I sum gjør dette at kredittrisikoen knyttet til personmarkedet anses for å være lav. Bedriftsengasjementene følger en positiv risiko- og markedsutvikling. Banken ønsker vekst med noe høyere andel i bedriftsmarkedet. Veksten skal være basert på at banken samtidig har målsatt reduksjon av risiko i porteføljen. Utviklingen i utlånsporteføljen følges tett opp med handlingsplaner og overvåking av "early warning", porteføljens misligholdssannsynlighet (PD) og øvrige misligholdsrapporter og risikoreporter.

LIKVIDITETSRISIKO

Styret har vedtatt en strategi for likviditetsstyring. Den blir gjennomgått minimum en gang i året. Strategien

inneholder konkrete rammer og styringsparametere, retningslinjer for diversifisering og retningslinjer for rapportering. Inkludert er også en beredskapsplan for likviditet.

Konsernet reduserer sin likviditetsrisiko gjennom spredning av innlånene på ulike markeder, innlånskilder og forfallstidspunkter. Fremdeles er det usikkerhet i finansmarkedene og det medfører at banken også i 2016 vil sitte med høy likviditetsreserve.

Innskudd fra kunder er konsernets viktigste finansieringskilde, og innskuddsdekningen målt som innskudd i prosent av brutto utlån i konsernet viser en nedgang fra 82,8 % i 2014 til 77,1 % ved utgangen av 2015.

Utviklingen i innskuddsdekningen og likviditeten følges løpende av administrasjonen, og rapporteres til styret månedlig.

MARKEDSRISIKO

Markedsrisiko er risiko for tap som følge av endringer i markedspriser som renter, valutakurser og verdipapirkurser.

Markedsrisiko oppstår i konsernet hovedsakelig fra konsernets investeringer i obligasjoner, sertifikater og aksjer, og som følge av aktiviteter som utføres for å understøtte bankdriften, som funding og rente- og valutahandel.

Styringen av markedsrisiko skjer gjennom detaljerte rammer for blant annet investeringer i aksjer, obligasjoner og posisjoner i rente og valutamarke- dene. Rammene blir gjennomgått og vedtatt av styret minimum en gang årlig. Risikostørrelsen overvåkes lø- pende og følges opp gjennom peri- odevise rapporter til styret.

Renterisiko oppstår hovedsakelig fra fastrenteutlån og funding i fastrente- papirer. Renterisikoen for alle rente- posisjoner kan uttrykkes ved å se på endringen i verdien på renteinstru- mentene ved en endring på 1 pro- sentpoeng.

Som et ledd i den løpende likviditet- styringen har SpareBank 1 Østfold Akershus behov for å disponere en beholdning av verdipapirer som kan benyttes på flere måter for å regulere konsernets behov for likviditet og som grunnlag for sikkerhetsstillelse i Norges Bank. Banken har kun ram- mer for å eie høykvalitetsobligasjo- ner. Beholdningen av verdipapirer var på 1 275,5 mill kr (1 266,9 mill kr) ved utgangen av 2015 og blir bokført til virkelig verdi over resultatet.

OPERASJONELL RISIKO

Operasjonell risiko kan defineres som risikoen for tap som følge av:

- Menneskelig svikt og utilstrekkelig kompetanse
- Svikt i IKT-systemer
- Uklar policy, strategi eller rutiner
- Kriminalitet og interne misligheter
- Andre interne årsaker

Operasjonell risiko representerer både på kort og lang sikt en trussel som kan medføre en vesentlig kost- nad. Konsernet skal derfor til en hver tid ha en effektiv risikostyring, og overvåke slik at enkelthendelser for- årsaket av operasjonell risiko ikke skal kunne skade konsernets stilling i al- vorlig grad. Konsernet har en mode- rat risikoprofil for operasjonell risiko,

og arbeider kontinuerlig med risiko- reduserende tiltak.

Eierrisiko er risiko for at SpareBank 1 Østfold Akershus blir påført tap av innskutt kapital eller må tilføre ny ka- pital i strategisk eide selskap, som følge av den risikoen som det enkel- te selskap påtar seg i sin drift. SpareBank 1 Østfold Akershus har i hovedsak eierrisiko gjennom indirek- te eierandeler i SpareBank 1 Gruppen AS, BN Bank ASA og Bank 1 Oslo AS, samt gjennom direkte eierandel i SpareBank 1 Boligkreditt AS, Spare- Bank 1 Næringskreditt AS, SpareBank 1 Kredittkort AS og SpareBank 1 Verdi- papirservice AS.

KAPITALSTYRING

Kapitalstyringen skal sikre at Spare- Bank 1 Østfold Akershus balanserer forholdet mellom:

- En effektiv kapitalanskaffelse og ka- pitalanvendelse i forhold til konser- nets strategiske målbilde og vedtat- te strategi.
- En tilfredsstillende kapitaldekning ut fra den valgte risikoprofil og de til enhver tid gjeldende krav fra myndig- heter og markedsaktører.
- Konkurransedyktig avkastning
- Konkurransedyktige vilkår og en lang- siktig god tilgang på innlån i kapital- markedene

- Utnyttelse av vekstmuligheter i kon- sernets definerte markedsområde.
- At ingen enkelthendelse skal kunne skade konsernets finansielle stilling i alvorlig grad

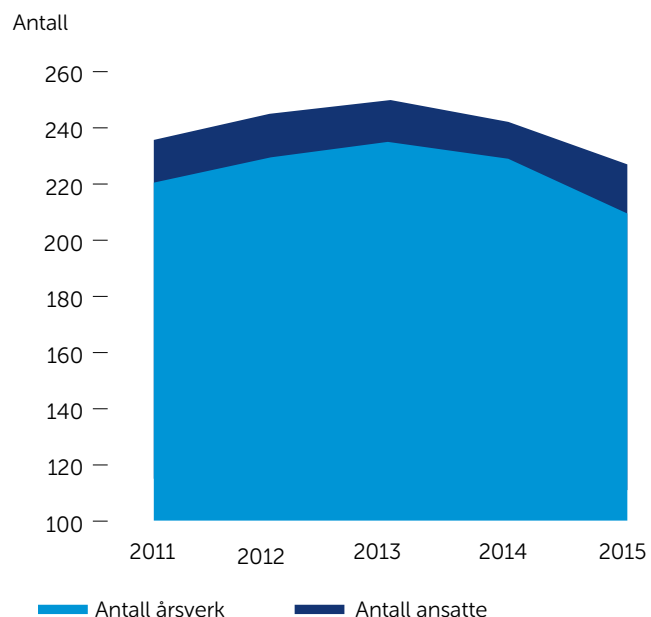
Det utarbeides årlig en kapitalplan for å sikre en langsiktig og effektiv kapi- talstyring. Disse fremskrivningene tar hensyn til både forventet utvikling i de neste årene, samt en situasjon med et alvorlig økonomisk tilbakeslag over flere år. Et viktig verktøy for å analysere en situasjon med et alvorlig økonomisk tilbakeslag er stresstester. Det gjøres stresstester av enkeltfak- torer og scenarioanalyser hvor kon- sernnet utsettes for en rekke ulike ne- gative makroøkonomiske hendelser. SpareBank 1 Østfold Akershus har i tillegg utarbeidet beredskapsplaner på likviditets- og kapitaldekningsom- rådet for i størst mulig grad å kunne håndtere slike kriser hvis de skulle oppstå.

Banken rapporterer kapitaldekning etter standardmetoden.

MEDARBEIDERE, KOMPETANSE OG ARBEIDSMILJØ

Ved utgangen av 2015 hadde konser- net 223 ansatte mot 241 året før. Dette utgjorde i årsverk 209 (230).

Ansatte og årsverk

Nedgangen i årsverk er som følge av kostnadsprogram og optimalisering av drift. Det har i perioden også vært noen tilsetninger, og banken tiltrekker dyktige medarbeidere til utlyste stillinger.

KOMPETANSEUTVIKLING

Rådgivning og kompetanse er et av bankens fremste konkurransefortrinn og skal bidra til at vi er attraktiv for så vel næringslivet som for privatkunder. Kontinuerlig utvikling av medarbeiderne for å tilby den beste rådgivning og kundeopplevelse er derfor høyt prioritert. Kompetanseutvikling ivaretas gjennom systemer og fastlagte prosesser for oppfølging av medarbeidere.

Alle våre finansielle rådgivere er autorisert gjennom den nasjonale autorisasjonsordningen (AFR) og godkjenningsordningen for forsikringsrådgivere (GOS). Vi har høy fokus på kompetanseoppdateringer blant annet gjennom fagsamlinger, hospitering og trening for å sikre at våre medarbeidere er oppdatert og holder en høy standard innen sitt fagområde.

For å videreutvikle ledere har det i 2015 vært gjennomført samlinger, treninger og individuelt rettede lederutviklingstiltak.

MEDARBEIDERSKAP, LEDELSE OG ORGANISASJONSKULTUR

Ny teknologi og kanalsamspill gir nye måter å arbeide på i fremtidens finansforetak og det jobbes målrettet for at banken skal oppleves som tilgjengelig, relevant og enkelt for kundene. Kundenes endrede bruk av banken, og behov for å etablere mer robuste kompetansemiljø og synergi i enheter, har medført noen endrings-/omstillingsprosesser også i foregående år. For å skape nødvendige resultater som gir gode vilkår til kunder, lokalsamfunn og eiere kreves dyktige, engasjerte medarbeidere og ledere med felles norm for fokus og handlinger. Organisasjonskulturplattformen "bedre, sammen, tett på" identifiserer ønskelig adferd både overfor kunder og mellom medarbeidere.

God ledelse er en vesentlig faktor for å virkeliggjøre strategien, bygge kultur og utvikle medarbeidere. Lederutvikling med forankring i vår leder-, organisasjonskulturplattform og strategi, skal gjennom samlinger og fokus i hverdagen bidra til å dyktiggjøre lederne. Resultatledelse tydeliggjør den enkelte leders leveranser, og utvikler lederteamenes kollektive ansvar gjennom involvering og forpliktelse for måloppnåelse. Det har i 2015 vært jevnlig trening av ledere i forretningsområdene med vekt på coaching. Teammøter og individuelle utviklingsamtaler kombinert med oppfølgings- og selvledelsesverktøy bidrar til å styrke medarbeiderskap og organisasjonskultur som gir kvalitet, gode kundeopplevelser og prestasjoner. Profesjonalitet og ansvarlighet skal prege vårt arbeid så vel med kunder som internt. Medarbeidere skal være gode representanter for konsernet og etterlevelse av etiske regler er en del av organisasjonskulturen. Konsernets etikkregler ble revidert i 2015.

HMS

En attraktiv arbeidsgiver som tiltrekker, utvikler og beholder riktig kompetan-

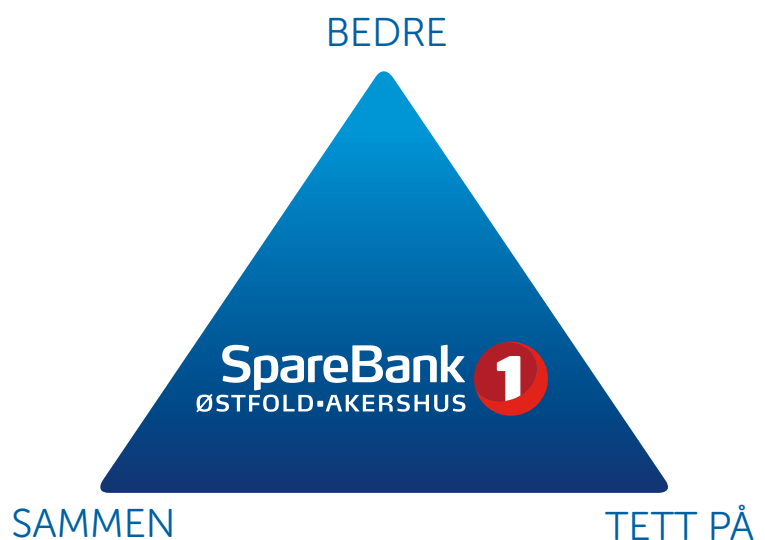
se er en suksessfaktor for banken. Et godt og utviklende arbeidsmiljø, god ledelse, meningsfulle oppgaver og en god jobbsituasjon hva gjelder autonomi og fleksibilitet er vesentlig for medarbeiderne. Det er et godt arbeidsmiljø i konsernet og undersøkelser knyttet til stolthet og engasjement får høy score.

Det gjennomføres flere aktiviteter gjennom året som har til hensikt å bygge et godt sosialt miljø på arbeidsplassen, både avdelingsvis og som konserntiltak. Bedriftsidrettslaget skal legge til rette for aktiviteter som bidrar til fysisk helse og samhold.

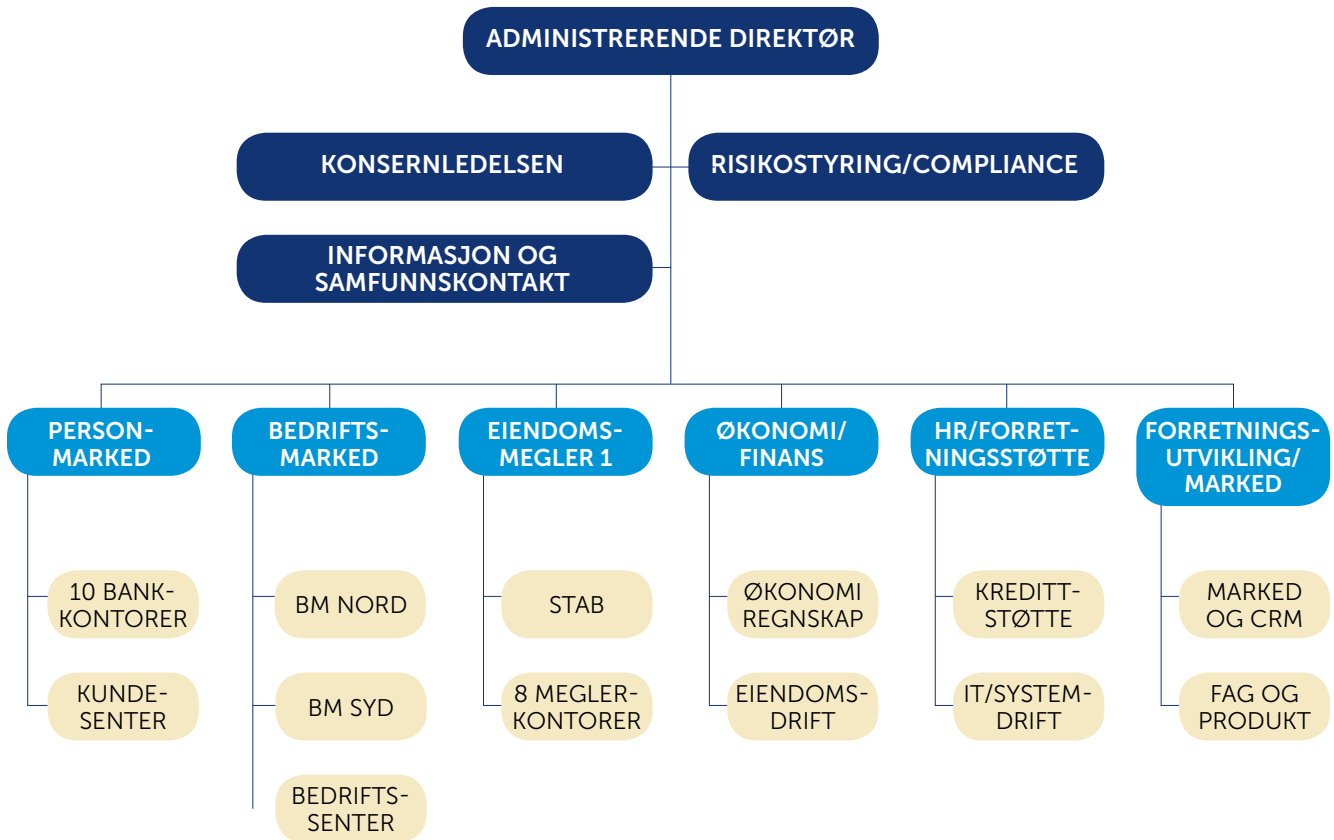
Det arbeides målrettet innenfor sikkerhet ved forebygging gjennom sikkerhetsrutiner og opplæring. Det gjennomføres jevnlig informasjon, trening og øvelser for å håndtere krise- og truslesituasjoner. I løpet av året har det vært gjennomført flere varslings- og krisehåndteringsøvelser i Konsernledelsen. Det har i 2015 ikke vært ulykker eller skader på arbeidsplassen.

Sykefraværet er på samme nivå som fjoråret med 7%. Sykefraværet skyldes i stor grad langvarig sykdom. Det er også sannsynlig at endrings-/effektiveringsprosesser som medfører

Vi skal være bedre, sammen og tett på
overfor kollegaer, kunder og samfunnet for øvrig

Bankens organisasjonsstruktur er som følger:

ending av arbeidsform eller arbeidssted kan ha betydning for at sykefraværet fortsatt er høyt. Det jobbes aktivt med forebygging, og sykemeldte følges tett opp med mulighet for tilrettelegging. Banken er tilknyttet IA-avtalen.

Det arbeides for å forhindre diskriminering som følge av nedsatt funksjonsevne, etnisitet, nasjonal opprinnelse, hudfarge, religion eller livssyn. Dette omfatter blant annet bevissthet og oppfølging knyttet til rekruttering, lønns- og arbeidsvilkår, forfremmelse, utviklingsmuligheter og beskyttelse mot trakassering.

YTRE MILJØ

Virksomheten til Sparebank 1 Østfold Akershus påvirker i liten grad det ytre miljø. Konsernet prioriterer miljøriktige tiltak. Jordvarme/fjernvarme benyttes til oppvarming og kjøling i noen av bankens bygninger. Avfall sorteres og gjenvinnes. Den samlede bruken av papir er redusert de siste

årene gjennom økt bruk av elektronisk kommunikasjon med kunden.

ORGANISASJON OG TILLITSVALGTE

Bankens konsernledelse består av Administrerende direktør Arild Bjørn Hansen, Viseadm. direktør/Økn. dir. Lillian E. Lundberg, PM direktør Per Skauen, BM direktør Jon Tørmoen, Daglig leder EM1 ØA Håkon Fossvik, Direktør HR/Forretningsstøtte Jorunn Solstad Ellingsen og Direktør Marked/Forretningsutvikling Geir Haugan. Lokalstyrene ble vedtatt avviklet i mars 2015, og det er nå ett styre med representanter fra følgende markedsområder:

- Område 1. Aurskog-Høland, Enebakk, Frogn, Nesodden, Oppegård, Ski, Vestby og Ås
- Område 2. Moss, Rygge, Råde og Våler
- Område 3. Fredrikstad og Hvaler

- Område 4. Halden, Sarpsborg, Aremark og Rakkestad
- Område 5. Askim, Hobøl, Spydeberg, Skiptvet, Eidsberg, Trøgstad, Marker og Rømskog

Bankens organisasjonsnummer er NO 837 884 942 og driver bankvirksomhet med hovedkontor i Kongensgate 21, 1501 Moss.

LIKESTILLING

I bankens representantskap er det 36 medlemmer hvorav 14 kvinner og 22 menn. I bankens styre er det 9 faste medlemmer, av disse er 3 kvinner og 6 menn. Det er 2 kvinner og 5 menn i konsernets ledergruppe. Blant bankens 18 avdelingsledere/lokalbanksjefer er det 9 kvinner og 9 menn. Av morbankens 182 ansatte er det 108 kvinner og 74 menn.

Det er et mål at begge kjønn er representert i balansert grad der beslutningene treffes og at det er mangfold i ledergruppene. Det legges vekt på kompetanse og egnethet i utvelgel-

sesprosesser, og det er ingen forskjeller i forhold til kvinner og menns mulighet til å søke videre utvikling og nye stillinger. Kriterier for fastsettelse av lønn er heller ikke påvirket av den ansattes kjønn. Det er fleksible ordninger som tilrettelegger for å kombinere karriere og familieliv. Morbanken er fleksibel i forhold til å innvilge deltidsordninger for kvinner og menn som er i en omsorgssituasjon.

Styrets oppfatning er at morbankens personalforvaltning utøves innenfor rammen av de intensjoner som likestillingsloven signaliserer.

EIERSTYRING, SELSKAPSELEDELSE OG SAMFUNNSANSVAR

Eierstyring og selskapsledelse i SpareBank 1 Østfold Akershus omfatter de mål og overordnede prinsipper som konsernet styres og kontrolleres etter for å sikre kundenes, egenkapitalbeviserens, medarbeidernes, innskyterens og andre gruppers interesser i banken.

Konsernets prinsipper for god virksomhetsstyring skal sikre en forsvarlig formuesforvaltning, og gi økt trygghet for at kommuniserte mål og strategier blir nådd og realisert.

SpareBank 1 Østfold Akershus følger

Norsk Anbefaling for eierstyring og selskapsledelse (corporate governance). Anbefalingen bygger på prinsippet om og «følge» eller «å forklare eventuelle avvik» og nedenfor beskrives sentrale forhold knyttet til SpareBank 1 Østfold Akershus sin eierstyring og selskapsledelse. Det er kun kommentert mindre avvik relatert til anbefalingens pkt. 7 og 14.

FREMTIDSUTSIKTER

Konsernet kan for 2015 vise til god inntjening og vesentlig forbedring i resultat knyttet til bankens kjernevirksomhet, lave tap og positiv utvikling i inntjening fra meglervirksomheten.

Utlånsveksten vil også fremover tilpasses behovet for å bygge ren kjernekapital. I bankens kapitalplan for 2016 er det lagt til grunn en utlånsvekst på 6 % for privatmarkedet og 4 % for bedriftsmarkedet. Restriktive vekstambisjoner fra konkurrerende banker har medført at SpareBank 1 Østfold Akershus opplever økt lånforespørsel fra attraktive bedriftsmarkedskunder. På bakgrunn av dette, i tillegg til økte fundingkostnader og generell markedsuro forventes det at kredittpåslaget til bedriftsmarkedet vil øke fremover.

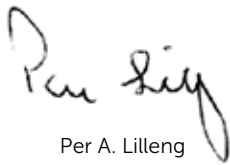
Styret er komfortable med dagens

nivå på tapsavsetninger, også sett i lys av svakere makro utvikling.

Norsk økonomi er sterk, men bremser opp som følge av lav oljepris og lavere oljeinvesteringer. Den makroøkonomiske utviklingen i bankens nedslagsfelt er så langt mindre påvirket av dette og det forventes ingen dramatisk endring i situasjonen på kort sikt, men det er nå en større sannsynlighet for at konsekvensene av oljeprisfallet vil få ringvirkninger for hele landet.

I følge ferske prognoser fra Samfunnsøkonomisk analyse er imidlertid Østfold og Akershus blant de regionene som vil bli minst påvirket. Boligprisene i bankens markedsområde spås å vokse med 16-18 prosent frem til 2018. SpareBank 1 Østfold Akershus har ingen direkte eksponering mot oljesektoren og i Østfold mottar kun 2% av lønnstakerne sin lønn, direkte eller indirekte, fra petroleumsindustrien. Samtidig ser vi at en del av den tradisjonelle industrien nå får en oppblomstring etter mange års effektivisering, godt hjulpet av en svakere kronekurs. Den makroøkonomiske situasjonen vil i tiden fremover likevel kreve ekstraordinær oppmerksomhet fra bankens styre, ledelse og øvrige ansatte.

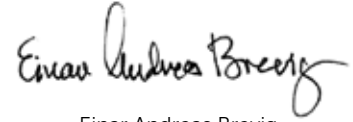
Moss, 3. mars 2016
I styret for SpareBank 1 Østfold Akershus

Per A. Lilleng
Styreleder

Håkon Magne Knudsen
Nestleder

Einar Andreas Brevig

Tom Grip

Cathrine Krogsvold

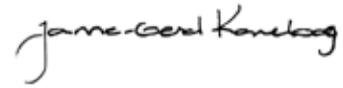
Tormod Johan Melnæs

Thorleif Hersleth

Tove Mangård

Janne-Gerd Kanebog
Ansattes repr.

Arild Bjørn Hansen
Adm. direktør

Foran fra venstre: Tove Mangård, Nestleder Håkon Magne Knudsen, Styreleder Per A. Lilleng, Adm.direktør Arild Bjørn Hansen, Janne-Gerd Kanebog
Bak fra venstre: Tormod Melnæs, Cathrine Krogsvold, Thorleif Hersleth, Einar Andreas Brevig, Tom Grip

RESULTATREGNSKAP

MORBANK			KONSERN	
Året 2015	Året 2014		Året 2015	Året 2014
	(i hele tusen kroner)	Note		
629 953	722 607	Renteinntekter	626 129	717 136
288 653	426 686	Rentekostnader	288 237	426 049
341 300	295 921	Netto renteinntekter	337 891	291 087
		15, 19		
202 141	219 441	Provisjonsinntekter	251 491	267 461
11 164	11 889	Provisjonskostnader	11 164	11 889
2 610	1 655	Andre driftsinntekter	- 568	- 2 122
193 588	209 206	Netto provisjonsinntekter og andre inntekter	239 759	253 450
		20		
13 015	31 239	Utbytte	13 015	31 239
13 279	32 695	Inntekter av eierinteresser	42 028	59 300
- 22 810	3 813	Netto resultat fra valuta og andre finansielle instrumenter	- 22 810	19 946
3 484	67 748	Netto avkastning på finansielle instrumenter	32 233	110 486
		21, 39		
538 372	572 875	Sum netto inntekter	609 883	655 022
145 442	147 802	Personalkostnader	178 587	181 773
134 178	160 587	Andre driftskostnader	139 577	170 093
279 619	308 389	Sum driftskostnader	318 164	351 867
		22, 39		
258 752	264 486	Driftsresultat før tap	291 719	303 156
13 544	40 426	Tap på utlån og garantier	13 544	40 426
245 208	224 061	Resultat før skatt	278 175	262 730
58 332	44 585	Skattekostnad	60 481	44 731
186 876	179 476	Resultat fra videreført virksomhet	217 694	218 000
-	-	Resultat virksomhet holdt for salg, etter skatt	3 294	1 850
186 876	179 476	Periodens resultat	220 989	219 850
		Pr. egenkapitalbevis		
		42		
16,74	17,80	Resultat pr egenkapitalbevis hittil i år	19,56	21,80

UTVIDET RESULTAT ETTER IAS 1

MORBANK			KONSERN		
Året 2015	Året 2014	(i hele tusen kroner)	Noter	Året 2015	Året 2014
186 876	179 476	Periodens resultat		220 989	219 850
- 6 784	- 4 282	Poster som ikke kan bli reklassifisert over resultatet Aktuarmessige gevinster og tap	24	- 7 286	- 4 991
-	-	Poster som kan bli reklassifisert over resultatet - Andel av utvidet resultat i felleskontrollert virksomhet		7 232	- 3 135
22 345	- 13 725	Endring i virkelig verdi for investeringer tilgjengelig for salg	31	22 345	- 13 725
1 694	1 156	Skatteeffekt på resultatposter over utvidet resultat		1 829	1 348
17 255	- 16 851	Periodens utvidede resultat		24 121	- 20 503
204 131	162 625	Totalresultat		245 109	199 347
Pr. egenkapitalbevis					
1,45	-1,67	Utvidet resultat pr egenkapitalbevis hittil i år		2,03	-2,03
18,20	16,12	Totalresultat pr egenkapitalbevis hittil i år		21,59	19,77

BALANSE

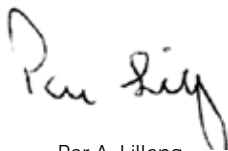
MORBANK			KONSERN		
2015	2014		Note	2015	2014
105 079	132 546	Kontanter og fordringer på sentralbanker		105 079	132 546
1 006 038	1 159 645	Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	7,27,28	1 006 038	1 159 645
15 279 855	14 434 607	Netto utlån til kunder	8,10,11	15 245 696	14 319 760
1 275 524	1 266 966	Sertifikater og obligasjoner med fast avkast til virkelig verdi	29,27,36	1 275 524	1 266 966
20 044	26 558	Derivater	30,27	20 044	26 558
587 228	478 129	Aksjer, andeler og andre egenkapitalinteresser	31,27	587 228	478 129
168 214	168 214	Investering i eierinteresser	39	329 735	288 754
28 692	28 692	Investering i konsernselskaper	27,39	-	-
-	-	Virksomhet og anleggsmidler holdt for salg	44	37 249	82 066
13 994	17 887	Immatrielle eiendeler	32	13 994	17 887
77 661	83 095	Varige driftsmidler	33	131 512	157 530
33 533	40 434	Andre eiendeler	34	41 091	57 512
18 595 861	17 836 772	Sum eiendeler	18	18 793 190	17 987 353

BALANSE (forts.)

MORBANK			KONSERN		
2015	2014	(i hele tusen kroner)	Note	2015	2014
178 759	197 938	Innskudd fra kredittinstitusjoner	7,27	178 759	197 938
11 828 704	11 703 311	Innskudd fra og gjeld til kunder	27,35	11 806 142	11 687 669
3 873 787	3 567 411	Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	27,36	3 873 787	3 567 411
35 464	40 794	Derivater	30,26,27	35 464	40 794
63 274	51 762	Betalbar skatt	25	65 215	55 083
816	7 980	Utsatt skatt	25	6 773	14 248
104 958	119 842	Annen gjeld og pensjonsforpliktelser	37,24	116 604	117 106
150 204	150 210	Ansvarlig lånekapital	38	150 204	150 210
314 718	314 920	Fondsobligasjon	38	314 718	314 920
16 550 684	16 154 169	Sum gjeld	18	16 547 665	16 145 379
1 126 745	928 840	Egenkapitalbevis		1 126 745	928 840
- 2 350	- 2 350	Egenbeholdning egenkapitalbevis		- 2 350	- 2 350
152 487	147 575	Overkursfond		152 487	147 575
541 974	386 050	Utjevningsfond		541 974	386 050
47 254	44 375	Avsatt utbytte og gaver		47 254	44 375
137 214	125 466	Grunnfondskapital		137 214	125 466
34 050	39 891	Fond for urealiserte gevinster		53 693	62 210
7 803	12 756	Annen egenkapital		188 508	149 808
2 045 177	1 682 603	Sum egenkapital		2 245 525	1 841 974
18 595 861	17 836 772	Sum gjeld og egenkapital		18 793 190	17 987 353

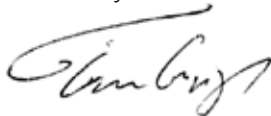
Moss, 3. mars 2016

I styret for SpareBank 1 Østfold Akershus

Per A. Lilleng
Styreleder

Håkon Magne Knudsen
Nestleder

Einar Andreas Brevig

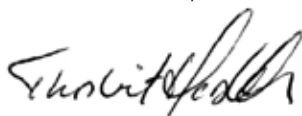
Tom Grip

Cathrine Krogsjø

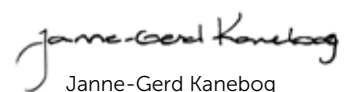
Tormod Johan Melnæs

Thorleif Hersteth

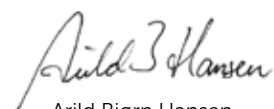

Tove Mangård

Janne-Gerd Kanebog

Ansattes repr.

Arild Bjørn Hansen

Adm. direktør

EGENKAPITAL

Endring i egenkapital - Morbank

(i hele tusen kroner)

	Egen- kapital- bevis	Egne egen- kapital- bevis	Over- kurs- fond	Utjevning- fond	Grunn- fonds- kapital	Fond for urealiserte gevinster	Annen egen- kapital	Avsatt utbytte og gaver	Sum egen- kapital
Egenkapital pr. 31.12.2013	928 840	- 2 350	147 575	267 553	115 302	47 176	15 882	33 281	1 553 259
Utbetalt utbytte for 2013								- 30 652	- 30 652
Utbetalt gaver for 2013								- 2 629	- 2 629
Disponert resultat				118 497	10 164	6 440		44 375	179 477
Disponert utvidet resultat						1 693	- 3 127		- 1 434
Egenkapital pr. 31.12.2014	928 840	- 2 350	147 575	386 050	125 466	39 891	12 755	44 375	1 682 603
Utbetalt utbytte for 2014								- 40 869	- 40 869
Utbetalt gaver for 2014								- 3 506	- 3 506
Rettet emisjon juni 2015	166 667		18 599						185 266
Ansatteemisjon juli 2015	3 845		192						4 038
Reparasjonemisjon juli 2015	27 393		1 370						28 763
Betalte emisjons- kostnader etter skatt			- 4 983						- 4 983
Andre emisjons- kostnader			- 10 266						- 10 266
Disponert resultat				155 923	11 748	- 28 048		47 254	186 877
Disponert utvidet resultat						22 207	- 4 953		17 255
Egenkapital pr. 31.12.2015	1 126 745	- 2 350	152 487	541 974	137 214	34 050	7 804	47 254	2 045 177

EGENKAPITAL (forts.)

Endring i egenkapital - Konsern

(i hele tusen kroner)

	Egen- kapital- bevis	Egne egen- kapital- bevis	Over- kurs- fond	Utjevnings- fond	Grunn- fonds- kapital	Fond for urealiserte gevinster	Annen egen- kapital	Avsatt utbytte og gaver	Sum egen- kapital
Egenkapital pr. 31.12.2013	928 840	- 2 350	147 575	267 553	115 302	72 780	112 927	33 281	1 675 908
Utbetalt utbytte for 2013								- 30 652	- 30 652
Utbetalt gaver for 2013								- 2 629	- 2 629
Eliminering av konsern- bidrag fra døtre									-
Disponert resultat				118 497	10 164	3 155	43 658	44 375	219 850
Disponert utvidet resultat						- 13 725	- 6 778		- 20 503
Egenkapital pr. 31.12.2014	928 840	- 2 350	147 575	386 050	125 466	62 210	149 807	44 375	1 841 973
Utbetalt utbytte for 2014								- 40 869	- 40 869
Utbetalt gaver for 2014								- 3 506	- 3 506
Rettet emisjon juni 2015	166 667		18 599						185 266
Ansattemisjon juli 2015	3 845		192						4 038
Reparasjonemisjon juli 2015	27 393		1 370						28 763
Emisjonskostnader (etter skatt)			- 4 983						- 4 983
Andre emisjons- kostnader			- 10 266						- 10 266
Disponert resultat				155 923	11 748	- 29 791	35 855	47 254	220 989
Disponert utvidet resultat						21 275	2 846		24 121
Egenkapital pr. 31.12.2015	1 126 745	- 2 350	152 487	541 974	137 214	53 693	188 507	47 254	2 245 525

Egenkapitalbevisbrøk

(tall i hele tusen)

	01.01.2016	31.12.2015	01.01.2015	31.12.2014	31.12.2013	31.12.2012
Egenkapitalbevis	1 126 745	1 126 745	928 840	928 840	928 840	928 840
Overkursfond	152 487	152 487	147 575	147 575	147 575	147 575
Utjevningsfond	541 974	386 050	386 050	267 553	164 956	93 279
Andel fond for urealiserte gevinster	31 665	37 097	36 739	30 809	54 573	9 882
Andel annen egenkapital	7 256	11 862	11 747	14 627	14 627	128
A. Sum egenkapitalbeviserens kapital	1 860 126	1 714 241	1 510 951	1 389 404	1 310 571	1 179 704
Grunnfondskapital	137 214	125 466	125 466	115 302	106 502	100 382
Andel fond for urealiserte gevinster	2 386	2 795	3 152	3 728	4 681	851
Andel annen egenkapital	547	894	1 008	1 255	1 255	11
B. Sum sparebankens fond	140 147	129 155	129 626	120 285	112 437	101 244
Egenkapital ekskl. avsatt utbytte og gaver	2 000 273	1 843 396	1 640 578	1 508 603	1 423 008	1 280 949
Egenkapitalbevisbrøk (A/(A+B))	93,0 %	93,0 %	92,1 %	92,1 %	92,1 %	92,1 %

KONTANTSTRØMOPPSTILLING

MORBANK			KONSERN	
Året 2015	Året 2014	(i hele tusen kroner)	Året 2015	Året 2014
245 208	224 061	Resultat før skatt	278 175	262 730
13 544	40 426	Tap på utlån	13 544	40 426
10 719	14 421	Avskrivninger mv. av varige driftsmidler	13 482	24 240
2 804	247	Resultatført pensjon uten kontanteffekt	2 518	- 46
27 682	3 202	Netto verdiendring på finansielle instrumenter over resultat	12 212	- 6 840
-	-	Resultat utover utbytte i TS og FKV	- 13 279	- 32 695
-	-	Verdiregulering investeringseiendom	3 578	4 416
- 35 562	- 40 685	Betalbar skatt	- 35 571	- 41 633
264 395	241 671	Netto kontantstrøm fra driften	274 659	250 597
- 858 793	- 211 921	Endring netto utlån og overtatte eiendeler	- 939 480	- 220 968
- 8 557	305 614	Endring sertifikater og obligasjoner	- 8 557	305 614
2 058	3 364	Endring andre fordringer (forskuddsbet. kostn.)	2 077	2 268
55 569	37 089	Endring øvrige eiendeler	59 771	50 416
125 394	713 616	Endring innskudd kunder	118 473	717 600
- 19 180	- 310 535	Endring innskudd kredittinstitusjoner	- 19 180	- 310 535
46 052	- 352 798	Endring utlån til TS og FKV	46 052	- 352 798
- 25 807	16 931	Endring annen gjeld	- 9 576	- 5 429
- 589	3 558	Endring avsetn.påløpte kostnader og forpliktelser	- 1 059	10 567
- 419 458	446 589	Netto kontantstrøm fra virksomheten	- 476 821	447 333
- 2 675	- 825	Kjøp av varige driftsmidler	- 5 454	- 1 569
-	-	Salg av varige driftsmidler	60 142	-
- 178 590	68 435	Netto kjøp/salg/emisjon aksjer	- 178 590	68 435
- 181 265	67 610	Netto kontantstrøm investeringer	- 123 901	66 866
940 500	500 000	Opptak verdipapirlån	940 500	500 000
- 633 500	- 961 500	Innløsning verdipapirlån	- 633 500	- 961 500
-	-	Innbetaling av ansvarlig kapital	-	-
-	- 235 000	Nedbetaling av ansvarlig kapital	-	- 235 000
203 075	-	Rettet emisjon	203 075	-
- 44 375	- 33 281	Utbetaling av utbytte / gaver	- 44 375	- 33 281
465 700	- 729 781	Netto kontantstrøm finansiering	465 700	- 729 781
- 135 022	- 215 582	Netto endring likvider	- 135 022	- 215 582
874 842	1 090 424	Likviditetsbeholdning IB	874 842	1 090 424
739 819	874 842	Likviditetsbeholdning UB	739 819	874 842

INNHOLDSFORTEGNELSE NOTER

NOTE GENERELL INFORMASJON

1	Generell informasjon	29
2	Regnskapsprinsipper	29
3	Kritiske estimater og vurderinger vedrørende bruk av regnskapsprinsipper	37
4	Segmentinformasjon	39
5	Kapitaldekning og kapitalstyring	41
6	Finansiell risikostyring	42

KREDITTRISIKO

7	Kredittinstitusjoner fordringer og gjeld	45
8	Utlån til og fordringer på kunder	46
9	Overføring av utlån til kredittforetak	50
10	Aldersfordeling på forfalte, men ikke nedskrevne utlån	51
11	Tap på utlån og garantier	52
12	Kreditteksponering for hver interne risikorating	55
13	Maksimal kreditteksponering, ikke hensyntatt pantstillelser	56
14	Kredittkvalitet per klasse av finansielle eiendeler	57

MARKEDSRISIKO

15	Markedsrisiko knyttet til renterisiko	59
16	Markedsrisiko knyttet til valutarisiko	60

LIKVIDITETSRISIKO

17	Likviditetsrisiko / Gjenværende kontraktmessig løpetid på forpliktelser	60
18	Forfallsanalyse av eiendeler og forpliktelser	63

RESULTATREGNSKAP

19	Netto renteinntekter	67
20	Netto provisjons og andre inntekter	68
21	Netto inntekt fra finansielle eiendeler	69
22	Personalkostnader og ytelser til ledende ansatte og tillitsvalgte	70
23	Andre driftskostnader	74
24	Pensjoner	75
25	Skatt	79

BALANSE

26	Klassifisering av finansielle instrumenter	81
27	Vurdering av virkelig verdi på finansielle instrumenter	89
28	Virkelig verdi på finansielle instrumenter vurdert til amortisert kost	91
29	Sertifikater og obligasjoner	92
30	Finansielle derivater	93
31	Aksjer, andeler og andre egenkapitalinstrumenter	94
32	Andre immaterielle eiendeler	95
33	Eiendom, anlegg og utstyr	96
34	Andre eiendeler	98
35	Innskudd fra og gjeld til kunder	99
36	Gjeld ved utstedelse av verdipapirer	100
37	Annen gjeld og forpliktelse	101
38	Ansvarlig lånekapital og fondsobligasjonslån	102
39	Investeringer i eierinteresser	103

ØVRIGE OPPLYSNINGER

40	Oppkjøp av virksomheter/virksomhets sammenslutning	105
41	Vesentlige transaksjoner med nærstående selskaper	106
42	Eierandelskapital og eierstruktur	107
43	Utbytte/konsernbidrag fra datterselskaper	111
44	Eiendeler klassifisert som holdt for salg og virksomhet under avhendelse	112
45	Hendelser etter balansedagen	112

NOTE 1 GENERELL INFORMASJON

Generell informasjon

SpareBank 1 Østfold Akershus har sitt hovedkontor i Moss kommune og lokalbanker i kommunene Askim, Halden, Sarpsborg, Fredrikstad, Moss, Rygge, Frogn og Vestby. En rekke av bank-kontorene er samlokalisert med konsernets eiendomsmeglere. Konsernet SpareBank 1 Østfold Akershus

består av morbanken og datterselskapene:

- Eiendomsmegler 1 Østfold Akershus AS (100 %)
- Nekor Gårdselskap AS (100 %)

I tillegg er heleide Fasett Eiendom AS og Våler Park AS konsolidert under "Virksomhet og anleggsmidler holdt for salg".

Bankens organisasjonsnummer i Foretaksregistret er 837 884 942. Banken opererer i Norge og reguleres av norsk rett. SpareBank 1 Østfold Akershus er notert på Oslo Børs med ticker-kode SOAG.

Regnskapet for morbank og konsern 2015 ble vedtatt av styret 3. mars 2016.

NOTE 2 REGNSKAPSPRINSIPPER

Grunnlaget for utarbeidelse av det konsoliderte årsregnskapet

Konsernregnskapet og morbankregnskapet for 2015 er utarbeidet i samsvar med Internasjonale standarder for finansiell rapportering (IFRS) som fastsatt av EU. Dette omfatter også tolkninger fra Den internasjonale tolkningskomité for finansiell rapportering (IFRIC).

Målegrunnlaget for både konsernregnskapet og morbankregnskapet er historisk kost prinsippet med følgende modifikasjoner: finansielle eiendeler tilgjengelig for salg, finansielle eiendeler og forpliktelser vurdert til virkelig verdi over resultatet og investeringseiendommer som vurderes til virkelig verdi.

Utarbeidelse av regnskaper i samsvar med IFRS krever bruk av estimater. Videre krever anvendelse av selskaps regnskapsprinsipper at ledelsen må utøve skjønn. Områder som i høy grad inneholder slike skjønnsmessige vurderinger eller høy grad av kompleksitet, eller områder hvor forutsetninger og estimater er vesentlige for konsernregnskapet, er beskrevet i note 3.

Årsregnskapet er avlagt basert på

IFRS standarder og fortolkninger obligatoriske for årsregnskapet som avlegges pr 31.12.2015.

Standarder, endringer og fortolkninger som trådte i kraft for regnskapsåret 2015

Fortolkningen *IFRIC 21 Avgifter* medfører at formuesskatten som tidligere ble resultatført over året, heretter resultatføres i desember i regnskapsåret da formuesskatten beregnes med grunnlag i denne månedens regnskapstall.

Det har vært en diskusjon etter innføring av standarden, om årets avgift til Bankenes Sikringsfond for 2015 skulle vært kostnadsføres i sin helhet 1. kvartal 2015. Avgiften til Bankenes Sikringsfond ilegges normalt på bakgrunn av gjennomsnittlig garanterte innskudd og gjennomsnittlig beregningsgrunnlag for tidligere kvartaler. Det er ikke regulert hvorvidt en uttrekken fra ordningen vil medføre tilbakebetaling av for mye innbetalt avgift. Praksis har vært en pro-rata belastning ved innmelding. Praksis og hensynet til likebehandling tilsier pro-rata også ved utmelding. Finansdepartementet vil beslutte dette ved enkelt-

vedtak. Dette har betydning for når avgiften skal innregnes i regnskapet. Finanstilsynet har i rundskrivet "Finanstilsynets kontroll med finansiell rapportering i 2015" 19.11.2015 konkludert med at sikringsfondsavgiften må kostnadsføres i sin helhet første kvartal hvert år og forventer at bankene endrer praksis fra 1. kvartal 2016. SpareBank 1 Østfold Akershus har i 4. kvartal videreført tidligere praksis ved at avgiften periodiseres månedlig.

Utover fortolkningen av *IFRIC 21 Avgifter* har konsernet i 2015 ikke tatt i bruk øvrige standarder, endringer eller fortolkninger som påvirker regnskapet vesentlig.

Standarder, endringer og fortolkninger til eksisterende standarder som ikke er trådt i kraft

Konsernet har ikke valgt tidliganvendelse av noen nye eller endrede IFRS'er eller IFRIC-fortolkninger.

IFRS 9 Finansielle instrumenter ble publisert i endelige versjonen i juli 2014. IFRS 9 skal erstatte eksisterende IAS 39 Finansielle instrumenter – innregning og måling. IFRS 9 medfører endringer i forhold til dagens stan-

NOTE 2 REGNSKAPSPRINSIPPER (forts.)

dard når det gjelder klassifisering og måling av finansielle instrumenter, nedskrivning av finansielle eiendeler og sikringsbokføring. Standarden trer i kraft for regnskapsår som begynner 1. januar 2018 eller senere. Tidlig anvendelse er tillatt. Standarden er foreløpig ikke godkjent av EU. Med unntak for sikringsbokføring skal standarden anvendes retrospektivt, men det er ikke pliktig å gi sammenligningstall. For sikringsbokføring skal standarden anvendes prospektivt, med enkelte begrensede unntak.

Banken forventer å anvende standarden på det pliktige ikrafttredelsestidspunktet, fra og med regnskapsåret 2018. I løpet av 2015 har banken gjennomført en overordnet vurdering av virkningen av standarden. Denne foreløpige vurderingen er basert på informasjon som var tilgjengelig når vurderingen ble gjennomført og kan være gjenstand for endringer som følge av ytterligere detaljerte analyser eller ytterligere informasjon som blir tilgjengelig for banken i fremtiden. Banken forventer ikke vesentlige effekter på balanse eller egenkapital som følge av den nye standarden, med unntak av effekten av å anvende standardens bestemmelser for nedskrivning av utlån. Nye prinsipper for nedskrivning vil kunne gi høyere tapsavsetninger, noe som i så fall vil gi et negativt utslag i egenkapitalen. Banken vil i 2016 gjennomføre en detaljert vurdering for bestemme nivået på avsetningen mer eksakt.

IFRS 15 Inntekter fra kundekontrakter omhandler inntektsføring. Standarden fordrer en inndeling av kundekontrakten i de enkelte ytelsesplikter. En ytelsesplikt kan være en vare eller en tjeneste. Inntekt regnskapsføres når en kunde oppnår kontroll over en vare eller tjeneste, og dermed har muligheten til å bestemme bruken av og kan motta fordelene fra varen eller tjenesten. Standarden erstatter IAS 18

Driftsinntekter og IAS 11 Anleggskontrakter og tilhørende tolkninger. Standarden trer i kraft for regnskapsåret 2018, men tidliganvendelse er tillatt. Konsernet vurderer for tiden virkningen av IFRS 15.

IFRS 16 "Leieavtaler" angir regler for innregning, måling, presentasjon og noteopplysning for leieavtaler. Den nye standarden gjelder for regnskapsår som begynner 1. januar 2019 eller senere med tidlig implementering tillatt, men bare hvis enheten også anvender IFRS 15. Inntekter fra kontrakter med kunder. IFRS 16 erstatter IAS 17, IFRIC 4, SIC 15 og SIC 27. Standarden krever som hovedregel at leietaker skal balanseføre leieavtaler. Konsernet vurderer for tiden virkningen av IFRS 16, det er forventet at den vil få som konsekvens at konsernets leieavtaler for lokaler balanseføres.

For øvrig er det ingen andre IFRS'er eller IFRIC-fortolkninger som ikke er trådt i kraft som forventes å ha en vesentlig påvirkning på regnskapet.

Presentasjonsvaluta

Presentasjonsvalutaen er norske kroner (NOK), som også er bankens og samtlige selskaper i konsernet sin funksjonelle valuta. Alle beløp er angitt i hele tusen kroner med mindre noe annet er angitt.

Datterselskap

I morbankregnskapet til SpareBank 1 Østfold Akershus blir eierandelene i datterselskap vurdert etter kostmetoden. Investeringen er vurdert til anskaffelseskost for aksjene med mindre nedskrivning har vært nødvendig. Utbytte, konsernbidrag og andre utdelinger inntektsføres året etter regnskapsåret.

Konsolidering

Konsernregnskapet omfatter morbanken og alle datterselskaper. Som datterselskap regnes alle foretak hvor

morbanken har bestemmende innflytelse på enhetens finansielle og operasjonelle strategi, normalt gjennom eie av mer enn halvparten av stemmeberettiget kapital. Datterselskap er konsolidert fra det tidspunkt konsernet har overtatt kontroll, og det tas ut av konsolideringen fra det tidspunkt konsernet gir fra seg kontroll.

Oppkjøpsmetoden benyttes for regnskapsføring ved kjøp av datterselskaper. Ved overtakelse av kontroll i et foretak (virksomhets sammenslutning) blir alle identifiserbare eiendeler og forpliktelser oppført til virkelig verdi i samsvar med IFRS 3. En positiv differanse mellom virkelig verdi av kjøpsvederlaget og virkelig verdi av identifiserbare eiendeler og forpliktelser oppføres som goodwill, mens en eventuell negativ differanse inntektsføres ved kjøpet.

Konserninterne transaksjoner, mellomværende og urealisert fortjeneste mellom konsernselskaper er eliminert. Regnskapsprinsipper i datterselskaper endres når dette er nødvendig for å oppnå samsvar med konsernets regnskapsprinsipper.

Felleskontrollert virksomhet

Felleskontrollert virksomhet kan bestå av felleskontrollert drift, felleskontrollerte eiendeler og felleskontrollerte foretak. Felles kontroll innebærer at SpareBank 1 Østfold Akershus gjennom avtale utøver kontroll sammen med andre deltakere. Felleskontrollert foretak regnskapsføres etter egenkapitalmetoden i konsernregnskapet og til kostmetoden i selskapsregnskapet.

SpareBank 1 Gruppen AS eies med 19,5 % hver av SpareBank 1 SR-Bank, SpareBank 1 SMN, SpareBank 1 Nord-Norge og Samarbeidende Sparebanker AS. Øvrige eiere er Sparebanken Hedmark (12 %) og LO (10 %). Styringsstrukturen for SpareBank 1-samarbeidet

NOTE 2 REGNSKAPSPRINSIPPER (forts.)

er regulert i en avtale mellom eierne. SpareBank 1 Østfold Akershus eier 15,59 % av Samarbeidende Sparebanker AS. Styringsstrukturen for Samarbeidende Sparebanker – samarbeidet er også regulert i en avtale mellom eierne som tilfredsstillers felleskontrollert virksomhet. SpareBank 1 Østfold Akershus klassifiserer sin deltakelse i Samarbeidende Sparebanker AS som en investering i felleskontrollert foretak.

SpareBank 1 Østfold Akershus eier også 12,62 % i Samarbeidende Sparebanker Bankinvest AS, som eier 20 % i BNbank ASA og 15,44 % i Samarbeidende Sparebanker Bankinvest II AS som eier 19,5% i SpareBank 1 Oslo Akershus AS. Styringsstrukturen for Samarbeidende Sparebanker Bankinvest AS – samarbeidet er regulert i en avtale som tilfredsstillers kravene til felles kontroll.

Virksomhetssammenslutninger

Ved overtagelse av virksomhet anvendes overtagelsesmetoden. Vederlaget måles til virkelig verdi. Direkte overtagelsesutgifter kostnadsføres når de oppstår, med unntak av emisjons- og låneopptaksutgifter. Overtatte eiendeler og forpliktelser blir vurdert til virkelig verdi på tidspunkt for overtagelsen. Dersom vederlaget overstiger verdien av identifiserte eiendeler og forpliktelser, regnskapsføres differansen som goodwill. Dersom anskaffelseskost er lavere enn identifiserte eiendeler og forpliktelser, resultatføres differansen på transaksjonstidspunktet. Ved trinnvis oppkjøp av datterselskaper vil konsernet måle tidligere eierandeler i selskapet til virkelig verdi umiddelbart før kontrollovergang, og eventuelle gevinster eller tap resultatføres. Betingede vederlag vurderes til virkelig verdi uavhengig av sannsynligheten for at vederlaget vil bli betalt. Justering av betingede vederlaget i etterfølgende perioder regnskapsføres i henhold til relevante standarder. Se for øvrig note 40.

Virksomhet og anleggsmidler holdt for salg

Konsernet klassifiserer virksomhet som holdt for salg når balanseført verdi i hovedsak vil bli gjenvunnet ved en salgstransaksjon. Klassifisering som holdt for salg skjer fra det tidspunktet ledelsen har vedtatt en konkret plan for avhendelse av virksomheten i sin nåværende form og det vurderes som svært sannsynlig at salget blir gjennomført i løpet av kort tid. Datterselskaper som er ervervet med tanke på videresalg, herunder selskaper overtatt som ledd i restrukturering av utlån, klassifiseres som holdt for salg umiddelbart dersom konsernet forventer å avhende selskapet. Virksomhet holdt for salg vurderes til det laveste av balanseført verdi og virkelig verdi fratrukket salgsutgifter. Overtatt virksomhet som umiddelbart klassifiseres som holdt for salg balanseføres ved førstegangsinregning til virkelig verdi fratrukket salgsutgifter. Resultat etter skatt fra slik virksomhet presenteres separat på linjen "Resultat virksomhet og anleggsmidler holdt for salg, etter skatt" i konsernregnskapet. Totale eiendeler og total gjeld fra slik virksomhet presenteres hver for seg på linjene "Virksomhet og anleggsmidler holdt for salg" og "Virksomhet holdt for salg" i konsernets balanseoppstilling dersom verdiene er vesentlige. Se for øvrig note 44.

Kontanter

Kontanter består av kontanter i NOK og valuta, samt fordring på sentralbanken. Likviditetsbeholdningen i kontantstrømoppstillingen inkluderer i tillegg netto utlån og fordringer på andre kredittinstitusjoner. Ingen del av likviditetsbeholdningen har bindingstid.

Utlån og tap på utlån

Utlån til flytende rente måles til amortisert kost i samsvar med IAS 39. Amortisert kost er anskaffelseskost

minus tilbakebetalinger på hovedstolen, pluss eller minus kumulativ amortisering som følger av en effektiv rente-metode, og fratrukket eventuelle beløp for verdifall eller tapsutsetthet. Den effektive renten er den renten som nøyaktig diskonterer estimerte framtidige kontante inn- eller utbetalinger over det finansielle instrumentets forventede levetid. Oppjent rente regnskapsføres som utlån i balansen.

Fastrenteutlån til kunder øremerkes ved første gangs innregning som vurdert til virkelig verdi med verdiendringer over resultatet i henhold til IAS 39.9. Gevinst og tap som skyldes endring i virkelig verdi bokføres over resultatregnskapet som verdiendring. Oppjent rente regnskapsføres som utlån i balansen og som rente i resultatregnskapet. Renterisiko i fastrenteutlån styres med renteswapper som bokføres til virkelig verdi. Virkelig verdi er valgt fordi denne metoden for verdsettelse eliminerer eller i vesentlig grad reduserer inkonsistent måling og innregning som ellers ville oppstå ved måling av eiendeler eller innregning av gevinster/tap på ulikt grunnlag. Dette medfører at effekten av verdiendringer på finansielle investeringer som styres samlet vil reflekteres samtidig i regnskapet. Resultateffekten av dette fremkommer i note 21 til regnskapet og balanseførte verdier fremkommer i note 30 og note 13.

Vurdering av verdifall på finansielle eiendeler

På hver balansedag vurderes om det eksisterer objektive bevis på at verdien på en finansiell eiendel eller gruppe av finansielle eiendeler er redusert. Verditap på individuelle finansielle eiendeler er pådratt dersom, og bare dersom, det eksisterer objektive bevis på verdifall som kan medføre redusert fremtidig kontantstrøm til betjening av engasjementet. Verdifallet må være et resultat av en eller flere hendelser inn-

NOTE 2 REGNSKAPSPRINSIPPER (forts.)

truffet etter første gangs bokføring (en tapshendelse) og resultatet av taps-hendelsen (eller hendelsene) må også kunne måles pålitelig. Objektive bevis på at verdien av en finansiell eiendel eller gruppe av finansielle eiendeler er redusert omfatter observerbare data som blir kjent for konsernet om følgende tapshendelser:

- Vesentlige finansielle vanskeligheter hos utsteder eller låntaker
- Mislighold av kontrakt, som manglende betaling av avdrag og renter
- Banken innvilger låntaker spesielle betingelser med bakgrunn i økonomiske eller legale grunner knyttet til låntakers økonomiske situasjon
- Sannsynlighet for at skyldner vil inngå gjeldsforhandlinger eller andre finansielle reorganiseringer
- På grunn av finansielle problemer opphører de aktive markedene for den finansielle eiendelen, eller
- Observerbare data indikerer at det er målbar reduksjon i fremtidige kontantstrømmer fra en gruppe finansielle eiendeler siden første gangs bokføring, selv om reduksjonen enda ikke kan fullt ut identifiseres til en individuell finansiell eiendel i gruppen inkludert:
  - ugunstig utvikling i betalingsstatus for låntakere i gruppen eller
  - nasjonale eller lokale økonomiske betingelser som korrelerer med mislighold av eiendelene i gruppen

Det vurderes først om det eksisterer individuelle objektive bevis på verdifall for finansielle eiendeler som er individuelt signifikante. For finansielle eiendeler som ikke er individuelt signifikante, vurderes de objektive bevisene på verdifall individuelt eller kollektivt. Dersom det ikke eksisterer objektive bevis på verdifall for en individuell vurdert finansiell eiendel, signifikant eller ikke, inkluderes eiendelen i en gruppe av finansielle eiendeler med samme kredittrisiko karakteristikk. Gruppen vurderes så samlet for eventuell verdireduksjon.

Verdifallet på grupper av finansielle eiendeler måles ved utvikling i rating på grupper av finansielle eiendeler. Dette måles ved å måle migrering i negativ retning og endring i forventet tap. Eiendeler som vurderes individuelt med hensyn på verdireduksjon, og hvor et verditap identifiseres eller fortsatt er identifisert, tas ikke med i en samlet vurdering av verdireduksjon.

Migreringen av kunder utarbeides ved løpende å kredittvurdere hver enkelt kunde i bankens kredittvurderings-systemer. Kundene er anonymisert grunnet personopplysningsloven.

Dersom det er objektive bevis på at en verdireduksjon har inntruffet, beregnes størrelsen på tapet til differansen mellom eiendelens bokførte verdi og nåverdien av estimerte fremtidige kontantstrømmer (eksklusive fremtidig kreditttap som ikke er pådratt) diskontert med den finansielle eiendelens opprinnelige effektive rentesats. Bokført verdi av eiendelen reduseres ved bruk av en avsetningskonto og tapet bokføres over resultatregnskapet.

Fremtidige kontantstrømmer fra en gruppe av finansielle eiendeler som samlet er vurdert med hensyn på verdireduksjon, estimeres med utgangspunkt i de kontraktsmessige kontantstrømmene for gruppen samt historiske tap for eiendeler med lignende kredittrisiko. Historiske tap justeres for eksisterende observerbare data for å kunne ta hensyn til effekter av eksisterende forhold som ikke var tilstede på tidspunkt for de historiske tapene samt justerte effekter av tidligere forhold som ikke eksisterer i dag.

Misligholdte/tapsutsatte engasjement

Samlet engasjement fra en kunde regnes som misligholdt, og tas med i konsernets oversikter over misligholdte engasjementer, når forfalte avdrag eller renter ikke er betalt 90

dager etter forfall eller rammekreditter er overtrukket i 90 dager eller mer. Utlån og andre engasjementer som ikke er misligholdt, men hvor kundens økonomiske situasjon gjør det sannsynlig at konsernet vil bli påført tap, klassifiseres som tapsutsatte.

Konstaterte tap

Når det er overveiende sannsynlig at tapene er endelige, klassifiseres tapene som konstaterte tap. Konstaterte tap som er dekket ved tidligere individuelle nedskrivninger føres mot nedskrivningene. Konstaterte tap uten dekning i nedskrivningene, samt over- eller underdekning i forhold til tidligere nedskrivninger resultatføres.

Verdipapirer

Verdipapirer består av aksjer, andeler, sertifikater og obligasjoner. Aksjer og andeler klassifiseres som enten til virkelig verdi over resultatet eller som tilgjengelig for salg mot egenkapitalen. Aksjer og andeler til virkelig verdi over resultatet er holdt for handelsformål. Sertifikater og obligasjoner klassifiseres som enten til virkelig verdi over resultatet eller som fordring. Kurs på handelsdato benyttes ved første gangs innregning av verdipapirer.

Alle finansielle investeringer som er klassifisert til virkelig verdi over resultat, måles til virkelig verdi, og endring i verdi fra inngående balanse resultatføres som inntekt fra andre finansielle instrumenter.

Virkelig verdioppsjonen er benyttet på fastrenteobligasjoner og på obligasjoner i utenlandsk valuta. Virkelig verdi er valgt fordi denne metoden for verdsettelse eliminerer eller i vesentlig grad reduserer inkonsistent måling og innregning som ellers ville oppstå ved måling av eiendeler eller innregning av gevinster/tap på ulikt grunnlag. Tilhørende derivater bokføres til virkelig verdi med verdiendring over resultatet. Dette med-

NOTE 2 REGNSKAPSPRINSIPPER (forts.)

fører at effekten av verdiendringer på finansielle investeringer som styres samlet vil reflekteres samtidig i regnskapet. Resultateffekten av dette fremkommer i note 21 til regnskapet og balanseførte verdier fremkommer i note 30.

Aksjer og andeler som er klassifisert som tilgjengelig for salg, måles også til virkelig verdi, men endringen i verdi fra inngående balanse føres mot egenkapitalen. Aksjer som ikke kan måles pålitelig vurderes til kostpris som tilnærming til virkelig verdi etter IAS 39.46.

Derivater og sikring

Derivater består av valuta og renteinstrumenter. Derivater regnes alltid som til virkelig verdi over resultatet, med mindre de er øremerket som sikringsinstrument. Renter bokføres som rentekostnad/renteinntekt, verdiendringer inngår i posten "netto resultat fra valuta og andre finansielle instrumenter".

Derivater benyttes i sikringsøyemed for å minimere renterisiko på fastrenteinstrumenter. Bruk av virkelig verdiopsjonen på fastrenteobligasjonsgjeld fases ut og erstattes av sikringsbokføring. Ved bruk av sikringsbokføring sikrer konsernet seg mot bevegelser i markedsrenten. Endringer i kredittspread er ikke hensyntatt i sikringseffektiviteten. Det forventes at denne endringen vil gi mindre svingninger i resultatene fremover enn det som har vært tilfelle tidligere.

Bankens fastrenteutlån er markedsvurdert etter virkelig verdiopsjon i IAS 39. Sikringen av disse lånene blir behandlet på porteføljenivå.

Endringer i virkelig verdi på derivater som øremerkes og kvalifiserer for sikring av virkelig verdi og som er effektive, resultatføres sammen med end-

ringen i virkelig verdi knyttet til den sikrede risikoen på den tilhørende sikrede eiendel eller forpliktelse. Sikring av virkelig verdi benyttes kun til sikring av fastrentelån.

Immaterielle eiendeler

Immaterielle eiendeler består av kunderelasjoner og utsatt skattefordel. Kunderelasjoner oppsto i forbindelse med fusjonen med Halden Sparebank. Kunderelasjonen tilfredsstiller kravet til kontraktsmessige rettigheter for identifikasjon som immateriell eiendel. Verdien i en kunderelasjon ligger i fordelene ved å få overført en kundeportefølje ved en transaksjon i motsetning til å måtte gå ut i markedet for selv å skaffe nye kunder ved ordinær drift. Andre immaterielle eiendeler vil innregnes når kravene til balanseføring er tilstede. Kunderelasjonen avskrives over 8 år.

Eiendom, anlegg og utstyr

Eiendom, anlegg og utstyr, med unntak av investeringseiendommer og eierbenyttet eiendom, førsteganginnregnes til anskaffelseskost og avskrives deretter lineært over forventet levetid. Ved fastlegging av avskrivningsplan splittes de enkelte eiendeler i nødvendig utstrekning opp i komponenter med forskjellig levetid, og det tas hensyn til estimert restverdi. Eiendom, anlegg og utstyr som hver for seg er av liten betydning, eksempelvis PC-er og annet kontorutstyr, vurderes ikke individuelt for restverdier, levetid eller verdifall, men vurderes som grupper.

Eierbenyttet eiendom er etter definisjonen i IAS 40 eiendommer som i hovedsak benyttes av morbanken eller dens datterselskap til sin egen virksomhet. Banken benyttet seg av muligheten i regelverket som tillot virkelig verdi som ny kostpris ved overgangen til IFRS. Eierbenyttet eiendom regnskapsføres etter kostmetoden, i samsvar med IAS 16.

Tomter og kunst avskrives ikke. Andre driftsmidler avskrives etter den lineære metode, slik at anleggsmidlenes anskaffelseskost, eller revaluert verdi, avskrives til restverdi over forventet utnyttbar levetid, som er:

Bygninger	20-50 år
Påkostninger leide bygg:	3- 12,5 år
Maskiner	3-5 år
Kjøretøy	4-5 år
Inventar	3-10 år

Eiendom, anlegg og utstyr som avskrives, er gjenstand for en nedskrivningstest i samsvar med IAS 36 når omstendighetene indikerer det.

Eiendommer som eies med det formål å oppnå leieinntekter eller verdistigning klassifiseres som investeringseiendommer og måles til virkelig verdi i samsvar med IAS 40. Oppdaterte takster på eiendomsmassen innhentes hvert tredje år. I mellomperiodene vurderes takstene mot markedsutvikling. Leieinntekter, driftskostnader og effekten av verdiendringer knyttet til investeringseiendommer presenteres særskilt i note 33. På investeringseiendommer blir verdiendring fra inngående balanse resultatført under andre driftskostnader.

Overtatte eiendeler

Som ledd i behandlingen av misligholdte lån og garantier overtar banken i en del tilfeller eiendeler som har vært stilt som sikkerhet for slike engasjementer. Ved overtakelse verdsettes eiendelene til antatt realisasjonsverdi. Overtatte eiendeler som skal realiseres, klassifiseres som beholdninger eller anleggsmidler holdt for salg og regnskapsføres etter henholdsvis IAS 2 eller IFRS 5. Eventuelle tap/gevinster ved avhendelse eller revurdering av verdi på slike eiendeler føres som tillegg eller fradrag i tap på utlån.

Langsiktige lån

Lån førstegangsinngår til opp-takskost, som er virkelig verdi av det mottatte vederlaget etter fradrag av

NOTE 2 REGNSKAPSPRINSIPPER (forts.)

transaksjonsutgifter. Lån til flytende rente måles deretter til amortisert kost. Enhver forskjell mellom opp-takskost og oppgjørsbeløpet ved for-fall blir dermed periodisert over låne-tiden ved hjelp av lånets effektive rente. For lån til fastrente ble opsjonen om virkelig verdivurdering med verdiendring over resultatet benyttet inntil høsten 2009. Balanseføring av finansiell gjeld med fast rente til vir-kelig verdi eliminerer eller i vesentlig grad reduserer inkonsistent måling og innregning som ellers vil oppstå ved måling av forpliktelser eller inn-regning av gevinster/tap på ulikt grunnlag. Tilhørende derivater bok-føres til virkelig verdi med verdi-endring over resultatet. Dette med-fører at effekten av verdiendringer på finansielle investeringer som styres samlet vil reflekteres samtidig i regn-skapet. Resultateffekten av dette fremkommer i note 21 til regnskapet og balanseførte verdier fremkommer i note 30 og note 36.

Fra høsten 2009 har banken innrettet seg slik at den tilfredsstiller kravene til sikringsbøkføring på ny fastrentegjeld. Bruk av virkelig verdiopsjonen på fastrentegjeld vil derfor fases ut med dagens fastrentegjeld.

Pensjoner

Konsernet har etablert ulike pensjonsordninger for sine ansatte. Pensjonsordningene tilfredsstiller kravene om obligatorisk tjenestepensjon.

YTELSESBASERT PENSJONSORDNING

I en ytelsesbasert ordning er arbeidsgiver forpliktet til å yte fremtidig pensjon av nærmere angitt størrelse. Utgangspunktet for beregning av pensjonskostnader er lineær fordeling av pensjonsopptjening mot sannsynlig akkumulert forpliktelse ved pensjoneringstidspunktet. Den balanseførte forpliktelsen knyttet til ytelsesplaner er nåverdien av de definerte

ytelsene på balansedatoen minus virkelig verdi av pensjonsmidlene. Pensjonsforpliktelsen beregnes årlig av en uavhengig aktuar ved bruk av en lineær opptjeningsmetode. Nåverdien av de definerte ytelsene bestemmes ved å diskontere estimerte fremtidige utbetalinger på individnivå med renten på norske obligasjoner med fortrinnsrett (OMF) med en løpetid som er tilnærmet den samme som løpetiden for den relaterte pensjonsforpliktelsen.

Estimatavvik som skyldes ny informasjon eller endringer i de aktuarmessige forutsetningene føres over utvidet resultat.

Endringer i pensjonsplanens ytelser kostnadsføres eller inntektsføres løpende i resultatregnskapet, med mindre rettighetene etter den nye pensjonsplanen er betinget av at arbeidstakeren blir værende i tjeneste i en spesifisert tidsperiode (opptjeningsperioden). I dette tilfellet amortiseres kostnaden knyttet til endret ytelse lineært over opptjeningsperioden.

Konsernet har fem lukkede pensjonsordninger som skriver seg fra henholdsvis Halden Sparebank, Rygge-Vaaler Sparebank, EiendomsMegler 1 Sarpsborg AS, EiendomsMegler 1 Østfold AS og EiendomsMegler 1 Østfold Akershus AS.

INNSKUDDSBASERT PENSJONSORDNING

Innskuddsbaserte pensjonsordninger innebærer at konsernet ikke gir løfte om fremtidig pensjon av en gitt størrelse, men betaler et årlig tilskudd til de ansattes kollektive pensjonssparing. Den fremtidige pensjonen vil avhenge av størrelsen på tilskuddet og den årlige avkastningen på pensjonssparingen. Konsernet har ingen ytterligere forpliktelser knyttet til levert arbeidsinnsats etter at det årlige innskuddet er betalt. Innskuddsba-

serte pensjonsordninger kostnadsføres direkte.

AVTALEFESTET FØRTIDSPENSJON
Banken har inngått avtale om avtalefestet pensjon. AFP er en livsvarig ytelse som er frikoblet arbeidsinntekter som samtidig oppbevares. Det skjer derfor ingen avkortning i AFP-pensjonen om man på samme tid mottar lønn. Ny ordning lar seg foreløpig ikke aktuarberegne og inngår derfor ikke i pensjonsforpliktelsen. Inntil videre vil denne bli behandlet som en innskuddsbasert ordning og kostnadsført direkte.

Gammel AFP-ordning ble avviklet i 2010 og dekket førtidspensjon fra 62 til 67 år. Ordningen har hadde sine siste utbetalinger i 2015.

ØVRIGE ORDNINGER

Tidligere administrerende direktører i banken har individuelle tilleggsavtaler som garanterer en viss ytelse. Alle avtalene er aktuarberegnet.

Usikre forpliktelser

Banken utsteder finansielle garantier som ledd i den ordinære virksomheten. Tapsvurderinger skjer som ledd i vurderingen av tap på utlån og etter de samme prinsipper og rapporteres sammen med disse. Det gis opplysninger om usikre forpliktelser som ikke fyller kriteriene for balanseføring dersom de er vesentlige. Avsetning for tap på finansielle garantier fremkommer under annen gjeld og pensjonsforpliktelser i balansen.

Ansvarlige lån og fondsobligasjoner

Ansvarlige lån har prioritet etter all annen gjeld. Tidsbegrenset ansvarlig lån kan som tilleggs kapital telle med 50 % av kjernekapitalen i kapitaldekningen, mens evigvarende ansvarlige lån kan telle med inntil 100 % av kjernekapitalen. Ansvarlige lån klassifiseres som ansvarlig lånekapital i balansen.

NOTE 2 REGNSKAPSPRINSIPPER (forts.)

Flytende ansvarlig lån måles etter amortisert kost slik som andre langsiktige lån med flytende rente. Ansvarlig lån med fastrente tilfredsstiller kravene til sikringsbokføring. Sikringens effektivitet måles løpende og nettoeffekten blir resultatført. Se note 21 og note 38.

En fondsobligasjon er en obligasjon med pålydende rente, men konsernet har ingen plikt til å betale ut renter i en periode hvor det ikke utbetales utbytte, og investor har heller ikke senere krav på renter som ikke er utbetalt, det vil si rentene akkumuleres ikke. Fondsobligasjonen er godkjent som et element i kjernekapitalen innen en ramme på 15 % eller 35 % av samlet kjernekapital, avhengig av typen fondsobligasjon. Finanstilsynet kan kreve at fondsobligasjonen skrives ned proporsjonalt med egenkapitalen dersom Konsernets kjernekapitaldekning faller under 5 % eller samlet kapitaldekning faller under 8 %. Nedskrevne beløp på fondsobligasjonen skal være skrevet opp før det kan utbetales utbytte til egenkapitalbevisene eller egenkapitalen skrives opp. Ansvarlig lån og fondsobligasjoner som ikke tilfredsstiller kravene til kjernekapital og tilleggskapital i nytt regelverk avkortet med 20 % i forhold til kapitaldekningsberegningen fra og med 1. kvartal 2014. Fondsobligasjonene klassifiseres som fondsobligasjon i balansen. Fondsobligasjonene tilfredsstiller kravene til sikringsbokføring, sikringens effektivitet måles løpende og nettoeffekten er resultatført. Se note 21 og note 38.

Motregning av finansielle eiendeler og forpliktelser

Finansielle eiendeler og forpliktelser skal motregnes og presenteres netto i balansen når det er en motregningsrett som kan håndheves og en har til hensikt å gjøre opp netto eller realisere eiendelen og gjøre opp forpliktelsen samtidig.

Utbytte og konsernbidrag

Hensyntatt bankens egenkapitalutvikling og soliditet, tar banken sikte på at opptil 50 % av årets overskudd kan benyttes til utbytte midler (kontantutbytte og gaver til allmenntilfelle formål). Det er en målsetting for banken å likebehandle bankens to eiergrupperinger i tråd med intensjonene i gjeldende lovgivning. Dette medfører at banken vil søke å unngå uønskede inn- og utvanningseffekter som følge av ulik behandling av de to eiergrupperingene.

Styrets forslag til utbytte fremgår av årsberetningen og av oppstilling over endring i egenkapital. Foreslått utbytte klassifiseres som egenkapital inntil det er endelig vedtatt av bankens representantskap. Konsernbidrag bokføres regnskapsmessig året etter regnskapsåret.

Renteinntekter og -kostnader

Renteinntekter og -kostnader knyttet til eiendeler og forpliktelser som måles til amortisert kost resultatføres løpende basert på en effektiv rentemetode. Alle gebyrer knyttet til rentebærende innlån og utlån inngår i beregningen av effektiv rente og amortiseres dermed over forventet løpetid.

For rentebærende instrumenter som måles til virkelig verdi vil markedsverdien klassifiseres som inntekt fra andre finansielle instrumenter, mens renteelementet klassifiseres som renteinntekt.

Provisjonsinntekter og -kostnader

Provisjonsinntekter og -kostnader blir generelt periodisert i takt med at en tjeneste blir ytt. Gebyrer knyttet til rentebærende instrumenter blir ikke ført som provisjoner, men inngår i beregningen av effektiv rente og resultatføres tilsvarende. Garantiprovisjoner blir beregnet som et fastbeløp

per garanti utstedt og inntektsføres fortløpende. Honorarer for rådgivning opptjenes i samsvar med inngått rådgivningsavtale, som oftest etter hvert som tjenesten ytes. Det samme gjelder for løpende forvaltningstjenester. Honorar og gebyr ved omsetning eller formidling av finansielle investeringer, eiendom eller andre investeringsobjekter som ikke genererer balanseposter i bankens regnskap, resultatføres når transaksjonen slutføres.

Transaksjoner og balanseposter i utenlandsk valuta

Transaksjoner i utenlandsk valuta omregnes til norske kroner ved kursen på transaksjonstidspunktet. Gevinst og tap knyttet til gjennomførte transaksjoner eller til omregning av beholdninger av balanseposter i valuta på balansedagen resultatføres. Gevinst og tap knyttet til omregning av andre poster enn pengeposter, innregnes på samme måte som den tilhørende balansepost.

Leieavtaler

Leieavtaler der hele risikoen hovedsakelig påhviler utleier er klassifisert som operasjonelle. Leiebetalinger for disse regnskapsføres lineært som driftskostnader i regnskapet over leieperioden. Banken har ingen finansielle leieavtaler.

Skatt

Resultatført skatt består av periodeskatt (betalbar skatt) og utsatt skatt. Periodeskatt er beregnet skatt på årets skattepliktige resultat.

Utsatt skatt regnskapsføres etter gjeldsmetoden i samsvar med IAS 12. Det beregnes forpliktelse eller eiendel ved utsatt skatt på midlertidige forskjeller, som er differansen mellom balanseført verdi og skattemessig verdi på eiendeler og forpliktelser. Det beregnes likevel ikke forpliktelse eller eiendel ved utsatt skatt på goodwill som

NOTE 2 REGNSKAPSPRINSIPPER (forts.)

ikke gir skattemessige fradrag, og heller ikke på førstegangsinnregnede poster som verken påvirker regnskapsmessig eller skattepliktig resultat.

Det beregnes en eiendel ved utsatt skatt på fremførbare skattemessige underskudd. Eiendel ved utsatt skatt innregnes bare i det omfang det forventes fremtidig skattepliktige resultater som gjør det mulig å utnytte den tilhørende skattefordelen.

Formuesskatt regnes ikke som skatt etter IAS 12 og er derfor ført som driftskostnad.

Segmentrapportering

Konsernets virksomhet er inndelt i primærsegmentene privatmarked, bedriftsmarked, eiendomsmegling og eiendomsdrift, dette er i henhold til

konsernets interne rapportering. Det er i note 4 til regnskapet gitt informasjon om fordelingene.

Overføring av låneporteføljer

SpareBank 1 Østfold Akershus har inngått avtale om juridisk salg av utlån med høy sikkerhet og pant i fast eiendom til SpareBank 1 Boligkreditt AS og SpareBank 1 Næringskreditt AS. I tråd med forvaltningsavtale mellom banken og kredittforetakene, forestår banken forvaltning av utlånene og opprettholder kundekontakten. Det vises til beskrivelse i note 9.

Hendelser etter balansedagen

Regnskapet anses som godkjent for offentliggjøring når styret har behandlet regnskapet. Representantskap og regulerende myndigheter vil etter dette kunne nekte å godkjenne

regnskapet, men ikke forandre dette. Hendelser fram til regnskapet anses godkjent for offentliggjøring og som vedrører forhold som allerede var kjent på balansedagen, vil inngå i informasjonsgrunnlaget for fastsettelsen av regnskapsestimater og således reflekteres fullt ut i regnskapet. Hendelser som vedrører forhold som ikke var kjent på balansedagen, vil bli opplyst om dersom de er vesentlige.

Regnskapet er avlagt etter forutsetning om fortsatt drift. Denne forutsetningen var etter styrets oppfatning til stede på det tidspunkt regnskapet ble godkjent for fremleggelse.

NOTE 3 KRITISKE ESTIMATER OG VURDERINGER VEDRØRENDE BRUK AV REGNSKAPSPRINSIPPER

Ved utarbeidelse av konsernregnskapet foretar ledelsen estimater, skjønnsmessige vurderinger og tar forutsetninger som påvirker effekten av anvendelsen av regnskapsprinsipper. Dette vil derfor påvirke regnskapsførte beløp for eiendeler, forpliktelser, inntekter og kostnader. Estimater og skjønnsmessige vurderinger evalueres løpende og er basert på historisk erfaring og forventninger om fremtidige hendelser som anses å være sannsynlige på balansetidspunktet.

Tap på utlån og garantier

Morbanken gjennomgår hele bedriftsmarkedsporføljen kvartalsvis. Lån til privatpersoner gjennomgås også kvartalsvis med utgangspunkt i at de er misligholdt mer en 65 dager eller dersom de har en særlig dårlig betalingshistorikk. Bankens systemer for risikoklassifisering er omtalt under finansiell risikostyring. Banken foretar individuelle nedskrivninger dersom det foreligger en objektiv hendelse som kan identifiseres på enkeltengasjement, og den objektive hendelsen medfører redusert fremtidig kontantstrøm til betjening av engasjementet. Objektiv hendelse vil kunne være

mislighold, konkurs, likviditet eller andre vesentlige finansielle problemer. Individuelle nedskrivninger beregnes som forskjellen mellom lånets bokførte verdi og nåverdien av diskontert kontantstrøm basert på effektiv rente på tidspunktet for første gangs beregning av individuelle nedskrivninger. Senere renteendringer hensyntas for låneavtaler med flytende rente.

Gruppededskrivninger beregnes på grupperinger av utlån der det foreligger objektiv informasjon som viser at kredittrisikoen har økt etter at kredittene er bevilget, men hvor det ikke er mulig å innhente informasjon eller analysere enkeltengasjement. Slik informasjon kan være negativ utvikling i risikoklassifisering, sikkerhetsverdier, lønnsomheten i en bransje eller grupper av debitorers betalingsevne. Betydningen av endringer blir analysert ved hjelp av analyseverktøy, statistiske metoder som inkluderer historisk erfaringsmateriale om misligholdssannsynligheter, samt forventede konjunkturoendringer. Vurdering av gruppededskrivninger vil alltid baseres på betydelig grad av skjønn. Benyttelse av historiske data til å predikere frem-

tiden vil inneholde usikkerhet, samtidig som fremtidsanalyser endres relativt raskt og vil dermed ha sin usikkerhet.

Virkelig verdi egenkapitalinteresser

Eiendeler som vurderes til virkelig verdi over resultatregnskapet vil normalt omsettes i aktive markeder og verdien vil således kunne fastsettes med rimelig grad av sikkerhet. For eiendeler som klassifiseres som tilgjengelig for salg vil ikke dette nødvendigvis være tilfellet. Tilsvarende vil markedsverdier for eiendeler og forpliktelser som regnskapsføres til amortisert kost og som fremkommer i noter, kunne være estimater basert på diskonterte forventede kontantstrømmer, multiplikatoranalyser eller andre beregningsmetoder. Slike vil kunne være beheftet med betydelig usikkerhet. Med unntak for noen få aksjer er det norske aksjemarkedet lite likvid. Aksjekurser vil i de fleste tilfeller være sist omsatte kurs. Eiendeler som klassifiseres som tilgjengelig for salg, blir også vurdert til virkelig verdi med føring mot totalresultatet. Markedsverdiene vil i hovedsak være basert på verddivurderinger eller siste kjente omsetning av aksjen. De aksjene som ikke lar seg verddivurdere med rimelig stor sikkerhet blir vurdert til kostpris.

Virkelig verdi derivater

Virkelig verdi av derivater fremkommer vanligvis ved bruk av verddivurderingsmodeller der prisen på underliggende, eksempelvis renter og valuta innhentes i markedet. For opsjoner vil volatiliteter være observerte implisitte volatiliteter eller beregnede volatiliteter basert på historiske kursbevegelser for underliggende. I de tilfeller bankens risikoposisjon er tilnærmet nøytral, vil midtkurser bli anvendt. Med nøytral risikoposisjon menes eksempelvis at renterisiko innenfor et løpetidsbånd er tilnærmet null. I mot-

satt fall brukes den relevante kjøps eller salgskurs for å vurdere nettoposisjonen.

For derivater der motpart har svakere kredittrating enn banken, vil prisen reflektere en underliggende kredittrisiko. I den utstrekning markedspriser innhentes med utgangspunkt i transaksjoner med lavere kredittrisiko, vil dette hensyntas ved at den opprinnelige prisdifferansen målt mot slike transaksjoner med lavere kredittrisiko amortiseres over løpetiden.

Immaterielle eiendeler

Nedskrivningstester av immaterielle eiendeler er i hovedsak basert på neddiskontering av forventede fremtidige kontantstrømmer. Det vil alltid være betydelig usikkerhet knyttet til kontantstrømestimer, og i noen tilfeller vil også metoden for tilordning

av kontantstrømmene til ulike eiendeler være beheftet med usikkerhet.

Investeringseiendommer

Eiendommer som eies med det formål å oppnå leieinntekter eller verdistigning klassifiseres som investeringsseiendommer og måles til virkelig verdi i samsvar med IAS 40. Oppdaterte takster på eiendomsmassen innhentes hvert tredje år, senest høsten 2013. I mellomperiodene vurderes takstene mot markedsutviklingen.

Pensjoner

Netto pensjonsforpliktelser og årets pensjonskostnad er basert på en rekke estimater herunder; avkastning på pensjonsmidlene, fremtidig rente- og inflasjonsnivå, lønnsutvikling, turnover, utvikling i G og den generelle utviklingen i antall uføretrygdede og levealder er av stor betydning. Usikker-

heten er i stor grad knyttet til bruttoforpliktelsen og ikke til den nettoforpliktelsen som fremkommer i balansen. Estimatendringer som følge av endringer i nevnte parametre føres i utvidet resultat.

Oppkjøp

Oppkjøp av et annet selskap regnskapsføres etter oppkjøpsmetoden. Ved oppkjøpsmetoden skal det foretas en fullstendig merverdiallokering, hvor kjøpesum allokeres til identifiserte eiendeler og forpliktelser i det oppkjøpte selskapet. Merverdier utover de som er allokeret til identifiserte eiendeler og forpliktelser, regnskapsføres som goodwill. Eventuelle mindreverdier skal, etter grundig vurdering, inntektsføres i resultatregnskapet i oppkjøpsåret (badwill).

Analysene inneholder både konkrete beregninger og bruk av beste skjønn for å komme frem til en mest mulig riktig virkelig verdi av de oppkjøpte selskapene på oppkjøpstidspunktet. Det er alltid knyttet noe usikkerhet til skjønnsmessige poster, men disse er etter beste evne underbygget av beregninger om forventede kontantstrømmer, sammenlignbare transaksjoner tidligere perioder mv.

Virksomhet og anleggsmidler holdt for salg

SpareBank 1 Østfold Akershus sin strategi er at eierskap som følge av misligholdte engasjementer i utgangspunktet skal ha kort varighet, normalt ikke lengre enn ett år. Det jobbes kontinuerlig med salg av selskapene, og regnskapsmessig klassifiseres disse som holdt for salg ved enlinjes konsolidering.

NOTE 4 SEGMENTINFORMASJON

Segmentinformasjon er definert som virksomhetsområder eller geografiske markeder. Det vurderes ikke å foreligge vesentlige forskjeller i risiko og avkastning på produkter og tjenester i markedene som er definert som bankens hovedmarkeder. For uten bankdrift har morbanken to heleide datterselskaper, Nekor Gårdsselskap AS og EiendomsMegler1 Østfold og

Akershus AS. Videre eier banken en 100% eierandel i Fasett Eiendom AS og Våler Park AS som er klassifisert som holdt for salg.

Nekor Gårdsselskap A/S er et rent forvaltningsselskap, med et overordnet mål å forvalte egne og morbankens eiendommer. Selskapets primære markedsområder er de kommuner

som konsernet SpareBank 1 Østfold Akershus opererer i. EiendomsMegler 1 Østfold og Akershus AS driver med eiendomsmegling i Østfold og søndre del av Akershus, og har megleravdelinger i Vestby, Drøbak, Askim, Moss, Fredrikstad, Sarpsborg og Halden.

<i>(i hele tusen kroner)</i>	2015					Konsern
	PM	BM	EM1	Nekor	Ufordelt	
Resultatregnskap						
Netto renteinntekter ¹⁾	204 094	137 206	440	- 554	- 3 294	337 891
Netto provisjonsinntekter	149 202	41 775	49 031		318	240 327
Andre driftsinntekter	1 033	634		11 983	- 14 219	- 568
Netto avkastning på finansielle investeringer					32 233	32 233
Driftskostnader	- 84 723	- 30 160	- 41 490	- 8 365	- 153 427	- 318 164
Driftsresultat før tap pr segment	269 606	149 455	7 981	3 065	- 138 388	291 719
Tap på utlån og garantier	- 2 067	- 11 479			3	- 13 544
Resultat før skatt pr segment	267 539	137 976	7 981	3 065	- 138 385	278 175
Balanse						
Brutto Utlån til kunder	10 937 187	4 375 774				15 312 961
Individuell nedskrivning utlån	- 5 191	- 15 908				- 21 100
Gruppenedskrivning	- 12 957	- 33 208				- 46 165
Andre eiendeler			34 847	38 471	3 474 175	3 547 493
Sum eiendeler per segment	10 919 039	4 326 658	34 847	38 471	3 474 175	18 793 189
Innskudd fra og gjeld til kunder	8 237 152	3 568 989				11 806 142
Annen gjeld			12 762	4 782	4 723 979	4 741 524
Sum gjeld pr segment	8 237 152	3 568 989	12 762	4 782	4 723 979	16 547 665
Egenkapital			22 085	25 536	2 197 903	2 245 524
Sum gjeld og egenkapital pr segment	8 237 152	3 568 989	34 847	30 318	6 921 882	18 793 189

NOTE 4 SEGMENTINFORMASJON (forts.)

<i>(i hele tusen kroner)</i>	2014					Konsern
	PM	BM	EM1	Nekor	Ufordelt	
Resultatregnskap						
Netto renteinntekter ¹⁾	163 335	132 585	627	- 891	- 4 570	291 087
Netto provisjonsinntekter	172 840	34 712	47 929		91	255 572
Andre driftsinntekter	808	339		17 501	- 20 770	- 2 122
Netto avkastning på finansielle investeringer					110 486	110 486
Driftskostnader	- 98 698	- 30 725	- 44 493	- 15 855	- 162 095	- 351 867
Driftsresultat før tap pr segment	238 285	136 911	4 063	754	- 76 857	303 156
Tap på utlån og garantier	- 303	- 42 578			2 456	- 40 426
Resultat før skatt pr segment	237 982	94 333	4 063	754	- 74 402	262 730
Balanse						
Brutto Utlån til kunder	10 367 347	4 023 468				14 390 815
Individuell nedskrivning utlån	- 9 265	- 29 790				- 39 055
Gruppenedskrivning	- 11 500	- 20 500				- 32 000
Andre eiendeler			29 656	46 722	3 591 215	3 667 593
Sum eiendeler per segment	10 346 583	3 973 178	29 656	46 722	3 591 215	17 987 353
Innskudd fra og gjeld til kunder	8 007 219	3 680 450				11 687 669
Annen gjeld			13 373	5 583	4 438 756	4 457 711
Sum gjeld pr segment	8 007 219	3 680 450	13 373	5 583	4 438 756	16 145 380
Egenkapital			16 283	23 394	1 802 295	1 841 973
Sum gjeld og egenkapital pr segment	8 007 219	3 680 450	29 656	28 977	6 241 051	17 987 353

NOTE 5 KAPITALDEKNING

Bankens investering i datterselskap faller fra og med 4. kvartal 2014 inn under størrelsesunntaket i konsolide-

ringsforskriftens § 5, 3. ledd og det utarbeides således ikke lenger kapitaldekning på konsolidert nivå.

Sparebank 1 Østfold Akershus benytter standardmetoden for kredittrisiko og basismetoden for operasjonell risiko.

<i>(i hele tusen kroner)</i>	Morbank	
	2015	2014
Egenkapitalbevis	1 124 395	926 490
Overkursfond	152 487	147 575
Utjevningfond	541 974	386 050
Grunnfondskapital	137 214	125 466
Andre godkjente fond	7 804	12 756
Fond for urealiserte gevinster	34 050	39 891
Sum balanseført egenkapital	1 997 924	1 638 228
Andre immatrielle eiendeler	- 10 495	- 13 057
Overfinansiering pensjonsforpliktelser	- 1 634	- 6 177
Gvinster/tap knyttet endring i institusjonens kreditverdighet	- 3 718	
Verdijustering som følge av forsvarlig verdsettelse		- 3 107
Fradrag for ikke vesentlig eierandel i finansiell sektor 1)	- 258 778	- 137 966
Sum ren kjernekapital	1 723 298	1 477 922
Fondsobligasjoner	153 625	308 625
Fradrag for ikke vesentlig eierandel i finansiell sektor	- 137 240	- 163 402
Overskytende fradrag i tilleggskapital	- 44 064	- 65 128
Fondsobligasjonskapital omfattet av overgangsregler	133 000	
Sum kjernekapital	1 828 619	1 558 016
Tilleggskapital	149 783	149 693
36% av netto urealiserte gevinster		5 147
Fradrag for ikke vesentlig eierandel i finansiell sektor	- 193 847	- 219 968
Overskytende fradrag i tilleggskapital	44 064	65 128
Sum ansvarlig kapital	1 828 619	1 558 017
Risikoveid beregningsgrunnlag		
Kreditt- motparts,- og forringelsesrisiko	9 407 081	8 613 102
Operasjonell risiko	968 549	836 257
CVA-tillegg (motpartsrisiko derivater)	11 596	13 483
Beregningsgrunnlag	10 387 226	9 462 841

NOTE 5 KAPITALDEKNING (forts.)

(i hele tusen kroner)	Morbank	
	2015	2014
Ren kjernekapitaldekning	16,59 %	15,62 %
Kjernekapitalprosent	17,60 %	16,46 %
Kapitaldekningsprosent	17,60 %	16,46 %
Uvektet kjernekapitalandel (Leverage Ratio)	9,65 %	8,54 %
Bufferkrav		
Bevaringsbuffer (2,5%)	259 681	236 571
Motsyklisk buffer (1,0%)	103 872	94 628
Systemrisikobuffer (3,0%)	311 617	283 885
Sum bufferkrav til ren kjernekapital	675 170	615 085
Minimumskrav til ren kjernekapital (4,5%)	467 425	425 828
Tilgjengelig ren kjernekapital utover bufferkrav	580 704	437 009

1) I henhold til Forskrift om beregning av ansvarlig kapital for finansinstitusjoner, oppgjørssentraler og verdipapirforetak skal fradraget for ikke-vesentlige investeringer i selskaper i finansiell sektor fases inn med følgende prosentsetning:

i 2014: 20 prosent

i 2015: 40 prosent

i 2016: 60 prosent

i 2017: 80 prosent

NOTE 6 FINANSIELL RISIKOSTYRING

Kjernevirksomheten i banknæringen er å skape verdier gjennom å ta bevisst og akseptabel risiko. Konsernet arbeider med å videreutvikle risikostyringssystemer og prosesser i tråd med ledende praksis. SpareBank 1 Østfold Akershus har de siste årene investert betydelige ressurser på å videreutvikle og ta i bruk risikostyringssystemer og prosesser i tråd med beste praksis for sammenlignbare banker i Norge.

Risiko- og kapitalstyringen i SpareBank 1 Østfold Akershus skal støtte opp under konsernets strategiske utvikling og måloppnåelse, og samtidig sikre finansiell stabilitet og forsvarlig formuesforvaltning. Dette skal oppnås gjennom:

- En sterk organisasjonskultur som kjennetegnes av høy bevissthet om risikostyring.
- En god forståelse av hvilke risikoer som driver inntjeningen.
- Å tilstrebe en optimal kapitalanvendelse innenfor vedtatte forretningsstrategi.
- Utnyttelse av synergi- og diversifiseringseffekter.
- Å unngå at uventede enkelthendelser skal kunne skade konsernets finansielle stilling i alvorlig grad.

Struktur for risikostyring

For å sikre en effektiv og hensiktsmessig prosess for risiko- og kapitalstyring skal rammeverket baseres på de elementer som reflekterer måten styret og ledelsen styrer SpareBank 1

Østfold Akershus på.

- Strategisk mål bilde
- Organisering og bredriftskultur
- Risikokartlegging
- Risikoanalyse
- Stresstester
- Risikostrategier
- Kapitalstyring
- Rapportering
- Oppfølging
- Beredskapsplaner
- Compliance (etterlevelse)

Risikoidentifikasjon og risikoanalyse

Proessen for risikoidentifikasjon tar utgangspunkt i konsernets strategiske mål bilde, er fremoverskuende og dekker alle vesentlige risikoområder. For de områder hvor effekten av de etablerte kontroll- og styringstiltake-

NOTE 6 FINANSIELL RISIKOSTYRING (forts.)

ne ikke vurderes som tilfredsstillende, implementeres det forbedringstiltak. Konsernets risiko tallfestes blant annet gjennom beregning av forventet tap og behov for risikojustert kapital (økonomisk kapital) for å kunne dekke uventede tap. Forventet tap og risikojustert kapital beregnes for alle hovedgrupper av risiko fordelt på forretningsområder. Risikojustert kapital beskriver hvor mye kapital konsernet mener det trenger for å dekke den faktiske risikoen konsernet har påtatt seg. Ettersom det er umulig å gardere seg mot alle tap, har konsernet fastsatt at den risikojusterte kapitalen skal dekke 99,9 prosent av mulige forventede tap. Det er lagt til grunn både statistiske og ikke statistiske metoder for beregning av risikojustert kapital, og beregningen forutsetter i noen tilfeller bruk av kvalitative vurderinger.

Finansiell framskrivning: På grunnlag av det strategiske målbildet, risikoprofil og forventet makroøkonomisk utvikling, utarbeides det en framskrivning av forventet finansiell utvikling for de neste 3 årene. Formålet med framskrivningene er å beregne hvordan den finansielle utviklingen i aktiviteter og makroøkonomi påvirker konsernets finansielle utvikling, herunder blant annet egenkapitalavkastning, fundingsituasjon og kapitaldekning. I tillegg gjennomføres det en 3 års framskrivning av en situasjon med et alvorlig økonomisk tilbakeslag i økonomien. For å vurdere konsekvensene av et alvorlig økonomisk tilbakeslag for SpareBank 1 Østfold Akershus fokuserer konsernet i betydelig grad på de områder av økonomien som påvirker den finansielle utviklingen. Dette er først og fremst utvikling i kredittetterspørsel, aksjemarkedet, rentemarkedet og utvikling i kreditttrisikoen. I tillegg til å ha konsekvenser for avkastningen på de underliggende eiendeler vil et alvorlig økonomisk tilbakeslag også ha konsekvenser for kundenes spareadferd.

Evaluering og tiltak: Analysene har som formål å gi administrasjonen og styret tilstrekkelig risikoforståelse slik at de kan vurdere om konsernet har en akseptabel risikoprofil og om konsernet er tilstrekkelig kapitalisert ut fra risikoprofil og strategiske mål. På bakgrunn av analysene utarbeides det kapitalplaner for å oppnå en langsiktig og effektiv kapitalstyring og sikre at konsernet har en forsvarlig kapitaldekning ut fra risikoeksponering og strategisk målbilde. Konsernet har i tillegg utarbeidet beredskapsplaner for i størst mulig grad å kunne håndtere kriser hvis de allikevel skulle oppstå.

Rapportering og oppfølging: Konsernets overordnede risikoeksponering og risikoutvikling følges opp gjennom kvartalsvise risikoreporter til administrasjonen og styret. Overordnet risikoovervåking og rapportering foretas av avdelingen Risikostyring/Compliance som er organisert uavhengige av forretningsenhetene.

Organisering og organisasjonskultur: SpareBank 1 Østfold Akershus er opptatt av å ha en sterk og sunn organisasjonskultur som kjennetegnes av høy bevissthet om risikostyring. Organisasjonskulturen omfatter ledelsesfilosofi og menneskene i organisasjonen med deres individuelle egenskaper som integritet, verdigrunnlag og etiske holdninger. En usunn organisasjonskultur kan vanskelig kompenseres med andre kontroll- og styringstiltak, og SpareBank 1 Østfold Akershus har derfor etablert et tydelig verdigrunnlag og etiske retningslinjer som er godt kommunisert og gjort kjent i hele organisasjonen.

Risikoeksponeringen i SpareBank 1 Østfold Akershus

SpareBank 1 Østfold Akershus er eksponert for en rekke ulike typer risikoer, og de viktigste risikogrupperne er beskrevet nedenfor.

Kredittrisiko

Kredittrisiko defineres som risiko for tap knyttet til at kunder eller andre motparter ikke kan gjøre opp for seg i henhold til skrevne avtaler, og mottatte sikkerheter ikke dekker utestående krav. Kreditttrisikoen styres gjennom konsernets kredittstrategi, retningslinjer/policy for kreditt og bevilgningsreglement. Kredittstrategien fastsettes årlig av styret. Konsernets kredittstrategi fokuserer på risikosensitive måltall og rammer, som er satt sammen slik at de på en mest mulig hensiktsmessig og effektiv måte styrer konsernets risikoprofil på kredittområdet. Dette gjøres i første rekke ved å knytte måltall og rammer opp til henholdsvis misligholdssannsynlighet (PD), risikojustert kapital og forventet tap. I tillegg setter kredittstrategien begrensninger knyttet til eksponering og risikoprofil på porteføljenivå, bransjer og enkeltkunder. Kredittrisiko er kapitalbehovsvurdert med utgangspunkt i SpareBank1 alliansens modell for beregning av misligholdssannsynlighet (PD), forventet tap (EL), tap gitt mislighold (LGD) og uventet tap (UL).

Konsernet bruker aktivt risikoklassifiseringssystem, risikoprisingsmodell og et porteføljestyringssystem for å styre utlånsporteføljen i tråd med de kredittstrategiske rammene, de kredittpolitiske retningslinjene og kredittfullmaktsreglementet. Dette setter sammen med kredittbehandlingsrutinene klare krav til kredittbehandlingsprosessen og risikovurderingene. De ovennevnte risikostyringssystemene dekker både kunder i bedrifts- og personmarkedsområdet. Risikomodellene som ligger til grunn for risikostyringssystemene tar utgangspunkt i statistiske beregninger. Modellene valideres minst årlig og er under kontinuerlig videreutvikling og testing. Modellene baserer seg på tre hovedkomponenter:

1. Sannsynlighet for mislighold. Kundene blir klassifisert i risikoklasse ut fra

NOTE 6 FINANSIELL RISIKOSTYRING (forts.)

sannsynligheten for at kunden skal misligholde sine forpliktelser i løpet av en 12 måneders periode. Sannsynligheten for mislighold beregnes på grunnlag av historiske dataserier for finansielle nøkkeltall, samt ikke finansielle kriterier som atferd og alder. For å gruppere kundene etter misligholdssannsynlighet benyttes det ni risikoklasser (A – I). I tillegg benyttes 2 risikoklasser (J og K) for kunder med misligholdte og/eller nedskrevne engasjement.

2. Forventet eksponering ved mislighold: Dette er en beregnet størrelse over hvor stor den forventede eksponeringen er hvis en kunde går i mislighold.

3. Tap ved mislighold: Dette er en vurdering av hvor mye konsernet vil tape dersom kunden misligholder sine forpliktelser. Vurderingen tar hensyn til de sikkerhetene kundene har avgitt, og de kostnadene konsernet har ved å drive inn misligholdte engasjement. Disse størrelsene fastsettes på bakgrunn av erfaringer over tid. Det benyttes syv klasser (1 – 7) for klassifisering etter tapsgrad ved mislighold.

De tre overnevnte komponentene danner også grunnlaget for konsernets porteføljeklassifisering og statistisk baserte beregninger av forventet tap og behovet for risikojustert kapital. Porteføljeklassifiseringen har som formål å gi informasjon om nivået og utviklingen i den samlede kredittrisikoen i totalporteføljen, og porteføljen er derfor delt inn i fem risikogrupper - henholdsvis laveste, lav, middels, høy og høyeste risiko. Inndelingen i risikogrupper foretas på grunnlag av statistisk beregning av hvert enkelt engasjements sannsynlighet for mislighold. Konsernet tilstreber å prise engasjementene ut fra risikoeksponeringen slik at engasjementer med høyest risiko får høyest pris.

Markedsrisiko

Markedsrisiko er risiko for tap som følge av endringer i markedspriser

som renter. Risikoen for endringer i generelle kredittpriser blir også regnet som markedsrisiko.

Markedsrisiko oppstår hovedsakelig fra konsernets investeringer i obligasjoner, sertifikater og aksjer, og som følge av aktiviteter som utføres for å understøtte bankdriften som funding og rentehandel.

Styringen av markedsrisiko skjer gjennom detaljerte rammer for blant annet investeringer i aksjer, obligasjoner og posisjoner i rente markedene. Rammene gjennomgås og fornyes på årlig basis. Størrelsen på rammene fastsettes på bakgrunn av stresstester og analyser av negative markedsbevegelser. Konsernets markedsrisiko-eksponering er lav.

Valutarisiko

Valutakursrisiko er risikoen for tap ved endringer i valutakursene. I og med at SpareBank1 Østfold Akershus er valutaagent, vil valutarisikoen bestå av valutaeksponering i utenlandske sedler. Sett i forhold til bankens størrelse er denne beholdningen ubetydelig og følgelig blir bankens valutarisiko marginal.

Likviditets- og oppgjørsmisiko

Likviditetsrisiko defineres som risiko for at konsernet ikke klarer å finansiere økninger i eiendelene, og innfri sine forpliktelser etter hvert som finansieringsbehovet øker.

Styring av konsernets finansieringsstruktur tar utgangspunkt i en overordnet likviditetsstrategi som blir gjennomgått og vedtatt av styret minimum årlig. Likviditetsstrategien gjenspeiler konsernets lave risikoprofil. Som en del av likviditetsstrategien inngår beredskapsplan for håndtering av likviditetssituasjonen i perioder med urolige finansmarkeder.

Konsernets økonomi/finansavdeling har ansvaret for likviditetsstyringen

og rapporterer utnyttelse av rammer i henhold til likviditetsstrategien, mens Risikostyring/Compliance overvåker og rapporterer utnyttelsen av rammer i henhold til likviditetsstrategien. Likviditetsrisikoen reduseres gjennom spredning av innlånene på ulike markeder, innlånskilder, instrumenter og løpetider. For å redusere likviditetsrisikoen ytterligere, holdes en reserve i form av kommiterte trekkrettigheter.

Operasjonell risiko

Operasjonell risiko omhandler risiko for tap som følge av:

- **Mennesker:** Brudd på rutiner/retningslinjer, manglende kompetanse, uklar policy, strategi eller rutiner, interne misligheter
- **Systemer:** Svikt i IKT og andre systemer
- **Eksterne årsaker:** Kriminalitet, naturkatastrofer, andre eksterne årsaker

Operasjonell risiko er en risikokategori som fanger opp alt det vesentligste av kostnader forbundet med kvalitetsbrister i bankens løpende virksomhet. Identifisering, styring og kontroll av operasjonell risiko er en integrert del av lederansvaret på alle nivå. Lederens viktigste hjelpemiddel i arbeidet er faglig innsikt og ledelseskompetanse samt handlingsplaner, kontrollrutiner og gode oppfølgingssystemer. Et systematisk arbeid med risikovurderinger og styringstiltak bidrar til økt kunnskap og bevissthet om aktuelle forbedringsbehov i egen enhet.

Konsernet har en egen database for registrering av uønskede hendelser. Operasjonelle hendelser som medfører tap blir registrert slik at forbedringstiltak kan vurderes og igangsettes der dette finnes hensiktsmessig. Risikostyring/Compliance har ansvaret for den løpende uavhengige overvåkingen av den operasjonelle risikoen. Konsernet benytter basismetoden ved beregning av kapitalbehov for operasjonell risiko.

NOTE 7 KREDITTINSTITUSJONER - FORDRINGER OG GJELD

Morbank		Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	Konsern	
2014	2015	<i>(i hele tusen kroner)</i>	2015	2014
724 296	616 741	Utlån til og fordringer uten avtalt løpetid eller oppsigelsestid	616 741	724 296
435 349	389 297	Utlån til og fordringer med avtalt løpetid eller oppsigelsestid	389 297	435 349
1 159 645	1 006 038	Sum 1)	1 006 038	1 159 645

Morbank		Gjeld til kredittinstitusjoner	Konsern	
2014	2015	<i>(i hele tusen kroner)</i>	2015	2014
2 374	3 329	Lån og innskudd fra kredittinstitusjoner uten avtalt løpetid eller oppsigelsestid	3 329	2 374
195 000	175 000	Lån og innskudd fra kredittinstitusjoner med avtalt løpetid eller oppsigelsestid	175 000	195 000
564	430	Påløpte renter	430	564
197 938	178 759	Sum 1)	178 759	197 938

1) Mellomværende til kredittinstitusjoner er utlukkende i norsk valuta (NOK).

NOTE 8 UTLÅN TIL OG FORDRINGER PÅ KUNDER

Morbank			Konsern	
2014	2015	<i>(i hele tusen kroner)</i>	2015	2014
		Utlån fordelt på fordringstype		
1 472 901	1 599 336	Kasse-/drifts- og brukskreditter	1 599 336	1 472 901
414 030	354 875	Byggelån	354 875	414 030
12 618 730	13 392 908	Nedbetalingslån	13 358 750	12 503 884
14 505 661	15 347 120	Brutto utlån og fordringer på kunder	15 312 961	14 390 815
		Utlån fordelt på markeder		
10 365 478	10 935 317	Personmarkedet	10 935 317	10 365 478
3 951 892	4 233 439	Bedriftsmarkedet	4 199 280	3 837 046
188 292	178 363	Offentlig	178 363	188 292
14 505 661	15 347 120	Brutto utlån og fordringer	15 312 961	14 390 815
- 71 055	- 67 265	Nedskrivninger inkl. amortiseringseffekter	- 67 265	- 71 055
14 434 607	15 279 855	Netto utlån og fordringer	15 245 696	14 319 760
		Herav ansvarlig lånekapital		
3 000	0	Ansvarlig kapital i kredittinstitusjoner	0	3 000
2 325	0	Øvrig ansvarlig kapital	0	2 325
5 325	0	Ansvarlig lånekapital bokført under utlån	0	5 325

Morbank		Totale engasjement - fordeling på risikogruppe	Konsern	
2014	2015	<i>(i hele tusen kroner)</i>	2015	2014
7 641 307	8 753 821	Laveste risiko	8 719 662	7 526 460
3 789 956	3 622 515	Lav risiko	3 622 515	3 789 956
2 306 535	2 708 415	Middels risiko	2 708 415	2 306 535
958 756	671 356	Høy risiko	671 356	958 756
725 328	729 625	Høyeste risiko	729 625	725 328
193 381	106 158	Misligholdte og nedskrevne	106 158	193 381
15 615 263	16 591 889	Sum	16 557 731	15 500 417

NOTE 8 UTLÅN TIL OG FORDRINGER PÅ KUNDER (forts.)

Morbank		Brutto utlån - fordeling på risikogruppe (i hele tusen kroner)	Konsern	
2014	2015		2015	2014
7 098 324	8 097 085	Laveste risiko	8 062 926	6 983 478
3 520 646	3 350 744	Lav risiko	3 350 744	3 520 646
2 142 635	2 505 223	Middels risiko	2 505 223	2 142 635
890 628	620 989	Høy risiko	620 989	890 628
673 787	674 886	Høyeste risiko	674 886	673 787
179 639	98 193	Misligholdte og nedskrevne	98 193	179 639
14 505 661	15 347 120	Sum	15 312 961	14 390 815

Morbank		Individuelle nedskrivninger - fordeling på risikogruppe (i hele tusen kroner)	Konsern	
2014	2015		2015	2014
0	0	Laveste risiko	0	0
0	0	Lav risiko	0	0
0	0	Middels risiko	0	0
0	0	Høy risiko	0	0
0	0	Høyeste risiko	0	0
38 971	21 124	Misligholdte og nedskrevne	21 124	38 971
84	- 25	Amortiseringseffekter	- 25	84
39 055	21 100	Sum	21 100	39 055

I bankens interne risikoklassifiserings-system klassifiseres alle engasjementer med individuelle nedskrivninger som misligholdte uavhengig av ekstern definisjon på mislighold (jmf note 2). De fordeles ikke

på ulike risikogrupper slik som øvrige engasjement. Fordeling på risikogrupper er basert på at banken beregner misligholdssannsynlighet for alle kunder i utlånsporteføljen basert på objektive historiske

data. Misligholdssannsynligheten benyttes deretter til å klassifisere kundene i ulike risikogrupper. Kundene rescores månedlig i bankens porteføljesystem.

Morbank		Forventet årlig gjennomsnittlig tap fordelt på risikogrupper (i hele tusen kroner)	Konsern	
2014	2015		2015	2014
777	1 562	Laveste risiko	1 562	777
1 667	3 016	Lav risiko	3 016	1 667
4 280	11 956	Middels risiko	11 956	4 280
6 844	7 725	Høy risiko	7 725	6 844
10 165	14 739	Høyeste risiko	14 739	10 165
8 266	7 167	Misligholdte og nedskrevne	7 167	8 266
32 000	46 165	Sum	46 165	32 000

Banken beregner misligholdssannsynlighet for alle kunder i utlånsporteføljen på innvilgelsestidspunktet. Misligholdssannsynligheten beregnes på grunnlag av nøkkeltall knyttet til inntjening, tæring og adferd. Misligholdssannsynligheten benyttes som grunnlag for risikoklassifisering av kunden.

Kundene re-scores månedlig i bankens porteføljestyringssystem. Engasjementsoppfølging gjøres ut i fra engasjementets størrelse, risiko og migrering. Risikoprisering av næringslivsengasjement gjøres med bakgrunn i forventet tap og nødvendig økonomisk kapital for det enkelte engasjement.

Forventet årlig gjennomsnittlig netto tap er beregnet for de neste 12 måneder. Beregning av nedskrivninger på gruppenivå er knyttet til vekst i utlånsvolum, konjunktursituasjon og porteføljesammensetning næring

NOTE 8 UTLÅN TIL OG FORDRINGER PÅ KUNDER (forts.)

Morbank		Utlån fordelt på geografiske områder - brutto utlån	Konsern	
2014	2015	(i hele tusen kroner)	2015	2014
10 052 930	10 982 433	Østfold	10 948 274	9 938 083
2 554 959	2 792 735	Akershus	2 792 735	2 554 959
1 837 798	1 522 356	Landet for øvrig	1 522 356	1 837 798
59 974	49 595	Utlandet	49 595	59 974
14 505 661	15 347 120	Sum brutto utlån fordelt på geografiske områder	15 312 961	14 390 815

Morbank		Utlån fordelt på sektor og næring - tot. eng.	Konsern	
2014	2015	(i hele tusen kroner)	2015	2014
224 765	203 184	Offentlig sektor	203 184	224 765
46 859	184 563	Finansiering og forsikringsvirksomhet	184 563	46 859
421 200	426 529	Primærnæringen	426 529	421 200
85 861	96 536	Industri	96 536	85 861
892 043	1 186 615	Bygg- og anleggsvirksomhet	1 186 615	892 043
242 255	214 604	Varehandel	214 604	242 255
46 092	39 258	Hotell og restaurantdrift	39 258	46 092
85 766	84 356	Transport	84 356	85 766
2 484 671	2 208 600	Omsetning/drift eiendommer	2 174 442	2 369 825
258 195	262 397	Forretningsmessig tjenesteyting	262 397	258 195
152 230	116 960	Sosial og privat tjenesteyting	116 960	152 230
4 939 939	5 023 601	Sum næring	4 989 442	4 825 092
10 675 325	11 568 288	Lønnstakere o.l.	11 568 288	10 675 325
15 615 263	16 591 889	Sum	16 557 731	15 500 417

Morbank		Utlån fordelt på sektor og næring - brutto utlån	Konsern	
2014	2015	(i hele tusen kroner)	2015	2014
188 292	178 363	Offentlig sektor	178 363	188 292
39 255	162 017	Finansiering og forsikringsvirksomhet	162 017	39 255
352 850	374 425	Primærnæringen	374 425	352 850
71 928	84 744	Industri	84 744	71 928
747 288	1 041 662	Bygg- og anleggsvirksomhet	1 041 662	747 288
202 944	188 388	Varehandel	188 388	202 944
38 613	34 462	Hotell og restaurantdrift	34 462	38 613
71 848	74 051	Transport	74 051	71 848
2 081 473	1 938 804	Omsetning/drift eiendommer	1 904 646	1 966 627
216 297	230 344	Forretningsmessig tjenesteyting	230 344	216 297
127 527	102 672	Sosial og privat tjenesteyting	102 672	127 527
4 138 314	4 409 933	Sum næring	4 375 774	4 023 468
10 367 347	10 937 187	Lønnstakere o.l.	10 937 187	10 367 347
14 505 661	15 347 120	Sum brutto utlån	15 312 961	14 390 815
- 39 055	- 21 100	- individuelle nedskrivninger	- 21 100	- 39 055
- 32 000	- 46 165	- nedskrivninger på grupper av utlån	- 46 165	- 32 000
14 434 607	15 279 855	Sum netto utlån	15 245 696	14 319 760
14 505 661	15 347 120	Sum brutto utlån	15 312 961	14 390 815
6 697 871	7 218 729	Lån overført til SpareBank1 Boligkreditt	7 218 729	6 697 871
21 203 532	22 565 849	Sum brutto utlån inkl. SpareBank1 Boligkreditt	22 531 690	21 088 686

NOTE 8 UTLÅN TIL OG FORDRINGER PÅ KUNDER (forts.)

Morbank		Individuelle nedskrivninger fordelt på sektor og næring	Konsern	
2014	2015	(i hele tusen kroner)	2015	2014
0	0	Offentlig sektor	0	0
0	0	Finansiering og forsikringsvirksomhet	0	0
0	0	Primærnæringen	0	0
2 200	1 493	Industri	1 493	2 200
1 335	0	Bygg- og anleggsvirksomhet	0	1 335
1 643	0	Varehandel	0	1 643
0	0	Hotell og restaurantdrift	0	0
0	0	Transport	0	0
17 563	8 062	Omsetning/drift eiendommer	8 062	17 563
2 365	2 787	Forretningsmessig tjenesteyting	2 787	2 365
4 600	3 583	Sosial og privat tjenesteyting	3 583	4 600
29 706	15 925	Sum næring	15 925	29 706
9 265	5 200	Lønnstakere o.l.	5 200	9 265
84	- 25	Amortiseringseffekter	- 25	84
39 055	21 100	Sum	21 100	39 055

Morbank		Gruppededskrivninger fordelt på sektor og næring	Konsern	
2014	2015	(i hele tusen kroner)	2015	2014
0	0	Offentlig sektor	0	0
92	1 094	Finansiering og forsikringsvirksomhet	1 094	92
243	385	Primærnæringen	385	243
484	947	Industri	947	484
4 836	10 943	Bygg- og anleggsvirksomhet	10 943	4 836
767	2 165	Varehandel	2 165	767
300	455	Hotell og restaurantdrift	455	300
170	143	Transport	143	170
9 595	14 305	Omsetning/drift eiendommer	14 305	9 595
3 414	1 420	Forretningsmessig tjenesteyting	1 420	3 414
599	1 351	Sosial og privat tjenesteyting	1 351	599
20 500	33 208	Sum næring	33 208	20 500
11 500	12 957	Lønnstakere o.l.	12 957	11 500
32 000	46 165	Sum	46 165	32 000

Morbank		Utlån til ansatte	Konsern	
2014	2015	(i hele tusen kroner)	2015	2014
439 351	513 898	Lån til ansatte	568 613	439 351
321 386	275 053	herav lån i SpareBank 1 Boligkreditt AS	304 337	321 386
2 104	4 744	Rentefordel ansatte	4 744	2 104

Lån til ansatte godkjennes av bankens kontrollkomite. Lån til ansattebetingelser forutsetter at den ansatte har et totalkunde-forhold til banken. Renten fastsettes på

grunnlag av den til enhver tid gjeldende rente som tilbys til bankens kunder. Med utgangspunkt i laveste rente som gis til kunder innenfor henholdsvis 60% og 80% av godkjent takst/

verdi samt andre aktuelle sikkerhetsobjekter, gis ansatte 35% rabatt. Lån til administrerende direktør og ledende ansatte blir gitt på samme vilkår som for øvrige ansatte.

NOTE 9 OVERFØRING AV UTLÅN TIL KREDITTFORETAK

Sparebank 1 Østfold Akershus har avtaler om juridisk salg av utlån med høy sikkerhet og pant i eiendom til SpareBank 1 Boligkreditt AS og SpareBank 1 Næringskreditt AS. I henhold til inngått forvaltningsavtale med disse to selskapene i alliansen forestår Sparebank 1 Østfold Akershus forvaltning av utlånene og opprettholder kunde-kontakten. Sparebank 1 Østfold Akershus mottar et vederlag i form av provisjoner for de plikter som følger med forvaltningen av lånene. Sparebank 1 Østfold Akershus har vurdert de regnskapsmessige implikasjonene dithen at det vesentligste av risiko og fordeler ved eierskap knyttet til de solgte utlånene er overført. Det innebærer full fraregning. Mottatt vederlag for lån som er overført til Sparebank 1 Boligkreditt AS og Sparebank 1 Næringskreditt AS tilsvarer bokført verdi og vurderes å samsvare med lånenes virkelige verdi på overføringstidspunktet. Sparebank 1 Østfold Akershus innregner alle rettigheter og plikter som skapes eller beholdes ved overføringen separat som eiendeler eller forpliktelser.

Hvis kredittforetakene får tap på overtatte lån har de en viss motregningsrett i provisjoner fra samtlige banker som har overført lån. Det foreligger dermed en begrenset gjenværende involvering knyttet til solgte utlån ved mulig begrenset avregning av tap mot provisjon. Denne motregningsadgangen anses imidlertid ikke å være av en slik karakter at den endrer på konklusjonen om at det vesentligste av risiko og fordeler ved eierskap er overført. Sparebank 1 Østfold Akershus sin maksimale eksponering for tap er representert ved det høyeste beløpet som vil kunne kreves dekket under avtalene.

Kredittforetakene kan foreta videresalg av utlån som er kjøpt av Sparebank 1 Østfold Akershus, samtidig som Sparebank 1 Østfold Akershus sin rett

til å forvalte kundene og motta provisjon følger med. Dersom Sparebank 1 Østfold Akershus ikke er i stand til å betjene kundene kan retten til betjening og provisjon falle bort. Videre kan Sparebank 1 Østfold Akershus ha opsjon til å kjøpe tilbake utlån under gitte betingelser.

Sparebank 1 Boligkreditt

SpareBank 1 Boligkreditt AS erverver utlån med pant i boliger og utsteder OMF innenfor regelverket for dette som ble etablert i 2007. Lån solgt til SpareBank 1 Boligkreditt AS er sikret med pant i bolig innenfor 70 prosent av takst. Solgte lån er juridisk eid av SpareBank 1 Boligkreditt AS og Sparebank 1 Østfold Akershus har, utover retten til å forestå forvaltning og motta provisjon, samt rett til å overta helt eller delvis nedskrevne lån, ingen rett til bruk av lånene. Sparebank 1 Østfold Akershus forestår forvaltningen av de solgte utlånene og Sparebank 1 Østfold Akershus mottar en provisjon basert på nettoen av avkastningen på utlånene Sparebank 1 Østfold Akershus har solgt og kostnadene i selskapet.

Totalt er det fraregnet boliglån til Sparebank 1 Boligkreditt for 7,2 mrd kroner ved utgangen av regnskapsåret.

Sparebank 1 Østfold Akershus har, sammen med de andre eierne av SpareBank 1 Boligkreditt inngått avtale om etablering av likviditetsfasilitet for SpareBank 1 Boligkreditt. Dette innebærer at Sparebank 1 Østfold Akershus kommitterer seg til å kjøpe boligkredittobligasjoner begrenset til en samlet verdi av 12 måneders forfall i SpareBank 1 Boligkreditt. Hver eier hefter prinsipalt for sin andel av behovet, subsidiært for det dobbelte av det som er det primære ansvaret i henhold til samme avtale. Obligasjonene kan deponeres i Norges Bank og medfører således ingen vesentlig økning i risiko for Sparebank 1 Østfold

Akershus. SpareBank 1 Boligkreditt holder etter sine interne retningslinjer likviditet for de neste tolv måneders forfall. Denne trekkes fra ved vurderingen av Sparebank 1 Østfold Akershus ansvar. Det er derved kun dersom foretaket ikke lenger har likviditet for de neste tolv måneders forfall at Sparebank 1 Østfold Akershus vil rapportere noe engasjement knyttet til dette.

Sammen med de øvrige eierne av SpareBank 1 Boligkreditt har Sparebank 1 Østfold Akershus også inngått avtale om å sikre at SpareBank 1 Boligkreditt til enhver tid har en kjernekapital-dekning på minimum 9%. Aksjonærene skal tilføre tilstrekkelig kjernekapital innen 3 måneder etter å ha mottatt skriftlig anmodning om dette. Aksjonærenes forpliktelse til å tilføre slik kjernekapital er proratarisk og ikke solidarisk, og skal være i henhold til hver aksjonærs pro rata andel av aksjene i SpareBank 1 Boligkreditt.

Eierandel i Sparebank 1 Boligkreditt fremgår av note 31.

Sparebank 1 Næringskreditt

Sparebank 1 Østfold Akershus har ikke overført næringslån til SpareBank 1 Næringskreditt AS ved utgangen av regnskapsåret. Tilsvarende avtaler om likviditetsfasilitet og aksjonæravtale soliditet gjelder også for SpareBank 1 Næringskreditt AS.

Eierandel i Sparebank 1 Næringskreditt fremgår av note 31.

NOTE 10 ALDERSFORDELING PÅ FORFALTE, MEN IKKE NEDSKREVET UTLÅN

De misligholdte engasjementene uten nedskrivning, anses å ha underliggende verdier som dekker engasjementet. Engasjementene er gjennomgått gjennom året og sist per 31.12.15. Ved vurdering av

underliggende verdier legges nedskrevne takster til grunn. Dersom takster ikke foreligger baseres verdiestimatet på saksbehandlers verdivurdering.

Tabellen viser forfalte beløp på utlån og overtrekk på kreditt/inskudd fordelt på antall dager etter forfall som ikke skyldes forsinkelser i betalingsformidlingen.

MORBANK <i>(i hele tusen kroner)</i>	2015				Totalt
	Under 30 dager	31 - 60 dager	61 - 90 dager	Over 91 dager	
Utlån til og fordringer på kunder					
Privatmarked	1 042	535	167	3 650	5 394
Bedriftsmarked	582	294	0	6 229	7 105
Sum	1 624	829	167	9 879	12 499

MORBANK <i>(i hele tusen kroner)</i>	2014				Totalt
	Under 30 dager	31 - 60 dager	61 - 90 dager	Over 91 dager	
Utlån til og fordringer på kunder					
Privatmarked	1 230	551	83	6 056	7 920
Bedriftsmarked	980	1 492	15	2 293	4 780
Sum	2 210	2 043	98	8 349	12 700

KONSERN <i>(i hele tusen kroner)</i>	2015				Totalt
	Under 30 dager	31 - 60 dager	61 - 90 dager	Over 91 dager	
Utlån til og fordringer på kunder					
Privatmarked	1 042	535	167	3 650	5 394
Bedriftsmarked	582	294	0	6 229	7 105
Sum	1 624	829	167	9 879	12 499

KONSERN <i>(i hele tusen kroner)</i>	2014				Totalt
	Under 30 dager	31 - 60 dager	61 - 90 dager	Over 91 dager	
Utlån til og fordringer på kunder					
Privatmarked	1 230	551	83	6 056	7 920
Bedriftsmarked	980	1 492	15	2 293	4 780
Sum	2 210	2 043	98	8 349	12 700

NOTE 11 TAP PÅ UTLÅN, GARANTIER M.V.

MORBANK	2015			2014		
<i>(i hele tusen kroner)</i>						
Periodens tap på utlån, garantier m.v	PM	BM	Totalt	PM	BM	Totalt
Periodens endring i individuelle nedskrivninger	- 4 564	- 12 220	- 16 784	1 524	- 23 987	- 22 462
Periodens endring i gruppenedskrivninger	1 457	12 708	14 165	46	4 027	4 073
Periodens endring i amortiseringseffekter	100	655	755	575	3 088	3 663
Konstaterte tap på engasjement som tidligere er nedskrevet	2 903	11 560	14 463	356	42 683	43 039
Konstaterte tap på engasjement som tidligere ikke er nedskrevet	2 480	737	3 217	1 314	15 040	16 354
Inngang på tidligere nedskrevet utlån, garantier m.v.	- 502	- 1 771	- 2 273	- 3 799	- 443	- 4 242
Sum tap på utlån, garantier m.v.	1 875	11 670	13 544	17	40 408	40 426
Bruttobeløp på lån som er individuelt vurdert for nedskrivning, før fradrag for tapsavsetning	61 650	32 855	94 505	92 804	99 835	192 638
Individuelle nedskrivninger	PM	BM	Totalt	PM	BM	Totalt
Individuelle nedskrivninger til dekning av tap på utlån, garantier, m.v. per 01.01.	14 217	24 838	39 055	12 692	48 604	61 296
- Konstaterte tap i perioden på utlån, garantier m.v. hvor det tidligere er foretatt individuelle nedskrivninger	- 2 903	- 11 560	- 14 463	- 356	- 42 683	- 43 039
- Tilbakeføring av tidligere års nedskrivninger	- 2 861	- 7 452	- 10 312	- 519	- 5 173	- 5 692
+ Økning i nedskrivninger på engasjementer hvor det tidligere er gjort individuelle nedskrivninger	700	4 640	5 340	500	3 537	4 037
+ Nedskrivninger på engasjementer hvor det tidligere år ikke er gjort individuelle nedskrivninger	500	2 152	2 652	1 900	20 332	22 232
+/- Amortiseringseffekter		- 84	- 84		221	221
= Individuelle nedskrivninger til dekning av tap på utlån, garantier, m.v. per 31.12.	9 653	12 534	22 187	14 217	24 838	39 055
Gruppenedskrivninger	PM	BM	Totalt	PM	BM	Totalt
Gruppenedskrivninger for deknig av tap på utlån, garantier, m.v. per 01.01.	11 500	20 500	32 000	11 454	16 473	27 927
+ Periodens gruppenedskrivning for dekning av tap på utlån, garantier, m.v.	1 457	12 708	14 165	46	4 027	4 073
= Gruppenedskrivning for deknig av tap på utlån, garantier, m.v. per 31.12.	12 957	33 208	46 165	11 500	20 500	32 000
	2015			2014		
Tap fordelt på sektor og næring	PM	BM	Totalt	PM	BM	Totalt
Jordbruk, skogbruk, fiske og fangst	0	0	0	0	2 208	2 208
Industri og bergverk	0	122	122	0	966	966
Bygg og anlegg, kraft og vannforsyning	0	- 194	- 194	0	8 586	8 586
Varehandel, hotell- og restaurantdrift	0	- 82	- 82	0	2 980	2 980
Transport og annen tjenesteytende virksomhet	0	0	0	0	- 52	- 52
Finansiering, eiendomsdrift og forretningsmessig tjenesteyting	0	- 1 540	- 1 540	0	18 607	18 607
Personmarked	318	0	318	- 604	0	- 604
Gruppenedskrivning næring	0	12 708	12 708	0	4 027	4 027
Gruppenedskrivning person	1 457	0	1 457	46	0	46
Øvrig (amortiseringseffekter)	100	655	755	575	3 088	3 663
Tap på utlån til kunder	1 875	11 670	13 544	17	40 409	40 426

NOTE 11 TAP PÅ UTLÅN, GARANTIER M.V. (forts.)

Misligholdte og tapsutsatte engasjement for morbank

Misligholdte engasjement	2015	2014	2013	2012	2011
Misligholdte engasjement	77 710	157 184	202 893	225 064	356 710
Individuelle nedskrivninger	- 10 475	- 22 446	- 27 790	- 38 558	- 78 510
Netto misligholdte engasjement	67 235	134 739	175 103	186 506	278 200

Tapsutsatte engasjement	2015	2014	2013	2012	2011
Tapsutsatte engasjement	16 795	35 454	93 976	130 126	101 003
Individuelle nedskrivninger	- 10 600	- 16 525	- 33 505	- 36 626	- 34 238
Netto tapsutsatte engasjement	6 195	18 929	60 471	93 500	66 765

KONSERN*(i hele tusen kroner)*

	2015			2014		
Periodens tap på utlån, garantier m.v	PM	BM	Totalt	PM	BM	Totalt
Periodens endring i individuelle nedskrivninger	- 4 564	- 12 220	- 16 784	1 524	- 23 987	- 22 462
Periodens endring i gruppenedskrivninger	1 457	12 708	14 165	46	4 027	4 073
Periodens endring i amortiseringseffekter	100	655	755	575	3 088	3 663
Konstaterte tap på engasjement som tidligere er nedskrevet	2 903	11 560	14 463	356	42 683	43 039
Konstaterte tap på engasjement som tidligere ikke er nedskrevet	2 480	737	3 217	1 314	15 040	16 354
Inngang på tidligere nedskrevet utlån, garantier m.v.	- 502	- 1 771	- 2 273	- 3 799	- 443	- 4 242
Sum tap på utlån, garantier m.v.	1 875	11 670	13 544	17	40 408	40 426
Bruttobeløp på lån som er individuelt vurdert for nedskrivning, før fradrag for tapsavsetning	61 650	32 855	94 505	92 804	99 835	192 638
Individuelle nedskrivninger	PM	BM	Totalt	PM	BM	Totalt
Individuelle nedskrivninger til dekning av tap på utlån, garantier, m.v. per 01.01.	14 217	24 838	39 055	12 692	48 604	61 296
- Konstaterte tap i perioden på utlån, garantier m.v. hvor det tidligere er foretatt individuelle nedskrivninger	- 2 903	- 11 560	- 14 463	- 356	- 42 683	- 43 039
- Tilbakeføring av tidligere års nedskrivninger	- 2 861	- 7 452	- 10 312	- 519	- 5 173	- 5 692
+ Økning i nedskrivninger på engasjementer hvor det tidligere er gjort individuelle nedskrivninger	700	4 640	5 340	500	3 537	4 037
+ Nedskrivninger på engasjementer hvor det tidligere år ikke er gjort individuelle nedskrivninger	500	2 152	2 652	1 900	20 332	22 232
+/- Amortiseringseffekter	0	- 84	- 84	0	221	221
= Individuelle nedskrivninger til dekning av tap på utlån, garantier, m.v. per 31.12.	9 653	12 534	22 187	14 217	24 838	39 055

NOTE 11 TAP PÅ UTLÅN, GARANTIER M.V. (forts.)

Gruppenedskrivninger	PM	BM	Totalt	PM	BM	Totalt
Gruppenedskrivninger for deknig av tap på utlån, garantier, m.v. per 01.01.	11 500	20 500	32 000	11 454	16 473	27 927
+ Periodens gruppenedskrivning for dekning av tap på utlån, garantier, m.v.	1 457	12 708	14 165	46	4 027	4 073
= Gruppenedskrivning for deknig av tap på utlån, garantier, m.v. per 31.12.	12 957	33 208	46 165	11 500	20 500	32 000

Tap fordelt på sektor og næring	2015			2014		
	PM	BM	Totalt	PM	BM	Totalt
Jordbruk, skogbruk, fiske og fangst	0	0	0	0	2 208	2 208
Industri og bergverk	0	122	122	0	966	966
Bygg og anlegg, kraft og vannforsyning	0	- 194	- 194	0	8 586	8 586
Varehandel, hotell- og restaurantdrift	0	- 82	- 82	0	2 980	2 980
Transport og annen tjenesteytende virksomhet	0	0	0	0	- 52	- 52
Finansiering, eiendomsdrift og forretningsmessig tjenesteyting	0	- 1 540	- 1 540	0	18 607	18 607
Personmarked	318	0	318	- 604	0	- 604
Gruppenedskrivning næring	0	12 708	12 708	0	4 027	4 027
Gruppenedskrivning person	1 457	0	1 457	46	0	46
Øvrig (amortiseringseffekter)	100	655	755	575	3 088	3 663
Tap på utlån til kunder	1 875	11 670	13 544	17	40 409	40 426

Misligholdte og tapsutsatte engasjement for konsern

Misligholdte engasjement	2015	2014	2013	2012	2011
Misligholdte engasjement	77 710	157 184	202 893	225 064	226 710
Individuelle nedskrivninger	- 10 475	- 22 446	- 27 790	- 38 558	- 40 977
Netto misligholdte engasjement	67 235	134 739	175 103	186 506	185 733
Tapsutsatte engasjement	2015	2014	2013	2012	2011
Tapsutsatte engasjement	16 795	35 454	93 976	130 126	88 549
Individuelle nedskrivninger	- 10 600	- 16 525	- 33 505	- 36 626	- 30 749
Netto tapsutsatte engasjement	6 195	18 929	60 471	93 500	57 800

NOTE 12 KREDITTRISIKOEKSPONERING FOR HVER INTERNE RISIKORATING

Kredittkvaliteten for utlånsrelaterte eiendeler i balansen vises per klasse av eiendeler med en fordeling på seks klasser.

Kredittkvaliteten måles og håndteres ved et kreditt-ratingssystem utviklet for

og med interne retningslinjer for SpareBank 1 – alliansen. SpareBank 1 Østfold Akershus fastsetter realisasjonsverdien på stilte sikkerheter slik at disse ut fra en konservativ vurdering reflekterer den antatte realisasjonsver-

di i en nedgangskonjunktur. Den konservative vurderingen innebærer at faktisk oppnådd realisasjonsverdi kan bli høyere enn estimert realisasjonsverdi.

Tallene er ikke justert for IFRS-effekter.

MORBANK

(i hele tusen kroner)

	Gjennomsnittlig usikret eksponering 2015		Gjennomsnittlig usikret eksponering 2014	
	%	Totalengasjement	%	Totalengasjement
Laveste risiko	14,70 %	8 753 821	8,59 %	7 641 307
Lav risiko	23,52 %	3 622 515	13,32 %	3 789 956
Middels risiko	27,81 %	2 708 415	16,88 %	2 306 535
Høy risiko	31,47 %	671 356	22,93 %	958 756
Høyeste risiko	26,58 %	729 625	21,12 %	725 328
Misligholdte og nedskrevne	32,68 %	106 158	30,40 %	193 381
Totalt	20,08 %	16 591 889	12,70 %	15 615 263

KONSERN

(i hele tusen kroner)

	Gjennomsnittlig usikret eksponering 2015		Gjennomsnittlig usikret eksponering 2014	
	%	Totalengasjement	%	Totalengasjement
Laveste risiko	14,70 %	8 719 662	8,59 %	7 526 460
Lav risiko	23,52 %	3 622 515	13,32 %	3 789 956
Middels risiko	27,81 %	2 708 415	16,88 %	2 306 535
Høy risiko	31,47 %	671 356	22,93 %	958 756
Høyeste risiko	26,58 %	729 625	21,12 %	725 328
Misligholdte og nedskrevne	32,68 %	106 158	30,40 %	193 381
Totalt	20,08 %	16 557 731	12,70 %	15 500 417

NOTE 13 MAKS KREDITTRISIKOEKSPONERING, IKKE HENSYNTATT PANTSTILLELSER

Kredittrisiko representerer det største risikoområdet for bankkonsernet og vedrører alle fordringer på kunder, i hovedsak utlån. Ansvar i henhold til andre utstedte kreditter, garantier, rentebærende verdipapirer, innvilgede, ikke trukne kreditter samt motparts-

risiko som oppstår gjennom derivater og valutakontrakter, innebærer også kredittrisiko. Oppgjørsrisiko, som oppstår i forbindelse med betalingsformidling som et resultat av at ikke alle transaksjonene skjer i realtid, medfører også motpartsrisiko.

Tabellen nedenfor viser maksimal eksponering mot kredittrisiko i balansen, inkludert derivater. Eksponeringen er vist brutto før eventuelle pantstillelser og tillatte motregninger.

Morbank		Brutto eksponering (i hele tusen kroner)	Konsern	
2014	2015		2015	2014
EIENDELER				
1 159 645	1 006 038	Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	1 006 038	1 159 645
14 434 607	15 279 855	Netto utlån til og fordringer på kunder	15 245 696	14 319 761
1 266 966	1 275 524	Sertifikater og obligasjoner til virkelig verdi	1 275 524	1 266 966
26 558	20 044	Finansielle derivater	20 044	26 558
16 887 776	17 581 461	Sum eiendeler	17 547 302	16 772 930
FORPLIKTELSER				
459 032	464 672	Betingede forpliktelser	423 163	339 317
856 552	945 398	Ubenyttede kreditter	945 398	856 552
21 877	272 655	Lånetilsagn	272 655	21 877
1 337 461	1 682 725	Sum finansielle garantistillelser	1 641 216	1 217 747
18 225 237	19 264 186	Sum kredittrisikoeksponering	19 188 518	17 990 676

Kredittrisikoeksponering knyttet til finansielle eiendeler fordelt på geografiske områder

Morbank		Brutto eksponering (i hele tusen kroner)	Konsern	
2014	2015		2015	2014
11 392 684	12 138 460	Østfold	12 062 793	11 158 123
2 874 299	3 086 703	Akershus	3 086 703	2 874 299
3 909 770	3 984 208	Landet for øvrig	3 984 208	3 909 770
48 483	54 815	Utlandet	54 815	48 483
18 225 237	19 264 186	Sum	19 188 518	17 990 676

NOTE 14 KREDITTKVALITET PR. KLASSE AV FINANSIELLE EIENDELER

Kredittkvalitet mot norske finansinstitusjoner er vurdert med lav risiko og mot utenlandske finansinstitusjoner med middels risiko. Norske kraftselskaper er vurdert til lav risiko. Kredittkvalitet mot eiendomsselskaper og eiendomsfond som

investerer i norsk eiendom er vurdert med middels risiko, likeså konsernets industriobligasjoner. Kredittkvaliteten på utlån og fordringer på kunder er basert på en modell utarbeidet av SpareBank 1 -alliansen.

Tabellen nedenfor viser kredittkvaliteten per klasse av eiendeler for utlansrelaterte eiendeler i balansen, basert på bankens eget kredittratingsystem.

Morbank	Verken forfalt eller nedskrevet						2015	
	(i hele tusen kroner)	Laveste risiko	Lav risiko	Middels risiko	Høy risiko	Høyeste risiko	Misligholdte og nedskrevne	Sum
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner		0	1 006 038	0	0	0	0	1 006 038
Utlån til og fordringer på kunder								
Privatmarked		7 316 787	2 329 004	726 652	167 475	330 980	66 287	10 937 187
Bedriftsmarked		890 868	1 017 527	1 702 869	433 845	333 182	31 642	4 409 933
Sum brutto utlån								15 347 120

Finansielle investeringer

Noterte obligasjoner	0	748 488	154 095	0	0	0	902 583
Unoterte obligasjoner	0	347 854	25 087	0	0	0	372 941
Sum	0	1 096 342	179 182	0	0	0	1 275 524
Totalt	0	2 102 380	179 182	0	0	0	17 628 682

Morbank

Morbank	Verken forfalt eller nedskrevet						2014	
	(i hele tusen kroner)	Laveste risiko	Lav risiko	Middels risiko	Høy risiko	Høyeste risiko	Misligholdte og nedskrevne	Sum
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner		0	1 159 645	0	0	0	0	1 159 645
Utlån til og fordringer på kunder								
Privatmarked		6 439 527	2 383 985	861 692	228 268	358 540	95 336	10 367 347
Bedriftsmarked		764 261	1 126 452	1 229 252	630 845	305 752	81 752	4 138 314
Sum brutto utlån		7 203 788	3 510 437	2 090 943	859 114	664 291	177 088	14 505 661

Finansielle investeringer

Noterte obligasjoner	0	698 828	151 412	0	0	0	850 240
Unoterte obligasjoner	0	372 195	44 532	0	0	0	416 726
Sum	0	1 071 022	195 944	0	0	0	1 266 966
Totalt	7 203 788	5 741 105	2 286 887	859 114	664 291	177 088	16 932 273

NOTE 14 KREDITTKVALITET PR. KLASSE AV FINANSIELLE EIENDELER (forts.)

Konsern	Verken forfalt eller nedskrevet						2015
	(i hele tusen kroner)	Laveste risiko	Lav risiko	Middels risiko	Høy risiko	Høyeste risiko	Misligholdte og nedskrevne
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	0	1 006 038	0	0	0	0	1 006 038
Utlån til og fordringer på kunder							
Privatmarked	7 316 787	2 329 004	726 652	167 475	330 980	66 287	10 937 187
Bedriftsmarked	856 710	1 017 527	1 702 869	433 845	333 182	31 642	4 375 774
Sum brutto utlån							15 312 961
Finansielle investeringer							
Noterte obligasjoner	0	748 488	154 095	0	0	0	902 583
Unoterte obligasjoner	0	347 854	25 087	0	0	0	372 941
Sum	0	1 096 342	179 182	0	0	0	1 275 524
Totalt	0	2 102 380	179 182	0	0	0	17 594 523
Konsern	Verken forfalt eller nedskrevet						2014
	(i hele tusen kroner)	Laveste risiko	Lav risiko	Middels risiko	Høy risiko	Høyeste risiko	Misligholdte og nedskrevne
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	0	1 159 645	0	0	0	0	1 159 645
Utlån til og fordringer på kunder							
Privatmarked	6 439 527	2 383 985	861 692	228 268	358 540	95 336	10 367 347
Bedriftsmarked	649 415	1 126 452	1 229 252	630 845	305 752	81 752	4 023 468
Sum brutto utlån	7 088 942	3 510 437	2 090 943	859 114	664 291	177 088	14 390 815
Finansielle investeringer							
Noterte obligasjoner	0	698 828	151 412	0	0	0	850 240
Unoterte obligasjoner	0	372 195	44 532	0	0	0	416 726
Sum	0	1 071 022	195 944	0	0	0	1 266 966
Totalt	7 088 942	5 741 105	2 286 887	859 114	664 291	177 088	16 817 426

NOTE 15 MARKEDSRISIKO KNYTTET TIL RENTERISIKO

Renterisiko oppstår som følge av at rentebærende eiendeler og forpliktelser har ulik gjenstående rentebindingstid. Den totale renterisikoen kan splittes i fire elementer:

- basisrisiko
- administrativ renterisiko
- rentekurverisiko
- spreadrisiko

Bankens styre har vedtatt rammer for den totale renterisikoen. Banken styrer renterisikoen mot det ønskede nivå på plasseringer og innlån gjennom rentebinding, samt ved bruk av rentederivater.

Basisrisiko er den verdiendring på bankens eiendeler og gjeld som finner sted når hele rentekurven parallellforskyver seg. Denne risikoen er vist i tabellen nedenfor ved at renterisiko er beregnet som effekten på instrumentenes virkelige verdi av en renteendring hvor hele rentekurven forutsettes å parallellforskyve seg med ett prosentpoeng. Det er ikke tatt hensyn til administrativ renterisiko, dvs. effekten av at det i praksis vil gå noe tid fra en renteendring inntreffer i markedet til banken har fått justert vilkårene på innskudd og utlån med flytende rente. Finansavtaleloven krever som hovedregel minimum seks ukers varslingsfrist ved

renteøkning på utlån til kunder og åtte uker ved rentereduksjon på innskudd.

Banken måler renterisiko som resultateffekten ved parallelt skift i rentekurven.

Konsernets og morbankens renterisiko er lik. Konsernet har kun renterisiko knyttet til norske kroner.

Renterisiko knyttet til konsernets fastrenteprodukter fremkommer som følger:

	Renterisiko, 1 % endring	
	2015	2014
Basisrisiko konsern (i hele tusen kroner)		
Obligasjoner og sertifikater	- 1 762	- 1 614
Fastrenteutlån	- 9 286	- 5 134
Fastrenteinnskudd	186	101
Sertifikatlån	0	0
Obligasjonslån	12 047	13 753
Annen fastrentefinansiering	206	250
Derivater	- 6 159	- 8 674
Total renterisiko	- 4 768	- 1 317
Total renterisiko, effekt på resultat etter skatt	- 3 576	- 948

Negativt fortegn indikerer at banken taper på en renteoppgang.

Sum renterisiko utgjør negativt kr. 3,6 mill. Dvs. at banken vil tape på en renteoppgang. Det er imidlertid ikke likegyldig hvordan

renteoppgangen skjer. Tabellen under viser den såkalte rentekurverisikoen, dvs. risikoen for at rentekurven forskyver seg ulikt

innenfor ulike tidsbånd ved en renteendring, ved å måle bankens netto renteesponering innenfor de ulike tidsintervallene.

	Renterisiko, 1 % endring	
	2015	2014
Rentekurverisiko konsern (i hele tusen kroner)		
0 - 1 mnd		
1 - 3 mndr	- 1 556	- 1 364
3 - 6 mndr	12 047	13 753
6 - 12 mndr	186	- 14 294
1 - 2 år	- 40 693	9 261
2 - 3 år	31 032	- 716
3 - 4 år	- 5 784	- 7 959
4 - 5 år	0	0
5 - 7 år	0	0
7 - 10 år	0	0
Total renterisiko	- 4 768	- 1 317
Total renterisiko, effekt på resultat etter skatt	- 3 576	- 948

NOTE 16 MARKEDSRISIKO KNYTTET TIL VALUTARISIKO

SpareBank 1 Østfold Akershus avvirket i 2014 valutaavdelingen og har derfor ingen valutaeksponering. SpareBank 1 Østfold Akershus tilbyr fremdeles kunder valutilån. Valutilån skal fortrinnsvis tilbys bedrifter med formål å redusere valutarisikoen. Unntak kan gjøres, men da kun til bedrifter med god soliditet og meget god likviditet. Valutilån skal kun

gis med sikkerhet i fast eiendom. Valutilån skal alltid gis som konvertible lån, slik at lånet enkelt kan konverteres til NOK. SpareBank 1 SMN er kundens kontraktsmotpart. SpareBank 1 Østfold Akershus har avgitt en garanti til SMN. I november 2015 inngikk Visa Inc. avtale om kjøp av Visa Europe. I den forbindelse vil banken motta vederlag for sin indirekte

andel av Visa Europe gjennom sin deltakelse i Visa Norge. Salgsvederlaget er estimert til 16,0 mill. kr. og er ført som verdiøkning mot utvidet resultat. Oppgjør forventes i løpet av 2016 og foretas delvis i aksjer i Visa Inc og delvis i dollar. Disse postene som til sammen utgjør 1,8 mill. dollar er ikke valutasisikret.

NOTE 17 LIKVIDITETSRISIKO / GJENVÆRENDE KONTRAKTSMESSIG LØPETID PÅ FORPLIKTELSER

Likviditetsrisiko er risikoen for at konsernet ikke kan overholde sine betalingsforpliktelser når disse forfaller, eller erstatte innskudd når disse trekkes ut, med den konsekvens at konsernet misligholder forpliktelsene til å innfri innskudd og gi lån. Likviditetsrisiko blir styrt og målt ved hjelp av flere metoder.

Styringen av likviditetsrisikoen tar utgangspunkt i likviditetsstrategien samt "Rammer for likviditet og markedsrisiko" som årlig vedtas av styret. Disse dokumenter setter rammer for størrelsen på likviditetsreserven

samt netto likviditetsbehov for ulike løpetider. Det er vedtatt at størrelsen på likviditetsreserven til enhver tid skal være slik at banken i en ordinær driftssituasjon er uavhengig av ekstern finansiering i 12 måneder. I tillegg skal banken i et scenario med høy stress i både markedet og i banken kunne opprettholde sin drift i minimum 3 måneder. Likviditetsreserven består av kontanter, deponerte papirer i Norges Bank som gir låneadgang, ikke benyttede kommitterte trekkrettigheter, boliglån som er klaggjort for salg til

SpareBank 1 Boligkreditt samt børsnoterte aksjer.

Tabellen nedenfor viser en analyse av når finansiell gjeld har sitt kontaktsmessige forfallstidspunkt. I tabellen er lagt til grunn nominelle verdier, samt rentenivå slik det foreligger pr. 31.12.15. Kontraktsmessig kontantstrøm på derivater er ikke balanseført. Det er ikke medtatt renter på gjeld som ikke har kontraktsmessig forfall, dvs. på forespørsel. Forfall på ansvarlige lån og fondsobligasjon er forutsatt til call-tidspunktet.

Morbank							
Per 31.12.2015 (i hele tusen kroner)	På forespørsel	Under 3 måneder	3-12 måneder	1-3 år	3-5 år	over 5 år	Totalt
KONTANTSTRØMMER KNYTTET TIL FORPLIKTELSER							
Avdrag/forfall gjeld til kredittinstitusjoner	3 329	0	0	175 000	0	0	178 329
Renter på gjeld til kredittinstitusjoner	0	1 184	2 330	6 185	368	0	10 067
Innskudd fra og gjeld til kunder (bindingsprofil)	11 811 656	5 941	5 701	5 406	0	0	11 828 704
Renter på innskudd til kunder	0	172	142	526	0	0	840
Avdrag gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	0	0	887 500	1 675 000	1 300 000	0	3 862 500
Renter på gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	0	26 246	50 544	81 694	17 422	0	175 906
Derivater	0	- 3 418	529	- 4 266	- 2 043	0	- 9 198
Ansvarlig lånekapital	0	0	0	150 000	0	0	150 000
Renter på ansvarlig lån	0	1 577	3 571	6 717	0	0	11 865
Fondsobligasjon	0	0	0	150 000	155 000	0	305 000
Renter på fondsobligasjon	0	11 965	18 142	46 729	12 402	0	89 238
Sum kontantstrøm forpliktelser	11 814 985	43 667	968 459	2 292 991	1 483 149	0	16 603 251

NOTE 17 LIKVIDITETSRISIKO / GJENVÆRENDE KONTRAKTSMESSIG LØPETID PÅ FORPLIKTELSER (forts.)

Per 31.12.2014 (i hele tusen kroner)	På forespørsel	Under 3 måneder	3-12 måneder	1-3 år	3-5 år	over 5 år	Totalt
KONTANTSTRØMMER KNYTTET TIL FORPLIKTELSER							
Avdrag/forfall gjeld til kredittinstitusjoner	2 374	0	20 000	0	175 000	0	197 374
Renter på gjeld til kredittinstitusjoner	0	1 683	3 181	8 075	4 518	0	17 457
Innskudd fra og gjeld til kunder (bindingsprofil)	11 686 263	5 941	5 701	5 406	0	0	11 703 311
Renter på innskudd til kunder	0	172	142	526	0	0	840
Avdrag gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	0	105 000	675 500	1 400 000	1 375 000	0	3 555 500
Renter på gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	0	30 757	59 847	102 298	24 979	0	217 881
Derivater	0	- 4 033	- 1 562	- 4 934	- 6 509	0	- 17 038
Ansvarlig lånekapital	0	0	0	0	150 000	0	150 000
Renter på ansvarlig lån	0	1 852	4 125	10 950	2 250	0	19 177
Fondsobligasjon	0	0	0	0	305 000	0	305 000
Renter på fondsobligasjon	0	12 352	18 719	49 690	35 636	0	116 397
Sum kontantstrøm forpliktelser	11 688 637	153 724	785 653	1 572 011	2 065 874	0	16 265 899

Konsern							
Per 31.12.2015 (i hele tusen kroner)	På forespørsel	Under 3 måneder	3-12 måneder	1-3 år	3-5 år	over 5 år	Totalt
KONTANTSTRØMMER KNYTTET TIL FORPLIKTELSER							
Avdrag/forfall gjeld til kredittinstitusjoner	3 329	0	0	175 000	0	0	178 329
Renter på gjeld til kredittinstitusjoner	0	1 184	2 330	6 185	368	0	10 067
Innskudd fra og gjeld til kunder (bindingsprofil)	11 789 094	5 941	5 701	5 406	0	0	11 806 142
Renter på innskudd til kunder	0	172	142	526	0	0	840
Avdrag gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	0	0	887 500	1 675 000	1 300 000	0	3 862 500
Renter på gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	0	26 246	50 544	81 694	17 422	0	175 906
Derivater	0	- 3 418	529	- 4 266	- 2 043	0	- 9 198
Ansvarlig lånekapital	0	0	0	150 000	0	0	150 000
Renter på ansvarlig lån	0	1 577	3 571	6 717	0	0	11 865
Fondsobligasjon	0	0	0	150 000	155 000	0	305 000
Renter på fondsobligasjon	0	11 965	18 142	46 729	12 402	0	89 238
Sum kontantstrøm forpliktelser	11 792 423	43 667	968 459	2 292 991	1 483 149	0	16 580 689

NOTE 17 LIKVIDITETSRISIKO / GJENVÆRENDE KONTRAKTSMESSIG LØPETID PÅ FORPLIKTELSER (forts.)

Per 31.12.2014 (i hele tusen kroner)	På forespørsel	Under 3 måneder	3-12 måneder	1-3 år	3-5 år	over 5 år	Totalt
KONTANTSTRØMMER KNYTTET TIL FORPLIKTELSER							
Avdrag/forfall gjeld til kredittinstitusjoner	2 374	0	20 000	0	175 000	0	197 374
Renter på gjeld til kredittinstitusjoner	0	1 683	3 181	8 075	4 518	0	17 457
Innskudd fra og gjeld til kunder (bindingsprofil)	11 670 621	5 941	5 701	5 406	0	0	11 687 669
Renter på innskudd til kunder	0	172	142	526	0	0	840
Avdrag gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	0	105 000	675 500	1 400 000	1 375 000	0	3 555 500
Renter på gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	0	30 757	59 847	102 298	24 979	0	217 881
Derivater	0	- 4 033	- 1 562	- 4 934	- 6 509	0	- 17 038
Ansvarlig lånekapital	0	0	0	0	150 000	0	150 000
Renter på ansvarlig lån	0	1 852	4 125	10 950	2 250	0	19 177
Fondsobligasjon	0	0	0	0	305 000	0	305 000
Renter på fondsobligasjon	0	12 352	18 719	49 690	35 636	0	116 397
Sum kontantstrøm forpliktelser	11 672 995	153 724	785 653	1 572 011	2 065 874	0	16 250 257

NOTE 18 FORFALLSANALYSE AV EIENDELER OG FORPLIKTELSER

Kasse-, drifts- og brukskreditter (inkludert flexilån) og opptjente renter er inkludert i intervallet "På forespørsel".

Morbank								
Per 31.12.2015 (i hele tusen kroner)	På forespørsel	Under 3 måneder	3-12 måneder	1-3 år	3-5 år	over 5 år	Uten restløpetid	Totalt
Eiendeler								
Kontanter og fordringer på sentralbanker	105 079	0	0	0	0	0	0	105 079
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	616 741	0	39 775	279 695	64 502	5 325	0	1 006 038
Brutto utlån til og fordringer på kunder	2 004 899	3 451	133 372	294 218	386 047	12 525 134	0	15 347 120
- Individuelle nedskrivninger	- 21 100	0	0	0	0	0	0	- 21 100
- Nedskrivninger på grupper av utlån	- 46 165	0	0	0	0	0	0	- 46 165
Netto utlån til og fordringer på kunder	1 937 634	3 451	133 372	294 218	386 047	12 525 134	0	15 279 855
Sertifikater, obligasjoner og rentefond	0	70 991	320 531	239 291	439 375	205 335	0	1 275 524
Finansielle derivater	0	0	0	0	20 044	0	0	20 044
Aksjer, andeler og andre egenkapitalinteresser	0	0	0	0	0	0	587 228	587 228
Investering i eierinteresser	0	0	0	0	0	0	168 214	168 214
Investering i konsernselskaper	0	0	0	0	0	0	28 692	28 692
Immatrielle eiendeler	0	0	0	0	0	0	13 994	13 994
Varige driftsmidler	0	0	0	0	0	0	77 661	77 661
Eiendel ved utsatt skatt	0	0	0	0	0	0	0	0
Andre eiendeler	0	0	0	0	0	0	33 533	33 533
Sum eiendeler	2 659 453	74 442	493 678	813 203	909 969	12 735 794	909 322	18 595 861
Gjeld								
Innskudd fra og gjeld til kredittinstitusjoner	3 329	0	0	0	175 430	0	0	178 759
Innskudd fra og gjeld til kunder	11 802 193	8 520	17 992	0	0	0	0	11 828 704
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	0	0	889 122	1 683 295	1 301 369	0	0	3 873 787
Finansielle derivater	0	41	1 348	15 312	18 763	0	0	35 464
Betalbar skatt	0	63 274	0	0	0	0	0	63 274
Utsatt skatt	0	0	0	0	0	0	816	816
Annen gjeld og balanseført forpliktelse	20 456	65 606	13 048	167	252	5 429	0	104 958
Ansvarlig lånekapital	0	0	0	150 204	0	0	0	150 204
Fondsobligasjon	0	0	0	151 471	163 248	0	0	314 718
Sum gjeld	11 825 977	137 440	921 510	2 000 449	1 659 061	5 429	816	16 550 684

NOTE 18 FORFALLSANALYSE AV EIENDELER OG FORPLIKTELSER (forts.)

Morbank								
Per 31.12.2014 <i>(i hele tusen kroner)</i>	På	Under 3	3-12	1 - 3 år	3 - 5 år	over 5 år	Uten	Totalt
	forespørsel	måneder	måneder				restløpetid	
Eiendeler								
Kontanter og fordringer på sentralbanker	132 546	0	0	0	0	0	0	132 546
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	724 296	283 377	151 972	0	0	0	0	1 159 645
Brutto utlån til og fordringer på kunder	2 172 138	10 513	182 168	242 258	384 060	11 514 524	0	14 505 661
- Individuelle nedskrivninger	- 39 055	0	0		0	0	0	- 39 055
- Nedskrivninger på grupper av utlån	- 32 000	0	0		0	0	0	- 32 000
Netto utlån til og fordringer på kunder	2 101 083	10 513	182 168	242 258	384 060	11 514 524	0	14 434 607
Sertifikater, obligasjoner og rentefond	0	72 098	213 030	419 241	411 475	151 123	0	1 266 966
Finansielle derivater	0	0	1 755	2 291	22 512	0	0	26 558
Aksjer, andeler og andre egenkapitalinteresser	0	0	0	0	0	0	478 129	478 129
Investering i eierinteresser	0	0	0	0	0	0	168 214	168 214
Investering i konsernselskaper	0	0	0	0	0	0	28 692	28 692
Immatrielle eiendeler	0	0	0	0	0	0	17 887	17 887
Eiendom, anlegg og utstyr	0	0	0	0	0	0	83 095	83 095
Eiendel ved utsatt skatt	0	0	0	0	0	0	0	0
Andre eiendeler	0	0	0	0	0	0	40 434	40 434
Sum eiendeler	2 957 925	365 988	548 925	663 790	818 047	11 665 647	816 451	17 836 772
Gjeld								
Innskudd fra og gjeld til kredittinstitusjoner	2 374	0	20 003	0	175 561	0	0	197 938
Innskudd fra og gjeld til kunder	11 685 423	6 113	5 843	5 932	0	0	0	11 703 311
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	0	105 387	676 385	1 405 521	1 380 118	0	0	3 567 411
Finansielle derivater	0	0	1 568	16 906	22 320	0	0	40 794
Betalbar skatt	0	51 762	0	0	0	0	0	51 762
Utsatt skatt	0	0	0	0	0	0	7 980	7 980
Annen gjeld og balanseført forpliktelse	24 694	76 419	13 457	151	227	4 895	0	119 842
Ansvarlig lånekapital	0	0	0	0	150 210	0	0	150 210
Fondsobligasjon	0	0	0	0	314 920	0	0	314 920
Sum gjeld	11 712 491	239 680	717 256	1 428 510	2 043 356	4 895	7 980	16 154 169

NOTE 18 FORFALLSANALYSE AV EIENDELER OG FORPLIKTELSER (forts.)

Kasse-, drifts- og brukskreditter (inkludert flexilån) og opptjente renter er inkludert i intervallet "På forespørsel".

Konsern									
Per 31.12.2015 (i hele tusen kroner)	På forespørsel	Under 3 måneder	3-12 måneder	1-3 år	3-5 år	over 5 år	Uten restløpetid	Totalt	
Eiendeler									
Kontanter og fordringer på sentralbanker	105 079	0	0	0	0	0	0	105 079	
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	616 741	0	39 775	279 695	64 502	5 325	0	1 006 038	
Brutto utlån til og fordringer på kunder	2 004 899	3 451	133 372	294 218	386 047	12 490 975	0	15 312 961	
- Individuelle nedskrivninger	- 21 100	0	0	0	0	0	0	- 21 100	
- Nedskrivninger på grupper av utlån	- 46 165	0	0	0	0	0	0	- 46 165	
Netto utlån til og fordringer på kunder	1 937 634	3 451	133 372	294 218	386 047	12 490 975	0	15 245 696	
Sertifikater, obligasjoner og rentefond	0	70 991	320 531	239 291	439 375	205 335	0	1 275 524	
Finansielle derivater	0	0	0	0	20 044	0	0	20 044	
Aksjer, andeler og andre egenkapitalinteresser	0	0	0	0	0	0	587 228	587 228	
Investering i eierinteresser	0	0	0	0	0	0	329 735	329 735	
Virksomhet og anleggsmidler holdt for salg	0	0	0	0	0	0	37 249	37 249	
Immatrielle eiendeler	0	0	0	0	0	0	13 994	13 994	
Varige driftsmidler	0	0	0	0	0	0	131 512	131 512	
Eiendel ved utsatt skatt	0	0	0	0	0	0	0	0	
Andre eiendeler	0	0	0	0	0	0	41 091	41 091	
Sum eiendeler	2 659 453	74 442	493 678	813 203	909 969	12 701 635	1 140 810	18 793 190	
Gjeld									
Innskudd fra og gjeld til kredittinstitusjoner	3 329	0	0	0	175 430	0	0	178 759	
Innskudd fra og gjeld til kunder	11 779 630	8 520	17 992	0	0	0	0	11 806 142	
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	0	0	889 122	1 683 295	1 301 369	0	0	3 873 787	
Finansielle derivater	0	41	1 348	15 312	18 763	0	0	35 464	
Betalbar skatt	0	65 215	0	0	0	0	0	65 215	
Utsatt skatt	0	0	0	0	0	0	6 773	6 773	
Annen gjeld og balanseført forpliktelse	32 102	65 606	13 048	167	252	5 429	0	116 604	
Ansvarlig lånekapital	0	0	0	150 204	0	0	0	150 204	
Fondsobligasjon	0	0	0	151 471	163 248	0	0	314 718	
Sum gjeld	11 815 061	139 381	921 510	2 000 448	1 659 061	5 429	6 773	16 547 665	

NOTE 18 FORFALLSANALYSE AV EIENDELER OG FORPLIKTELSER (forts.)

Konsern									
Per 31.12.2014 <i>(i hele tusen kroner)</i>	På	Under 3	3-12	1 - 3 år	3 - 5 år	over 5 år	Uten	Totalt	
	forespørsel	måneder	måneder				restløpetid		
Eiendeler									
Kontanter og fordringer på sentralbanker	132 546	0	0	0	0	0	0	132 546	
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	724 296	283 377	151 972	0	0	0	0	1 159 645	
Brutto utlån til og fordringer på kunder	2 172 138	10 513	182 168	242 258	384 060	11 399 677	0	14 390 814	
- Individuelle nedskrivninger	- 39 055	0	0		0	0	0	- 39 055	
- Nedskrivninger på grupper av utlån	- 32 000	0	0		0	0	0	- 32 000	
Netto utlån til og fordringer på kunder	2 101 083	10 513	182 168	242 258	384 060	11 399 677	0	14 319 760	
Sertifikater, obligasjoner og rentefond	0	72 098	213 030	419 241	411 475	151 123	0	1 266 966	
Finansielle derivater	0	0	1 755	2 291	22 512	0	0	26 558	
Aksjer, andeler og andre egenkapitalinteresser	0	0	0	0	0	0	478 129	478 129	
Investering i eierinteresser	0	0	0	0	0	0	288 754	288 754	
Virksomhet og anleggsmidler holdt for salg	0	0	0	0	0	0	82 066	82 066	
Immatrielle eiendeler	0	0	0	0	0	0	17 887	17 887	
Eiendom, anlegg og utstyr	0	0	0	0	0	0	157 530	157 530	
Eiendel ved utsatt skatt	0	0	0	0	0	0	0	0	
Andre eiendeler	0	0	0	0	0	0	57 512	57 512	
Sum eiendeler	2 957 925	365 988	548 925	663 790	818 047	11 550 800	1 081 878	17 987 353	
Gjeld									
Innskudd fra og gjeld til kredittinstitusjoner	2 374	0	20 003	0	175 561	0	0	197 938	
Innskudd fra og gjeld til kunder	11 669 781	6 113	5 843	5 932	0	0	0	11 687 669	
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	0	105 387	676 385	1 405 521	1 380 118	0	0	3 567 411	
Finansielle derivater	0	0	1 568	16 906	22 320	0	0	40 794	
Betalbar skatt	0	55 083	0	0	0	0	0	55 083	
Utsatt skatt	0	0	0	0	0	0	14 248	14 248	
Annen gjeld og balanseført forpliktelse	21 958	76 419	13 457	151	227	4 895	0	117 106	
Ansvarlig lånekapital	0	0	0	0	150 210	0	0	150 210	
Fondsobligasjon	0	0	0	0	314 920	0	0	314 920	
Sum gjeld	11 694 113	243 002	717 256	1 428 510	2 043 355	4 895	14 248	16 145 380	

NOTE 19 NETTO RENTEINNTEKTER

Morbank			Konsern	
2014	2015	<i>(i hele tusen kroner)</i>	2015	2014
		Renteinntekter		
20 709	19 243	Renter av utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	19 243	20 710
667 432	584 014	Renter av utlån til og fordringer på kunder	580 190	661 953
21 900	15 291	Renter av sertifikater, obligasjoner og andre rentebærende verdipapirer	15 291	21 900
12 543	11 406	Renter av OMF vurdert til amortisert kost.	11 406	12 543
24	0	Andre renteinntekter	0	29
722 607	629 953	Sum renteinntekter	626 129	717 136
		Rentekostnader		
7 539	3 776	Renter på gjeld til kredittinstitusjoner	3 776	7 539
264 801	166 432	Renter på innskudd fra og gjeld til kunder	166 016	264 164
103 078	79 899	Renter på utstedte verdipapirer vurdert til amortisert kost	79 899	103 078
904	0	Renter på utstedte verdipapirer vurdert til virkelig verdi	0	904
15 019	5 210	Renter på ansvarlig lånekapital	5 210	15 019
26 179	24 523	Renter på fondsobligasjon	24 523	26 179
9 166	8 814	Avgifter til bankenes sikringsfond	8 814	9 166
0	0	Andre rentekostnader og lignende kostnader	0	0
426 686	288 653	Sum rentekostnader	288 237	426 049
295 921	341 300	Netto renteinntekter	337 891	291 087

NOTE 20 NETTO PROVISJONSINNTEKTER

Morbank			Konsern	
2014	2015	(i hele tusen kroner)	2015	2014
		Provisjonsinntekter		
3 575	3 611	Garantiprovisjon	3 611	3 575
0	0	Inntekter fra meglervirksomheten	49 350	48 020
3 243	4 956	Verdipapirromsetning	4 956	3 243
3 045	3 833	Formidlingsprovisjon	3 833	3 045
96 574	79 255	Provisjon fra SpareBank 1 Boligkreditt	79 255	96 574
54 036	52 539	Betalingsformidling_i	52 539	54 036
1 971	1 622	Interbankprovisjon	1 622	1 971
34 605	34 871	Forsikringstjenester	34 871	34 605
22 392	21 454	Andre provisjonsinntekter	21 454	22 392
219 441	202 141	Sum provisjonsinntekter	251 491	267 461
		Provisjonskostnader		
6 916	6 277	Betalingsformidling	6 277	6 916
1 543	1 499	Interbankgebyrer	1 499	1 543
3 430	3 388	Andre provisjonskostnader	3 388	3 430
11 889	11 164	Sum provisjonskostnader	11 164	11 889
		Andre driftsinntekter		
15	5	Driftsinntekter faste eiendommer	2 007	2 737
0	0	Verdiregulering investeringseiendom	0	- 4 416
1 640	2 605	Andre driftsinntekter	- 2 576	- 443
1 655	2 610	Sum andre driftsinntekter	- 568	- 2 122
209 207	193 588	Sum netto provisjons- og andre driftsinntekter	239 759	253 450

NOTE 21 NETTO INNETEKTER FRA FINANSIELLE INSTRUMENTER

Morbank			Konsern	
2014	2015	(i hele tusen kroner)	2015	2014
		Netto verdiending på aksjer og andre verdipapirer vurdert til virkelig verdi		
10 176	- 18 677	Netto verdiending på aksjer og andre verdipapirer	- 18 677	26 309
10 176	- 18 677	Sum netto verdiending på aksjer og andre verdipapirer vurdert til virkelig verdi	- 18 677	26 309
		Netto verdiending på finansielle eiendeler til virkelig verdi		
- 1 900	- 3 900	Verdiending på fastrenteutlån	- 3 900	- 1 900
1 763	1 624	Verdiending på fin eiendeler og gjeld til virkelig verdi	1 624	1 763
- 137	- 2 276	Sum netto verdiending på finansielle eiendeler til virkelig verdi	- 2 276	- 137
		Netto inntekt fra finansielle eiendeler tilgjengelig for salg		
31 239	13 015	Utbytte fra egenkapitalinstrumenter	13 015	31 239
31 239	13 015	Sum netto inntekt fra finansielle eiendeler tilgjengelig for salg	13 015	31 239
		Inntekter av eierinteresser		
7 000	5 000	- døtre	0	0
25 695	8 279	- felleskontrollert virksomhet	42 028	59 300
32 695	13 279	Sum inntekter av eierinteresser	42 028	59 300
		Netto verdiendringer fra valuta og fin. derivater vurdert til virkelig verdi		
3 770	3 817	Netto inntekter fra valuta	3 817	3 770
- 9 995	- 5 674	Netto verdiendringer fra finansielle derivater til virkelig verdi	- 5 674	- 9 995
- 6 225	- 1 857	Sum netto verdiendringer fra valuta og fin. derivater vurdert til virkelig verdi	- 1 857	- 6 225
67 748	3 484	Sum netto inntekter fra andre finansielle instrumenter	32 233	110 486

NOTE 22 PERSONALKOSTNADER OG YTELSER TIL LEDENDE ANSATTE OG TILLITSVALGTE

Morbank		Personalkostnader (i hele tusen kroner)	Konsern	
2014	2015		2015	2014
111 165	109 622	Lønn	137 652	139 936
		Pensjonskostnader		
5 832	7 265	- tilskuddsplaner (inkl. arbeidsgiveravgift)	7 958	5 727
3 324	4 665	- ytelsesplaner (inkl. arbeidsgiveravgift)	4 535	3 721
		Sosiale kostnader		
17 954	17 833	- arbeidsgiveravgift	21 982	22 092
6 199	2 895	- personalforsikring	2 895	6 199
3 328	3 161	- øvrige sosiale kostnader	3 565	4 098
147 802	145 441	Sum personalkostnader	178 587	181 774
199	189	Gjennomsnittlig antall ansatte	232	245
189	173	Antall årsverk pr 31.12	209	229
195	182	Antall ansatte pr 31.12	223	240

Styrets erklæring om fastsettelse av lønn og annen godtgjørelse til ledende ansatte

Veiledende retningslinjer for det kommende regnskapsåret:

Godtgjørelse til administrerende direktør

Administrerende direktørs lønn og overskuddsdeling skal fastsettes på bakgrunn av en helhetlig vurdering hvor hovedvekten legges på følgende forhold: finansielt resultat, kundetilfredshet, medarbeidertilfredshet og konsernets omdømme. Administrerende direktør er omfattet av SpareBank 1 Østfold Akershus sin innskuddspensjon og har også en avtale om tilleggspensjon med en årlig sparing på 25% av lønn ut over 12 G, samt en uførepensjon der forsikringsbeløpet utgjør en årlig utbetaling på 70% utover 12 G til 67 år. Videre er det tegnet en livsforsikring for administrerende direktørs to barn med barna som begunstiget. Kombinert med avtaler om barnepensjon utgjør dette ca 33 % av uførepensjonen frem til barna fyller 22 år. Tilsammen er det innbetalt 219.412,- på disse forsikringene i 2014. Administrerende direktør kan i tillegg til overskuddsdeling

gis naturaltelseter som bilordning, aviser/tidsskrifter, fri privattelefon og fri mobil. Tildeling av naturaltelseter skal ha sammenheng med adm. direktørs funksjon i konsernet eller være i tråd med markedsmessig praksis og bør ikke være vesentlig i forhold til adm. banksjefs grunnlønn.

Godtgjørelse til øvrige ledende ansatte

Adm. direktør fastsetter godtgjørelse til ledende ansatte. Lønnen bør fastsettes ut fra behovet for å gi konkurransedyktige betingelser i de ulike områdene. Lønnen bør gjøre konsernet konkurransedyktig i det aktuelle arbeidsmarkedet og skal fremme konsernets lønnsomhet (herunder ønsket inntekts- og kostnadsutvikling). Lønnen bør sikre at konsernet trekker til seg og beholder ledende ansatte med ønsket kompetanse og erfaring. Naturaltelseter kan tilbys ledende ansatte i den grad ytelsene har en saklig sammenheng med den ansattes funksjon i konsernet eller er i tråd med markedsmessig praksis. Ytelsene bør ikke være vesentlige i forhold til den ansattes grunnlønn.

Viseadministrerende direktør er omfattet av SpareBank 1 Østfold Akershus sin innskuddspensjon og har en avtale om tilleggspensjon hvor årlig sparing utgjør 25 % av lønn ut over 12 G. I avtalen er også en uførepensjon som utgjør en dekning på 70 % av lønn ut over 12 G, samt en barnepensjon som utgjør ca 33 % av uførepensjonen dersom viseadministrerende etterlater seg barn under 22 år.

Overskuddsdeling til ledende ansatte fastsettes på lik linje med øvrige ansatte.

Pensjonsordning og eventuell avtale om sluttvederlag og lignende skal sees i sammenheng med øvrig godtgjørelse og skal gi konkurransedyktige betingelser.

I henhold til konsernets ordning for alle ansatte skal rettigheter til pensjon ikke inntre før fylte 67 år og bør ikke overstige 70 prosent av lønn.

Etterlønsordninger bør normalt ikke gis. Ingen ledende ansatte har avtale om etterlønn.

Godtgjørelse til ledende ansatte og tillitsvalgte:

(i hele tusen kroner)

	2015	2014
Godtgjørelse til ledelsen	11 142	12 558
Godtgjørelse til styret (inkl. ledere lokalstyrer)	1 170	1 114
Godtgjørelse til lokalstyret (eksl. ledere lokalstyrer)	323	323
Godtgjørelse til kontrollkomite	181	175
Godtgjørelse til representantskapet	225	174

Alle tall over er i tillegg grunnlag for arbeidsgiveravgift med 14,1 %

NOTE 22 PERSONALKOSTNADER OG YTELSE TIL LEDENDE ANSATTE OG TILLITSVALGTE (forts.)

Ytelser til konsernledelsen 2015

Navn	Tittel	Lønn	Andre ytelser	Pensjonspremie	Sum	Lån/forskudd pr 31.12.	Garantier/kausjon pr 31.12	Antall egenkapitalbevis
Arild B Hansen *	Administrerende direktør	2 699	224	90	3 013	339	0	1 200
Lillian E. Lundberg	Viseadministrerende direktør/Økonomidirektør	1 311	181	254	1 746	4 383	0	1 200
Jorunn Solstad Ellingsen	HR Direktør	922	129	73	1 124	3 514	0	389
Geir Haugan	Direktør Forretningsutvikling/Marked	839	161	132	1 132	1 996	0	285
Per Skauen	PM Direktør	931	144	220	1 295	1 999	0	285
Jon Tørmoen	BM Direktør	1 000	151	82	1 233	1 561	0	500
Håkon Fossvik	Daglig leder EiendomsMegler1 AS	1 193	132	61	1 386	2 319	0	0
Einar Jan Aas	Daglig leder Nekor Gårdsselskap AS	738	142	131	1 011	3 845	100	500
Totalt ledende ansatte		9 633	1 264	1 043	11 940	19 956	100	4 359

* I samlet godtgjørelse er inkludert skattepliktig del pensjonsordning og tilhørende lønnskompensasjon for skatt med kr 635'. Denne ytelsen er derfor ikke inkl i oppgitt pensjonspremie.

Alle tall overfor knyttet til lønn/honorar o.l er i tillegg grunnlag for arbeidsgiveravgift med 14,1 %

Når det gjelder lån, garantier og antall egenkapitalbevis inkluderer dette nærstående parter i følge IAS 24, dvs ektefelle/samboer, barn og selskaper der vedkommende har avgjørende innflytelse, jfr. Aksjelovens §1-5.

Ytelser til konsernledelsen 2014

Navn	Tittel	Lønn	Andre ytelser	Pensjonspremie	Sum	Lån/forskudd pr 31.12.	Garantier/kausjon pr 31.12	Antall egenkapitalbevis
Arild B Hansen *	Administrerende direktør	2 294	222	148	2 664	950	0	0
Lillian E. Lundberg	Viseadministrerende direktør/Økonomidirektør	1 242	150	227	1 619	4 563	0	600
Ivar A. Christoffersen	Kommunikasjonsdirektør	1 007	133	166	1 306	1 607	0	1 000
Jorunn Solstad Ellingsen	HR Direktør	876	107	65	1 048	2 852	0	300
Geir Haugan	Direktør Samhandling og Synergi	796	120	143	1 059	2 154	0	0
Per Skauen	PM Direktør	890	134	190	1 214	1 999	0	0
Jon Tørmoen	BM Direktør	949	154	75	1 178	1 666	0	0
Håkon Fossvik	Daglig leder EiendomsMegler1 AS	1 176	120	49	1 345	2 368	0	0
Einar Jan Aas	Daglig leder Nekor Gårdsselskap AS	710	101	79	890	2 160	100	0
Totalt ledende ansatte		9 829	1 241	1 142	12 212	20 319	100	1 900

* I samlet godtgjørelse er inkludert skattepliktig del pensjonsordning og tilhørende lønnskompensasjon for skatt med kr 420', slik at ordinær lønn var kr 1 874'. Denne ytelsen er derfor ikke inkl i oppgitt pensjonspremie.

Alle tall overfor knyttet til lønn/honorar o.l er i tillegg grunnlag for arbeidsgiveravgift med 14,1 %

Når det gjelder lån, garantier og antall egenkapitalbevis inkluderer dette nærstående parter i følge IAS 24, dvs ektefelle/samboer, barn og selskaper der vedkommende har avgjørende innflytelse, jfr. Aksjelovens §1-5.

NOTE 22 PERSONALKOSTNADER OG YTELSER TIL LEDENDE ANSATTE OG TILLITSVALGTE (forts.)

Ytelser til styret 2015

Styrets medlemmer:		Honorar ¹⁾	Honorar Revisjons-utvalg	Andre godtgjørelser	Sum	Lån/ forskudd pr 31.12.	Garantier/ kausjon pr 31.12	Antall egenkapitalbevis
Per A. Lilleng	Styrets leder	205	0	16	221	0	0	3 810
Håkon Magne Knudsen	Nestleder	106	0	0	106	960	0	0
Thorleif Hersleth		111	27	0	138	5 125	120	1 000
Einar Andreas Brevig		111	0	1	112	0	0	240
Tom Ragnar Grip		111	27	2	140	2 828	0	600
Tormod Melnæs		111	32	0	143	0	1324	0
Tove Mangård		79	0	0	79	2 355	0	0
Randi Sæther (t.o.m. 9.4.15)		111	0	0	111	0	69	0
Cathrine Krogs vold (f.o.m. 9.4.15)		0	0	1	1	0	0	285
Janne-Gerd Kanebog	Ansattes repr.	79	0	0	79	883	0	500
Utbetalt til varamedlemmer		40	0	0	40	0	0	0
Totalt styrets medlemmer		1 064	86	20	1 170	12 151	1 513	6 435

1) Honorar, inkludert styrehonorar i datterselskaper med mer.

Ytelser til styret 2014

Styrets medlemmer:		Honorar ¹⁾	Honorar Revisjons-utvalg	Andre godtgjørelser	Sum	Lån/ forskudd pr 31.12.	Garantier/ kausjon pr 31.12	Antall egenkapitalbevis
Per A. Lilleng	Styrets leder	186	0	0	186	0	0	0
Håkon Magne Knudsen		103	0	0	103	960	0	0
Thorleif Hersleth		0	0	0	0	5 675	120	1 000
Einar Andreas Brevig		108	0	0	108	3 000	0	0
Tom Grip		108	26	0	134	2 981	150	0
Randi Sæter		108	0	0	108	0	115	0
Tormod Melnæs		108	31	0	139	0	200	0
Tove Mangård		77	0	0	77	3 000	0	0
Janne-Gerd Kanebog	Ansattes repr.	77	0	0	77	1 068	0	0
Trond Anstensrud (tom10 apr 2014)		108	26	0	134	1 194	0	1 267
Utbetalt til varamedlemmer		48	0	0	48	-	-	-
Totalt styrets medlemmer		1 031	83	0	1 114	17 878	585	2 267

1) Honorar, inkludert styrehonorar i datterselskaper med mer.

NOTE 22 PERSONALKOSTNADER OG YTELSER TIL LEDENDE ANSATTE OG TILLITSVALGTE (forts.)

Ytelser til kontrollkomiteen 2015

Kontrollkomiteens medlemmer:	Honorar	Andre godtgjørelser	Sum	Lån/ forskudd pr 31.12.	Garantier/ kausjon pr 31.12	Antall egenkapitalbevis
Øivind Paulshus leder	59	0	59	0	0	0
Geir Hovland	48	0	48	0	0	0
Jon Heli Gudbrandsen	37	0	37	0	0	0
Arne Bergmål	37	0	37	0	0	0
Varamedlemmer	0	0	0	5 403	0	5 000
Totalt kontrollkomiteens medlemmer	181	0	181	5 403	0	5 000

Når det gjelder lån, garantier og antall egenkapitalbevis inkluderer dette nærtstående parter i følge IAS 24, dvs ektefelle/samboer, barn og selskaper der vedkommende har avgjørende innflytelse, jfr. Aksjelovens §1-5.

Ytelser til kontrollkomiteen 2014

Kontrollkomiteens medlemmer:	Honorar	Andre godtgjørelser	Sum	Lån/ forskudd pr 31.12.	Garantier/ kausjon pr 31.12	Antall egenkapitalbevis
Øivind Paulshus leder	57	0	57	0	0	0
Geir Hovland	46	0	46	0	0	0
Jon Heli Gudbrandsen	36	0	36	0	0	0
Arne Bergmål	36	0	36	0	0	0
Varamedlemmer	0	0	0	4 573	0	4 000
Totalt kontrollkomiteens medlemmer	175	0	175	4 573	0	4 000

Når det gjelder lån, garantier og antall egenkapitalbevis inkluderer dette nærtstående parter i følge IAS 24, dvs ektefelle/samboer, barn og selskaper der vedkommende har avgjørende innflytelse, jfr. Aksjelovens §1-5.

Ytelser til representantskapet 2015

Representantskapets medlemmer	Honorar	Andre godtgjørelser	Sum	Lån/ forskudd pr 31.12.	Garantier/ kausjon pr 31.12	Antall egenkapitalbevis
Gunn Mona Ekornes leder t.o.m. 9.4.15	46	0	46	1 495	0	0
Tollef Myrvang Jensen leder f.o.m. 10.4.15	5	0	5	0	0	5 200
Øvrige medlemmer	174	0	174	29 162	10 854	54 263
Totalt representantskapets medlemmer	225	0	225	30 657	10 854	59 463

Ytelser til representantskapet 2014

Representantskapets medlemmer	Honorar	Andre godtgjørelser	Sum	Lån/ forskudd pr 31.12.	Garantier/ kausjon pr 31.12	Antall egenkapitalbevis
Gunn Mona Ekornes leder	44	0	44	1 679	0	0
Øvrige medlemmer	130	0	130	35 528	4 018	31 500
Totalt representantskapets medlemmer	174	0	174	37 208	4 018	31 500

NOTE 23 ANDRE DRIFTSKOSTNADER

Morbank			Konsern	
2014	2015	(i hele tusen kroner)	2015	2014
14 421	10 719	Avskrivninger	13 482	17 759
35 391	17 476	Lokaler	14 701	33 214
48 024	51 475	IKT	52 854	49 332
15 208	9 651	Markedskostnader	10 819	16 237
3 215	3 154	Reiser, transportmidler, gaver, mv.	4 245	3 420
9 556	6 992	Kjøpte tjenester	7 348	10 638
34 772	34 712	Andre kostnader	36 128	39 494
160 587	134 178	Sum andre driftskostnader	139 577	170 093

Morbank			Konsern	
2014	2015	(i hele tusen kroner)	2015	2014
		Godtgjørelse til revisor		
834	813	Lovpålagt revisjon	927	1 036
0	0	Andre attestasjonsoppgaver	0	0
0	0	Granskningstjenester	0	0
0	0	Skatterådgiving	130	0
223	0	Andre tjenester	119	343
1 056	813	Sum godtgjørelse til revisor	1 177	1 379

Godtgjørelse til revisor er inklusive merverdiavgift.

NOTE 24 PENSJONER

Ytelsesbasert pensjonsordning

Morbanken har to lukkede pensjonsordninger som skriver seg fra henholdsvis tidligere Halden Sparebank og Rygge-Vaaler Sparebank.

Halden Sparebank:

Ytelsesbasert ordning som er lukket pr 01.07.07. Alle nyansatte etter denne dato inngikk i en kollektiv innskuddsbasert ordning, gamle ansatte kunne pr samme dato velge å bytte over til innskuddspensjon. For de som ble ansatt før 1.1.2001 utgjør årlig alderspensjon differansen mellom en beregnet alderspensjon fra folketrygden og 75 % av pensjonsgrunnlaget, og for de som er ansatt etter 1.1.2001 tilsvarende 70 %. I begge tilfeller er pensjonsgrunnlaget begrenset til maksimalt 12 G. Avtalen tilfredsstiller krav etter lov om obligatorisk tjenestepensjon. Avtalen inkluderer også en uførepensjon tilsvarende alderspensjonen ved 100 % arbeidsudyktighet, samt et barnetillegg på 10 % for hvert barn inntil 21 år, inntil 6 barn. Avtalen har ingen Ektefelle – og barnepensjon ved arbeidstakers død.

Rygge-Vaaler Sparebank:

Ytelsesbasert ordning som er lukket pr 08.03.08. Alle nyansatte etter denne dato inngikk i en kollektiv innskuddsbasert ordning, gamle ansatte kunne pr samme dato velge å bytte over til innskuddspensjon. Alderspensjonen utgjør differansen mellom en beregnet alderspensjon fra folketrygden og 66 % av pensjonsgrunn-

laget. Pensjonsgrunnlaget er begrenset til maksimalt 12 G. Avtalen tilfredsstiller krav etter lov om obligatorisk tjenestepensjon. Avtalen inkluderer også en uførepensjon tilsvarende alderspensjonen ved 100 % arbeidsudyktighet samt et barnetillegg på 10 % for hvert barn inntil 21 år, inntil 6 barn. Avtalen inkluderer videre en ektefellepensjon til gjenlevende ektefelle på 55 % av den alderspensjon arbeidstakeren ville hatt rett til ved nådd pensjonsalder, og en barnepensjon på tilsvarende 40 % av pensjonen dersom den ansatte etterlater seg barn under 21 år.

Døtre:

Eiendomsmedler 1 Østfold Akershus AS har lukkede kollektive ytelsesbaserte ordninger. Nyansatte tiltrer selskapenes nye innskuddsbaserte ordninger.

Innskuddsbasert pensjonsordning

SpareBank 1 Østfold Akershus har en felles innskuddsbasert pensjonsordning for alle ansatte som ikke har ytelsespensjon, denne har følgende betingelser:

- Totalt årlig innskudd er 5 % av lønn mellom 1 og 6 G.
- Totalt årlig innskudd er 8 % av lønn mellom 6 og 12 G

Innskuddspensjonen inkluderer en uførepensjon som utgjør differansen mellom en beregnet uførepensjon fra folketrygden (her: $\frac{3}{4}$ G) og 70 % av pensjonsgrunnlaget. Ordningen inkluderer også en ektefelle og barne-

pensjon ved arbeidstakers død tilsvarende sparesaldoen, men garantert minst en årlig pensjon på 1 G til hvert barn under 21 år.

Pr 31.12.2015 er det 21 ansatte i lukket YTP fra Halden, 60 ansatte i lukket YTP fra RVS, 13 ansatte i lukket YTP fra EM1 og 100 ansatte i innskuddspensjonsordning.

Øvrige ordninger

I tillegg har morbanken usikrede pensjonsforpliktelser i form av avtalefestet førtids-pensjon (AFP) for ansatte fra fylte 62 år. Gammel ordning ble avvirket i 2010. Ny ordning lar seg foreløpig ikke aktuarberegnes og behandles som en innskuddsbasert ordning.

Tidligere administrerende direktører i banken har individuelle tilleggsavtaler som garanterer en viss ytelse. Alle avtalene er aktuarberegnet.

For administrerende direktør er det for lønn over 12 G i tillegg tegnet en "Pensjonskonto" i SpareBank 1 Livsforsikring. Avtalen inkluderer i tillegg uføre og barnepensjon. Avtalen innberettes som skattepliktig inntekt.

Forutsetninger ved beregning av pensjonsforpliktelsene

Ved aktuarberegning er det lagt til grunn en OmF-kurve basert på gjestående løpetid, en lønnskurve basert på alder samt levetidstabellen GAP07. Det er lagt til grunn følgende forutsetninger ved beregning av pensjonsforpliktelsene.

Økonomiske forutsetninger

	2015	2014
Diskonteringsrente ¹⁾	2,50 %	2,20 %
Forventet avkastning på midlene ¹⁾	2,50 %	2,20 %
Forventet fremtidig lønnsutvikling ²⁾	2,85 %	3,10 %
Forventet G-regulering	2,85 %	2,90 %
Forventet pensjonsregulering	0,50 %	0,50 %
Forventet frivillig avgang	1%-15%	1%-15%

1) Det er benyttet OmF-kurve. Her fremgår 10-års rente på kurven.

2) Det er benyttet lønnskurve. Her fremgår forventet lønnsvekst for 40-åringer.

NOTE 24 PENSJONER (forts.)

Sikret ordning				
Pensjonskostnad				
2014	2015	<i>(i hele tusen kroner)</i>	2015	2014
3 073	3 593	Pensjon opptjent i perioden	3 324	3 428
433	506	Arbeidsgiveravgift	558	483
5 811	3 828	Rentekostnad påløpt pensjonsforpliktelse	4 061	5 967
- 7 314	- 4 184	Forventet avkastning på pensjonsmidler	- 4 442	- 7 737
1 321	1 688	Administrasjonskostnader	1 800	1 419
3 324	5 432	Periodens pensjonskostnad	5 302	3 721
7 894	3 324	Periodens pensjonskostnad	3 721	8 218

Usikret ordning				
Pensjonskostnad				
2014	2015	<i>(i hele tusen kroner)</i>	2015	2014
0	- 767	Pensjon opptjent i perioden	- 767	0
5 832	7 265	Resultatført innskuddspensjon	7 958	5 727
5 832	6 499	Periodens pensjonskostnad	7 191	5 727

Sum sikret og usikret ordning				
Pensjonskostnad				
2014	2015	<i>(i hele tusen kroner)</i>	2015	2014
3 073	3 593	Pensjon opptjent i perioden	3 324	3 428
433	506	Arbeidsgiveravgift	558	483
5 811	3 828	Rentekostnad påløpt pensjonsforpliktelse	4 061	6 128
- 7 314	- 4 184	Forventet avkastning på pensjonsmidler	- 4 442	- 7 737
0	- 767	Resultatført netto forpliktelse ved oppgjør	- 767	0
1 321	1 688	Administrasjonskostnader	1 800	1 419
3 324	4 665	Netto pensjonskostnad ytelsespensjon	4 535	3 721
5 832	7 265	Resultatført innskuddspensjon, AFP og gavepensjon	7 958	5 727
9 156	11 930	Periodens pensjonskostnad	12 493	9 448

NOTE 24 PENSJONER (forts.)

Sikret ordning				
Pensjonsforpliktelse				
2014	2015	<i>(i hele tusen kroner)</i>	2015	2014
174 646	168 284	Nåverdi pensjonsforpliktelse	178 982	185 377
- 191 733	- 194 086	Virkelig verdi av pensjonsmidler	- 206 573	- 203 524
- 17 087	- 25 802	Netto pensjonsforpliktelse	- 27 591	- 18 147
9 528	23 624	Ikke innregnet netto overfinansiering	25 066	9 869
- 7 559	- 2 178	Netto pensjonsforpliktelse i balansen inklusive arbeidsgiveravgift	- 2 525	- 8 278
Herav:				
0	0	Netto pensjonsforpliktelse	0	0
7 559	2 178	Netto overfinansiert pensjonsforpliktelse	2 525	8 278
Usikret ordning				
Pensjonsforpliktelse				
2014	2015	<i>(i hele tusen kroner)</i>	2015	2014
4 417	5 900	Netto pensjonsforpliktelse i balansen inklusive arbeidsgiveravgift	5 900	4 417
Sum sikret og usikret ordning				
Pensjonsforpliktelse				
2014	2015	<i>(i hele tusen kroner)</i>	2015	2014
179 064	174 184	Nåverdi pensjonsforpliktelse	184 882	189 794
- 191 734	- 194 086	Virkelig verdi av pensjonsmidler	- 206 573	- 203 524
9 528	23 624	Ikke innregnet netto overfinansiering	25 066	9 869
- 3 142	3 722	Netto pensjonsforpliktelse i balansen inklusive arbeidsgiveravgift	3 375	- 3 861
Endring i pensjonsforpliktelse				
2014	2015	<i>(i hele tusen kroner)</i>	2015	2014
- 6 710	- 3 142	Netto pensjonsforpliktelse i balansen 1.1	- 3 861	- 6 710
0	- 767	Netto forpliktelse ved oppgjør	- 767	0
3 324	4 665	Netto resultatført pensjonskostnad	4 535	3 721
4 282	6 784	Estimatavvik over utvidet resultat	7 286	4 991
4 592	- 8 325	Effekt av endring i ikke innregnet netto overfinansiering	- 7 830	3 647
- 5 896	- 6 669	Utbetalt pensjon	- 6 965	- 6 192
- 2 734	3 731	Innbetalt pensjonspremie ytelsesbaserte ordninger	4 226	- 3 318
- 3 142	- 3 722	Netto pensjonsforpliktelse i balansen 31.12	3 375	- 3 861
Medlemmer lukket ordning:				
2014	2015		2015	2014
190	179	Antall personer som er med i pensjonsordningen	198	211
98	81	- herav aktive	94	113
92	98	- herav pensjonister og uføre	104	98

NOTE 24 PENSJONER (forts.)

Netto pensjonsforpliktelse i balansen*(i hele tusen kroner)*

	2015	2014	Konsern		
			2013	2012 omarbeidet.	2011
Nåverdi pensjonsforpliktelse	178 131	185 377	149 799	187 601	250 632
Virkelig verdi av pensjonsmidler	- 206 573	- 193 655	- 164 948	- 182 037	- 174 126
Underskudd/ - overskudd	- 28 441	- 8 278	- 15 149	5 564	76 506
Erfarte justeringer på pensjonsforpliktelsene	600	1 272	- 44 200	- 55 840	- 40 598
Erfarte justeringer på pensjonsmidlene	12 590	10 376	- 1 226	2 829	11 458

Netto pensjonsforpliktelse i balansen*(i hele tusen kroner)*

	2015	2014	Morbank		
			2013	2012 omarbeidet.	2011
Nåverdi pensjonsforpliktelse	166 739	174 646	142 466	180 005	239 662
Virkelig verdi av pensjonsmidler	- 194 086	- 182 205	- 156 383	- 173 256	- 164 730
Underskudd/ - overskudd	- 27 346	- 7 559	- 13 917	6 749	74 932
Erfarte justeringer på pensjonsforpliktelsene	641	657	- 43 448	- 51 685	- 36 108
Erfarte justeringer på pensjonsmidlene	11 661	9 364	1 898	1 844	5 797

Morbank		Sammensetning av pensjonsmidler	Konsern	
2014	2015		2015	2014
26 267	23 096	Aksjer	24 582	27 883
95 291	134 501	Eiendom	143 155	101 151
39 689	33 771	Obligasjoner	35 944	42 129
30 486	2 717	Annet	2 892	32 360
191 734	194 086	Annet	206 573	203 524

Morbank		Faktisk avkastning på pensjonsmidler	Konsern	
2014	2015		2015	2014
16 678	7 478		8 148	18 114

NOTE 25 SKATT

Morbank		Sammensetning av resultatført skatt (i hele tusen kroner)	Konsern	
2014	2015		2015	2014
224 061	245 208	Resultat før skattekostnad	278 175	262 730
- 64 889	- 32 248	+/- permanente forskjeller	- 60 700	- 103 014
194	649	Forskjeller som ikke skal inngå i grunnlag for utsatt skatt	949	80
- 10 899	0	+/- korreksjon direkte balanseførte forskjeller i år	0	- 10 899
0	0	+/- korreksjon direkte balanseførte forskjeller over utvidet resultat	0	0
50 126	34 706	+/- endring midlertidige forskjeller i henhold til spesifikasjon	21 814	51 431
198 629	248 316	Årets skattegrunnlag/skattepliktig inntekt	240 239	200 329
0	- 6 826	- Emisjonskostnader	- 6 826	0
- 6 916	- 7 140	- Avgitt konsernbidrag til virksomhet holdt for salg	- 7 140	- 6 916
191 713	234 350	Skattepliktig inntekt (grunnlag for betalbar skatt i balansen)	231 996	193 413
51 762	63 274	Herav betalbar skatt 27% i balansen	65 216	55 083
53 630	67 045	Betalbar skatt av årets skattegrunnlag	69 369	56 951
1 556	144	For (mye)/lite avsatt skatt forrige år	63	1 666
55 186	67 190	Årets endring i betalbar skatt i resultatet	69 432	58 616
0	- 65	+/- endring i utsatt skatt som følge av endret skattesats (25%)	354	0
- 13 543	- 7 099	+/- endring i utsatt skatt (25%, 27% i 2014)	- 7 476	- 15 480
4 099	0	+/- skatt på direkte balanseførte forskjeller (25%, 27% i 2014)	0	2 943
45 741	60 025	Årets skattekostnad, herav:	62 310	46 078
44 585	58 332	Årets skattekostnad i ordinært resultat	60 481	44 731
1 156	1 694	Årets skattekostnad i utvidet resultat	1 829	1 348

Morbank		Endring i netto forpliktelse ved utsatt skatt (i hele tusen kroner)	Konsern	
2014	2015		2015	2014
- 10 600	- 8 858	Resultatført utsatt skatt	- 8 952	- 15 715
- 1 156	1 694	Utsatt skatt ført mot egenkapital eller over utvidet resultat	1 829	0
- 1 612		For (mye)/lite avsatt skatt forrige år		- 1 532
- 13 368	- 7 164	Sum endring i netto forpliktelse ved utsatt skatt	- 7 123	- 17 247

Morbank		Midlertidige forskjeller på: (i hele tusen kroner)	Konsern	
2014	2015		2015	2014
12 867	15 370	- Driftsmidler	39 014	37 065
0	- 4 801	- Gevinst og tapskonto	- 4 801	0
22 600	18 700	- Utlån og tap	18 700	22 600
3 142	- 3 722	- Netto pensjonsforpliktelse	- 3 347	3 861
- 7 864	- 26 204	- Verdipapirer og sikringsinstrumenter	- 26 204	- 7 864
- 8 104	- 4 493	- Andre midlertidige forskjeller	- 4 684	- 9 806
6 916	8 414	- Konsernbidrag mv.	8 414	6 916
29 557	3 263	Sum midlertidige forskjeller som inngår i utsatt skatt	27 090	52 772
7 980	816	Utsatt skatt	6 773	14 248

NOTE 25 SKATT (forts.)

Morbank		Midlertidige forskjeller på:	Konsern	
2014	2015	(i hele tusen kroner)	2015	2014
0	0	- Driftsmidler	0	0
0	0	- Utlån og tap	0	0
0	0	- Netto pensjonsforpliktelse	0	0
0	0	- Verdipapirer og sikringsinstrumenter	0	0
0	0	- Andre midlertidige forskjeller	0	0
0	0	- Fremførbart underskudd	0	0
0	0	Sum midlertidige forskjeller	0	0
0	0	- Midl. forskjeller som ikke inngår i beregn. av utsatt skattefordel	0	0
0	0	Sum midlertidige forskjeller som inngår i utsatt skatt	0	0
0	0	Utsatt skattefordel	0	0
7 980	816	Netto utsatt skatt (+) / utsatt skattefordel (-)	6 773	14 248

Morbank		Sammensetning av resultatført utsatt skatt	Konsern	
2014	2015	(i hele tusen kroner)	2015	2014
Endring i midlertidige forskjeller på:				
- 16 985	2 503	- Driftsmidler	1 948	- 39 508
0	- 4 801	- Gevinst og tapskonto	- 4 801	0
- 1 900	- 3 900	- Utlån og tap	- 3 900	- 1 900
- 4 067	- 6 864	- Netto pensjonsforpliktelse	- 7 208	- 3 508
- 15 849	- 18 340	- Verdipapirer	- 18 340	- 15 849
- 7 377	3 610	- Andre midlertidige forskjeller	5 121	- 9 021
- 3 983	1 498	- Konsernbidrag	1 498	- 3 983
- 50 161	- 26 294	Sum endring midlertidige forskjeller	- 25 682	- 73 769
0	0	- Korreksjon utsatt skatt forrige år	0	0
10 899	0	- Korreksjon for direkte balanseførte forskjeller i år	0	10 899
- 39 262	- 26 294	Sum endring midlertidige forskjeller som inngår i utsatt skatt	- 25 682	- 62 870
- 10 600	- 7 165	Endring i utsatt skatt resultatført	- 6 420	- 16 975

Morbank		Avstemming av resultatført periodeskatt med resultat før skatt	Konsern	
2014	2015	(i hele tusen kroner)	2015	2014
60 496	66 206	27% av resultat før skatt	75 107	70 937
- 17 520	- 8 707	Ikke skattepliktige resultatposter (permanente forskjeller)	- 16 389	- 27 814
52	175	Forskjeller som ikke inngår i grunnlag for utsatt skattefordel	256	52
0	513	Endring i utsatt skatt fra 27 % til 25 %, poster i ordinært resultat	1 444	0
1 556	144	For mye/lite avsatt skatt tidligere år	63	1 556
44 585	58 332	Resultatført periodeskatt	60 481	44 731

Formuesskatt blir etter IFRS regelverket klassifisert som en avgift og ikke som en skattekostnad og inngår derfor ikke.

NOTE 26 KLASSIFIKASJON AV FINANSIELLE INSTRUMENTER

Morbank 2015*(i hele tusen kroner)*

	Finansielle instrumenter til virkelig verdi over resultatet, trading	Finansielle instrumenter til virkelig verdi over resultatet, bestemt regnskapsført til virkelig verdi	Finansielle derivater som sikrings-instrument	Finansielle eiendeler og gjeld vurdert til amortisert kost ¹⁾	Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg	Utlån og fordringer	Ikke-finansielle eiendeler og gjeld	Totalt
Eiendeler								
Kontanter og fordringer på sentralbanker				105 079				105 079
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner				1 006 038				1 006 038
Netto utlån til kunder		1 377 765		13 902 090				15 279 855
Sertifikater, obligasjoner og andre rentebærende		1 275 524						1 275 524
Finansielle derivater		1 517	18 527					20 044
Aksjer, andeler og andre egenkapital-interesser					587 228			587 228
Investering i eierinteresser							168 214	168 214
Investering i konsernselskaper							28 692	28 692
Immatrielle eiendeler							13 994	13 994
Varige driftsmidler							77 661	77 661
Utsatt skattefordel								
Andre eiendeler							33 532	33 532
Sum eiendeler	0	2 654 806	18 527	15 013 207	587 228	0	322 093	18 595 861

NOTE 26 KLASSIFIKASJON AV FINANSIELLE INSTRUMENTER (forts.)

Morbank 2015*(i hele tusen kroner)*

	Finansielle instrumenter til virkelig verdi over resultatet, trading	Finansielle instrumenter til virkelig verdi over resultatet, bestemt regnskapsført til virkelig verdi	Finansielle derivater som sikrings-instrument	Finansielle eiendeler og gjeld vurdert til amortisert kost ¹⁾	Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg	Utlån og fordringer	Ikke-finansielle eiendeler og gjeld	Totalt
Forpliktelseser								
Gjeld til kredittinstitusjoner				178 759				178 759
Innskudd fra og gjeld til kunder				11 828 704				11 828 704
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer				3 873 787				3 873 787
Finansielle derivater		24 754	10 710					35 464
Betalbar skatt							63 274	63 274
Utsatt skatt							816	816
Annen gjeld og pensjonsforpliktelseser							104 958	104 958
Ansvarlig lånekapital				150 204				150 204
Fondsobligasjon				314 718				314 718
Sum gjeld	0	24 570	10 710	15 869 509	0	0	647 514	16 550 684
Sum egenkapital							2 045 178	2 045 178
Sum gjeld og egenkapital	0	24 570	10 710	15 869 509	0	0	2 692 692	18 595 861

1) Inkluderer sikret gjeld

NOTE 26 KLASSIFIKASJON AV FINANSIELLE INSTRUMENTER (forts.)

Morbank 2014*(i hele tusen kroner)*

	Finansielle instrumenter til virkelig verdi over resultatet, trading	Finansielle instrumenter til virkelig verdi over resultatet, bestemt regnskapsført til virkelig verdi	Finansielle derivater som sikrings-instrument	Finansielle eiendeler og gjeld vurdert til amortisert kost ¹⁾	Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg	Utlån og fordringer	Ikke-finansielle eiendeler og gjeld	Totalt
Eiendeler								
Kontanter og fordringer på sentralbanker				132 546				132 546
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner				1 159 645				1 159 645
Netto utlån til kunder		823 310		13 611 297				14 434 607
Sertifikater, obligasjoner og andre rentebærende		1 266 966						1 266 966
Finansielle derivater		4 938	21 620					26 558
Aksjer, andeler og andre egenkapital-interesser					478 129			478 129
Investering i eierinteresser							168 214	168 214
Investering i konsernselskaper							28 692	28 692
Immatrielle eiendeler							17 887	17 887
Varige driftsmidler							83 095	83 095
Utsatt skattefordel								0
Sum eiendeler	0	2 095 214	21 620	14 903 488	478 129	11 420	326 902	17 836 772

NOTE 26 KLASSIFIKASJON AV FINANSIELLE INSTRUMENTER (forts.)

Morbank 2014*(i hele tusen kroner)*

	Finansielle instrumenter til virkelig verdi over resultatet, trading	Finansielle instrumenter til virkelig verdi over resultatet, bestemt regnskapsført til virkelig verdi	Finansielle derivater som sikrings-instrument	Finansielle eiendeler og gjeld vurdert til amortisert kost ¹⁾	Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg	Utlån og fordringer	Ikke-finansielle eiendeler og gjeld	Totalt
Forpliktelser								
Gjeld til kredittinstitusjoner				197 938				197 938
Innlån statsforvaltning vedr bytteordning OMF								0
Innskudd fra og gjeld til kunder				11 703 311				11 703 311
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer				3 567 411				3 567 411
Finansielle derivater		19 021	21 773					40 794
Betalbar skatt							51 762	51 762
Utsatt skatt							7 980	7 980
Annen gjeld og pensjonsforpliktelser							119 842	119 842
Ansvarlig lånekapital				150 210				150 210
Fondsobligasjon				314 920				314 920
Sum gjeld	0	22 339	21 773	15 930 472	0	0	179 584	16 154 169
Sum egenkapital							1 813 233	1 682 603
Sum gjeld og egenkapital	0	22 339	21 773	15 930 472	0	0	1 992 817	17 836 772

1) Inkluderer sikret gjeld

NOTE 26 KLASSIFIKASJON AV FINANSIELLE INSTRUMENTER (forts.)

Konsern 2015*(i hele tusen kroner)*

	Finansielle instrumenter til virkelig verdi over resultatet, trading	Finansielle instrumenter til virkelig verdi over resultatet, bestemt regnskapsført til virkelig verdi	Finansielle derivater som sikringsinstrument	Finansielle eiendeler og gjeld vurdert til amortisert kost 1)	Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg	Utlån og fordringer	Ikke-finansielle eiendeler og gjeld	Totalt
Eiendeler								
Kontanter og fordringer på sentralbanker				105 079				105 079
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner				1 006 038				1 006 038
Netto utlån til kunder		15 245 696						15 245 696
Sertifikater, obligasjoner og andre rentebærende		1 275 524						1 275 524
Finansielle derivater		1 517	18 527					20 044
Aksjer, andeler og andre egenkapitalinteresser					587 228			587 228
Investering i eierinteresser							329 735	329 735
Investering i konsernselskaper								0
Virksomhet og anleggsmidler holdt for salg							37 249	37 249
Immatrielle eiendeler							13 994	13 994
Varige driftsmidler							131 512	131 512
Utsatt skattefordel								0
Andre eiendeler							41 091	41 091
Sum eiendeler	0	2 652 145	14 192	- 299 073	587 228	0	555 753	18 793 190

NOTE 26 KLASSIFIKASJON AV FINANSIELLE INSTRUMENTER (forts.)

Konsern 2015*(i hele tusen kroner)*

	Finansielle instrumenter til virkelig verdi over resultatet, trading	Finansielle instrumenter til virkelig verdi over resultatet, bestemt regnskapsført til virkelig verdi	Finansielle derivater som sikrings-instrument	Finansielle eiendeler og gjeld vurdert til amortisert kost ¹⁾	Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg	Utlån og fordringer	Ikke-finansielle eiendeler og gjeld	Totalt
Forpliktelser								
Gjeld til kredittinstitusjoner				178 759				178 759
Innskudd fra og gjeld til kunder				11 806 142				11 806 142
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer				3 873 787				3 873 787
Finansielle derivater		24 754	10 710					35 464
Betalbar skatt							65 722	65 722
Utsatt skatt							6 266	6 266
Annen gjeld og pensjonsforpliktelser							116 604	116 604
Ansvarlig lånekapital				150 204				150 204
Fondsobligasjon				314 718				314 718
Sum gjeld	0	24 754	10 710	16 323 610	0	0	188 592	16 547 665
Sum egenkapital							2 245 525	2 245 525
Sum gjeld og egenkapital	0	24 754	10 710	16 323 610	0	0	2 434 117	18 793 190

1) Inkluderer sikret gjeld

NOTE 26 KLASSIFIKASJON AV FINANSIELLE INSTRUMENTER (forts.)

Konsern 2014*(i hele tusen kroner)*

	Finansielle instrumenter til virkelig verdi over resultatet, trading	Finansielle instrumenter til virkelig verdi over resultatet, bestemt regnskapsført til virkelig verdi	Finansielle derivater som sikrings-instrument	Finansielle eiendeler og gjeld vurdert til amortisert kost ¹⁾	Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg	Utlån og fordringer	Ikke-finansielle eiendeler og gjeld	Totalt
Eiendeler								
Kontanter og fordringer på sentralbanker				132 546				132 546
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner				1 159 645				1 159 645
Netto utlån til kunder		823 310		13 496 450				14 319 760
Sertifikater, obligasjoner og andre rentebærende		1 266 966						1 266 966
Finansielle derivater		4 938	17 249					26 558
Aksjer, andeler og andre egenkapital-interesser					478 129			478 129
Investering i eierinteresser							288 754	288 754
Investering i konsernselskaper								0
Virksomhet og anleggsmidler hold for salg							82 066	82 066
Immatrielle eiendeler							17 887	17 887
Varige driftsmidler							157 530	157 530
Utsatt skattefordel								0
Andre eiendeler						27 029	30 483	57 512
Sum eiendeler	0	2 095 214	17 249	14 788 641	478 129	27 029	576 720	17 987 353

NOTE 26 KLASSIFIKASJON AV FINANSIELLE INSTRUMENTER (forts.)

Konsern 2014*(i hele tusen kroner)*

	Finansielle instrumenter til virkelig verdi over resultatet, trading	Finansielle instrumenter til virkelig verdi over resultatet, bestemt regnskapsført til virkelig verdi	Finansielle derivater som sikrings-instrument	Finansielle eiendeler og gjeld vurdert til amortisert kost ¹⁾	Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg	Utlån og fordringer	Ikke-finansielle eiendeler og gjeld	Totalt
Forpliktelser								
Gjeld til kredittinstitusjoner				197 938				197 938
Innskudd fra og gjeld til kunder				11 687 669				11 687 669
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer				3 567 411				3 567 411
Finansielle derivater		19 021	21 773					40 794
Betalbar skatt							55 083	55 083
Utsatt skatt							14 248	14 248
Annen gjeld og pensjonsforpliktelser							117 106	117 106
Ansvarlig lånekapital				149 693			517	150 210
Fondsobligasjon				308 626			6 294	314 920
Sum gjeld	0	22 339	21 773	15 908 019	0	0	193 248	16 145 380
Sum egenkapital							1 813 233	1 841 973
Sum gjeld og egenkapital	0	22 339	21 773	15 908 019	0	0	2 006 481	17 987 353

1) Inkluderer sikret gjeld

NOTE 27 VURDERING AV VIRKELIG VERDI PÅ FINANSIELLE INSTRUMENTER

IFRS 7 krever presentasjon av virkelig verdimålinger pr nivå med følgende nivåinndeling for måling av virkelig verdi:

Notert pris i et aktivt marked for en identisk eiendel eller forpliktelse (nivå 1)
Verdsettelse basert på andre obser-

verbare faktorer enten direkte (pris) eller indirekte (utledet fra priser) enn notert pris (brukt i nivå 1) for eiendelen eller forpliktelsen, (nivå 2)

Verdsettelse basert på faktorer som ikke er hentet fra observerbare mar-

keder (ikke observerbare forutsetninger) (nivå 3)

Følgende tabell presenterer konsernets eiendeler og gjeld målt til virkelig verdi:

Morbank og Konsern	2015				2014			
	Nivå 1 Verdsettelse etter priser i aktivt marked	Nivå 2 Verdsettelse etter observerbare marked-data	Nivå 3 Verdsettelse etter annet enn observerbare marked-data	Totalt	Nivå 1 Verdsettelse etter priser i aktivt marked	Nivå 2 Verdsettelse etter observerbare marked-data	Nivå 3 Verdsettelse etter annet enn observerbare marked-data	Totalt
<i>(i hele tusen kroner)</i>								
Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet								
- Derivater		1 517		1 517		4 942		4 942
- Obligasjoner og sertifikater		1 272 863		1 272 863		1 263 889		1 263 889
- Egenkapitalinstrumenter								
- Fastrentelån		1 377 765		1 377 765		823 310		823 310
Finansielle instrumenter som sikringsinstrument								
Derivater		18 527		18 527		21 616		21 616
Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg								
- Egenkapitalinstrumenter	2 103		585 125	587 228	2 062		476 067	478 129
Sum eiendeler	2 103	2 669 155	585 125	3 257 899	2 062	2 113 757	476 067	2 570 266
Finansiell gjeld til virkelig verdi over resultatet								
Derivater		24 754		24 754		28 769		28 769
Finansielle derivater forpliktelser								
Finansielle instrumenter som sikringsinstrument								
Derivater		10 710		10 710		12 025		12 025
- Egenkapitalinstrumenter								
Sum forpliktelser		35 464		35 464		40 794		40 794

NOTE 27 VURDERING AV VIRKELIG VERDI PÅ FINANSIELLE INSTRUMENTER (forts.)

Virkelig verdi av finansielle instrumenter som handles i aktive markeder er basert på markedspris på balansedagen. Et marked er betraktet som aktivt dersom markedskursene er enkelt og regelmessig tilgjengelige fra en børs, handler, megler, næringsgruppering, prissettingstjeneste eller reguleringsmyndighet, og disse prisene representerer faktiske og regelmessige forekommende markedstransaksjoner på en armlengdes avstand. Markedsprisen som benyttes for finansielle eiendeler er gjeldende kjøpskurs; for finansielle forpliktelser benyttes gjeldende salgskurs. Disse instrumentene er inkludert i nivå 1. Instrumenter inkludert i nivå 1 omfatter kun egenkapitalinstrumenter notert på Oslo Børs eller New York Stock Exchange klassifisert som holdt for handelsformål eller tilgjengelig for salg.

Virkelig verdi av finansielle instrumenter som ikke handles i et aktivt marked (for eksempel enkelte OTC

derivater) bestemmes ved å bruke verdsettelsesmetoder. Disse verdsettelsesmetodene maksimerer bruken av observerbare data der det er tilgjengelig, og belager seg minst mulig på konsernets egne estimater. Dersom alle vesentlige data som kreves for å fastsette virkelig verdi av et instrument er observerbare data, er instrumentet inkludert i nivå 2.

Dersom en eller flere vesentlige data ikke er basert på observerbare markedsdata, er instrumentet inkludert i nivå 3.

Verdsettelsesmetoder som brukes til å verdsette finansielle instrumenter inkluderer;

Virkelig verdi av rentebytteavtaler er beregnet som nåverdien av estimert fremtidig kontantstrøm basert på observerbar rentekurve.

Virkelig verdi av forwardkontrakter i fremmed valuta er bestemt ved å se

på nåverdien av forskjellen mellom avtalt terminkurs og terminkurs på balansedagen.

Virkelig verdi av obligasjoner og sertifikater (eiendeler og forpliktelser) er beregnet som nåverdien av estimert fremtidig kontantstrøm basert på observerbar avkastningskurve, herunder inkludert en indikert kredittspread på utsteder fra et anerkjent meglerhus eller Reuters prissettingstjeneste.

Virkelig verdi av fastrenteinnskudd og -utlån er beregnet som nåverdien av estimert fremtidig kontantstrøm basert på observerbar swaprentekurve med tillegg for et implisitt påslag beregnet som differanse mellom referanserenten og rente gitt av bankens prisliste på balansedagen.

Andre teknikker, slik som multiplikator-modeller, er benyttet for å fastsette virkelig verdi på de resterende finansielle instrumentene.

Følgende tabell presenterer endringene i instrumentene klassifisert i nivå 3 per 31. desember:

Konsern/Morbank (i hele tusen kroner)	2015		2014	
	Egenkapital-instrumenter	Sum	Egenkapital-instrumenter	Sum
Inngående balanse	476 067	476 067	435 021	435 021
Investeringer i perioden	87 083	87 083	72 399	72 399
Salg i perioden (til bokført verdi)	- 335	- 335	- 39 929	- 47 704
Gevinst eller tap ført i resultatet	- 35	- 35	22 301	18 361
Gevinst eller tap ført direkte mot EK	22 345	22 345	- 13 725	- 17 700
Utgående balanse	585 125	585 125	476 067	476 067
Gevinst eller tap for perioden inkludert i resultatet for eiendeler eiet på balansedagen	0	0	0	0

NOTE 28 VIRKELIG VERDI AV FINANSIELLE INSTRUMENTER VURDERT TIL AMORTISERT KOST ELLER KOSTPRIS

Morbank <i>(i hele tusen kroner)</i>	2015		2014	
	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi
EIENDELER				
Kontanter og fordringer på sentralbanker	105 079	105 079	132 546	132 546
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	1 006 038	1 006 038	1 159 645	1 159 645
<i>Netto utlån til og fordringer på kunder:</i>				
Utlån	15 279 855	15 279 855	14 434 607	14 434 607
Verdipapirer, utlån og fordringer	0	0	0	0
Sum finansielle eiendeler	16 390 972	16 390 972	15 726 798	15 726 798
FORPLIKTELSER				
Gjeld til kredittinstitusjoner	178 759	178 759	197 938	197 938
Innlån statsforvaltningen vedr bytteordning OMF	0	0	0	0
Innskudd fra og gjeld til kunder	11 806 142	11 806 142	11 687 669	11 687 669
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	3 873 787	3 826 749	3 567 411	3 604 719
Ansvarlig lånekapital	150 204	149 235	150 210	150 733
Fondsobligasjoner	314 718	331 789	314 920	351 487
Sum finansielle forpliktelser	16 323 610	16 292 674	15 918 148	15 992 546
Konsern <i>(i hele tusen kroner)</i>				
EIENDELER				
Kontanter og fordringer på sentralbanker	105 079	105 079	132 546	132 546
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	1 006 038	1 006 038	1 159 645	1 159 645
<i>Netto utlån til og fordringer på kunder:</i>				
Utlån	15 245 696	15 245 696	14 319 760	14 319 760
Verdipapirer, utlån og fordringer	0	0	0	0
Sum finansielle eiendeler	16 356 813	16 356 813	15 611 951	15 611 951
FORPLIKTELSER				
Gjeld til kredittinstitusjoner	178 759	178 759	197 938	197 938
Innskudd fra og gjeld til kunder	11 806 142	11 806 142	11 687 669	11 687 669
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	3 873 787	3 826 749	3 567 411	3 604 719
Ansvarlig lånekapital	150 204	149 235	150 210	150 733
Fondsobligasjoner	314 718	331 789	314 920	351 487
Sum finansielle forpliktelser	16 323 610	16 292 674	15 918 148	15 992 546

NOTE 28 VIRKELIG VERDI AV FINANSIELLE INSTRUMENTER VURDERT TIL AMORTISERT KOST ELLER KOSTPRIS (forts.)

Prinsipper som ligger til grunn for å fastsette virkelig verdi på finansielle instrumenter:

Utlån

Fastrente utlån er etter IFRS bokført til neddiskontert nåverdi av kontantstrøm, og bokført verdi er derav lik virkelig verdi. Flytende utlån er bokført til amortisert kost. Utlån er videre korrigert for individuelle og gruppevis nedskrivninger, samt tillagt påløpte renter. Dette anses som beste tilnærming til virkelig verdi.

Verdipapirer

Verdipapirene er i utgangspunktet verdsatt til virkelig verdi. Som virkelig

verdi på beholdning av obligasjoner og sertifikater er benyttet markedskurser pr. 31.12 tillagt påløpt rente. Sertifikater og obligasjoner er bestemt bokført til virkelig verdi over resultatet.

Derivater

Derivater består av renteswapper, valutaterminkontrakter og instrumenter forbundet med strukturerte produkter. Derivatene er i sin helhet bokført til virkelig verdi over resultatet basert på kurser fastsatt av uavhengig part.

Innskudd

For innskudd med kort rentebinding er bokført verdi tilnærmet lik virkelig verdi. Innskudd med avkastningskrav

er balanseført til virkelig verdi med utgangspunkt i renteswappen på det strukturerte produktet.

Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer

Fastrente obligasjonslån er bokført til virkelig verdi basert på markedskurser pr. 31.12 tillagt påløpt rente. Obligasjonslån med flytende rente er bokført i balansen til amortisert kost. I balansen er påløpte rentekostnader på gjeld bokført til amortisert kost klassifisert sammen med obligasjonsgjelden. Obligasjonslån ved flytende rente er i oppstillingen ovenfor vurdert til virkelig verdi fastsatt av uavhengig part.

NOTE 29 SERTIFIKATER OG OBLIGASJONER

Sertifikater og obligasjoner fordelt på utstedersektor

Morbank			Konsern	
2014	2015	(i hele tusen kroner)	2015	2014
		Stat		
0	0	- pålydende	0	0
0	0	- virkelig verdi	0	0
		Annen offentlig utsteder		
15 000	30 000	- pålydende	30 000	15 000
15 066	29 238	- virkelig verdi	29 238	15 066
		Finansielle foretak		
1 226 573	1 247 008	- pålydende	1 247 008	1 226 573
1 248 823	1 243 625	- virkelig verdi	1 243 625	1 248 823
		Ikke-finansielle foretak		
0	0	- pålydende	0	0
0	0	- virkelig verdi	0	0
3 077	2 661	Påløpte renter	2 661	3 077
1 241 573	1 277 008	Sum rentepapirer, pålydende verdi	1 277 008	1 241 573
1 267 533	1 275 524	Sum rentepapirer, bokført verdi	1 275 524	1 267 533

NOTE 30 FINANSIELLE DERIVATER

Generell beskrivelse:

Alle derivater blir bokført til virkelig verdi over resultatet. Dersom "dirty price" på derivatet viser en nettogevinst blir derivatet ført som eiendel og tilsvarende. Dersom "dirty price" på derivatet viser netto tap blir derivatet ført som gjeld.

Alle beløp er like for morbank og konsern.

Fra og med 2013 skal banken opplyse om hvilke finansielle instrumenter banken anser å oppfylle kravene til nettoføring ihht. IAS 32.42, samt hvilke finansielle instrumenter man har inngått motregningsavtaler på. Begge ihht. IFRS 7.13 A-F.

I den finansielle oppstillingen har banken ingen finansielle instrumenter som bokføres netto.

Mot kunder i person- og bedriftsmarkedet anvendes rammeavtaler med krav om sikkerhetsstillelse.

Mot finansielle institusjoner vil banken fremover inngå standardiserte og hovedsakelig bilaterale ISDA-avtaler. Grunnet liten eksponering har ikke banken inngått tilleggsavtale om sikkerhetsstillelse (CSA) mot motparter, men dette kan bli aktuelt dersom kontraktsvolumet øker.

Morbank og Konsern Til virkelig verdi over resultatet	(i hele tusen kroner)			(i hele tusen kroner)		
	2015		2014			
	Kontraktssum	Virkelig verdi		Kontraktssum	Virkelig verdi	
		Eiendeler	Forpliktelser		Eiendeler	Forpliktelser
Valutainstrumenter						
Valutaterminer						
Valutaterminer						
Sum valutainstrumenter						
Renteinstrumenter						
Renteswapper fastrente utlån	31 050	1 516		32 850	2 647	
Renteswapper fastrente utlån	1 081 500		19 471	615 350		14 868
Renteswapper fastrente obl. lån						
Valutarenteswap obligasjoner	10 198		1 586	33 149	2 291	4 153
Påløpte renter rente og valutawapper		4 335	3 697		4 371	8 529
Sum renteinstrumenter		5 851	24 754		9 309	27 550
Renteinstrumenter sikring						
Renteswapper, nettoeffekt	230 000	14 192	10 710	230 000	17 249	13 244
Sum renteinstrumenter sikring		14 192	10 710		17 249	13 244
Sum valuta- og renteinstrumenter						
Sum valutainstrumenter						
Sum renteinstrumenter		20 044	35 464		26 558	40 794
Sum valuta- og renteinstrumenter		20 044	35 464		26 558	40 794

Konsernet har gjennomført en verdi-sikring av fastrenteinnlån med en balanseverdi på kr. 155 mill. Innlånene sikres 1:1 gjennom eksterne kontrakter hvor det er samsvar mellom løpetid og fastrenten i sikringsobjektet og sikringsforretningen.

Banken utarbeider kvartalsvis dokumentasjon på at sikringsobjektet og sikringsinstrumentet er sikringseffektivt. Totalt er 2 lån sikringsbokført pr. 31.12.15. Samtlige lån er fullt ut sikringseffektive da løpetiden og rentesatsen på fastrenteinnlånet og fast-

renteбенet i sikringsinstrumentet er identisk. Det forventes at sikringen vil være effektiv også i fremtiden.

NOTE 31 AKSJER, ANDELER OG ANDRE EGENKAPITALINTERESSER

Aksjer og andeler

Morbank		(i hele tusen kroner)	Konsern	
2014	2015		2015	2014
		Til virkelig verdi over resultat		
0	0	- Børsnoterte	0	0
0	0	- Unoterte	0	0
		Tilgjengelig for salg		
2 633	19 127	- Børsnoterte	19 127	2 633
475 497	568 100	- Unoterte	568 100	475 497
478 129	587 228	Sum aksjer og andeler	587 228	478 129
2 633	19 127	Herav børsnoterte selskaper	19 127	2 633
475 497	568 100	Herav unoterte selskaper	568 100	475 497

Morbank og Konsern

Spesifikasjon av aksjer og andeler:	Prinsipp *)	Eierandel %	Vår beholdning (antall)	Anskaffelseskost	Markedsverdi	Bokført verdi
Børsnoterte selskaper:						
Visa Inc.	TFS	0,00 %	9 014	4 124	3 127	3 127
Unoterte selskaper:						
Sparebank 1 Boligkreditt AS	TFS	4,10 %	2 342 904	396 131	397 926	397 926
Sparebank 1 Næringskreditt AS	TFS	1,86 %	277 072	34 634	33 758	33 758
SpareBank 1 Kredittkort AS	TFS	5,16 %	149 159	50 170	50 170	50 170
SamSpar Bankinvest II	TFS	15,35 %	127 185	73 162	51 411	51 411
Spabebank1 SMN Finans AS	TFS	4,10 %	1 658	24 028	24 028	24 028
Øvrige aksjer	TFS			10 463	10 808	10 808
Visa Norge andel	TFS	0,52 %		0	16 000	16 000
Sum morbank og konsern				592 712	587 228	587 228

*) FVO (Fair Value Option) - til virkelig verdi over resultatet, TFS - Tilgjengelig for salg til virkelig verdi ført over utvidet resultat. Aksjer som ikke kan måles pålitelig vurderes til kostpris som tilnærming til virkelig verdi etter IAS 39.46

Konsern/Morbank

(i hele tusen kroner)

	2015	2014
Inngående balanse	478 129	445 659
Investeringer i perioden	87 083	72 399
Omklassifisering av aksjer fra FKV til TFS	0	0
Salg i perioden (til bokført verdi)	- 329	- 26 203
Verdiendring ført over utvidet resultat	22 345	- 13 725
Utgående balanse	587 228	478 129

NOTE 32 ANDRE IMMATERIELLE EIENDELER

Morbank			Konsern	
2014	2015	<i>(i hele tusen kroner)</i>	2015	2014
		Andre immaterielle eiendeler		
30 178	30 178	Anskaffelsekost 01.01	30 178	30 178
		Tilgang		
30 178	30 178	Anskaffelsekost 31.12	30 178	30 178
8 398	12 291	Akkumulerte avskrivninger 01.01	12 291	8 398
		Avgang akkumulerte avskrivninger		
3 893	3 893	Årets avskrivninger	3 893	3 893
12 291	16 184	Akkumulerte avskrivninger 31.12	16 184	12 291
17 887	13 994	Andre immaterielle eiendeler 31.12	13 994	17 887

Andre immaterielle eiendeler består av kjøpte kunderettigheter i forbindelse fusjon med Halden Sparebank og avskrives over 8 år.

NOTE 33 EIENDOM, ANLEGG OG UTSTYR

Morbank 2015				<i>(i hele tusen kroner)</i>	Konsern 2015			
Bygning og annen fast eiendom	Påkostning leide bygninger	Maskiner, inventar og transp midl	Totalt		Bygning og annen fast eiendom	Påkostning leide bygninger	Maskiner, inventar og transp midl	Totalt
92 232	32 087	69 034	193 353	Anskaffelseskost/regulert verdi pr 1.1.2015	177 546	52 316	76 911	306 773
0	0	2 675	2 675	Tilgang	1 246	0	2 747	3 993
-1 282	0	- 2	-1 284	Avgang	-17 374		- 12	-17 386
0	0	0	0	Verdiregulering	-3 578	0	0	-3 578
90 950	32 087	71 707	194 744	Anskaffelseskost/regulert verdi pr 31.12.2015	157 840	52 316	79 647	289 802
-27 370	-24 491	-58 396	-110 257	Akkumulert avskrivning og nedskrivning 1.1.2015	-55 959	-24 502	-68 782	-149 243
-2 741	-1 911	-2 175	-6 826	Årets avskrivning	-4 552	-1 911	-2 585	-9 048
0	0	0	0	Årets nedskrivning	0	0	0	0
0	0	0	0	Akkumulert avskrivning årets avgang		0	0	0
-30 111	-26 402	-60 571	-117 083	Akkumulert avskrivning og nedskrivning 31.12.2015	-60 511	-26 413	-71 367	-158 291
60 839	5 684	11 137	77 661	Balanseført verdi per 31.12.2015	97 329	25 904	8 279	131 513
57 596				Balanseført verdi ved historisk kost	83 692			
3 243				Verdireguleringsreserve pr 31.12.2015	13 637			
112 400				Virkelig verdi pr. 31.12.2015	128 900			

Morbank 2014				<i>(i hele tusen kroner)</i>	Konsern 2014			
Bygning og annen fast eiendom	Påkostning leide bygninger	Maskiner, inventar og transp midl	Totalt		Bygning og annen fast eiendom	Påkostning leide bygninger	Maskiner, inventar og transp midl	Totalt
98 899	35 630	68 656	203 186	Anskaffelseskost/regulert verdi pr 1.1.2014	188 063	55 859	76 355	320 277
0	0	825	825	Tilgang	566	0	1 003	1 569
-6 667	-3 543	- 447	-10 657	Avgang	-6 667	-3 543	- 447	-10 657
0	0	0	0	Verdiregulering	-4 416	0	0	-4 416
92 232	32 087	69 034	193 354	Anskaffelseskost/regulert verdi pr 31.12.2014	177 546	52 316	76 911	306 773
-24 212	-21 922	-53 596	-99 728	Akkumulert avskrivning og nedskrivning 1.1.2014	-43 638	-21 932	-63 324	-128 894
-3 159	-2 569	-4 800	-10 528	Årets avskrivning	-5 826	-2 570	-5 459	-13 854
0	0	0	0	Årets nedskrivning	-6 495	0	0	-6 495
0	0	0	0	Akkumulert avskrivning årets avgang	0	0	0	0
-27 370	-24 491	-58 396	-110 256	Akkumulert avskrivning og nedskrivning 31.12.2014	-55 959	-24 502	-68 782	-149 243
64 731	7 595	10 770	83 097	Balanseført verdi per 31.12.2014	130 211	19 191	8 129	157 530
61 356				Balanseført verdi ved historisk kost	112 910			
3 375				Verdireguleringsreserve pr 31.12.2014	17 301			
113 000				Virkelig verdi pr. 31.12.2014	144 000			

NOTE 33 EIENDOM, ANLEGG OG UTSTYR (forts.)

Merknad: Virkelig verdi egne bygg er basert på verdivurdering ved utgangen av 2015. Verdivurderingsreserven på egne bygg er gjennværende merverdi på oppregulerte bygninger ved overgang til IFRS i 2005.

Sikkerhetsstillelse

Banken har ikke pantsatt eller akseptert andre rådighetsbegrensninger for sine anleggsmidler

Bruttoverdi av fullt ut avskrevne eiendeler fortsatt i bruk

Bruttoverdien av anleggsmidler som er fullt ut avskrevet og fortsatt i bruk anses å være uvesentlig.

Utnyttede driftsmidler

Alle driftsmidler benyttes av konsernet.

Omvurderinger

Banken foretar ikke løpende omvurderinger av anleggsmidler. I forbindelse med første gangs implementering av IFRS ble bygninger omvurdert med til sammen kr 4,8 mill. på morselskapet og kr 38,1 mill. på konsern. Basis for omvurderingen var uavhengige takster eller verdiestimat. Det er foretatt verdivurdering av samtlige bygninger pr. 31.12.2015. Banken foretar ikke løpende omvurderinger av anleggsmidler som benyttes i egen virksomhet. Investerings eiendom verdiverreguleres og avskrives ikke, men endringer i markedsverdien føres over resultatet. Prosent for ordinære avskrivninger er 10-33 prosent for maskiner, inventar og transportmidler, og 2-4 prosent for bankbygg og annen fast eiendom.

Forpliktelser

Per 31.12.2015 har banken inngått avtale om utvidelse og rehabilitering av kontorene i Vestby. Det er stipulert samlede kostnader knyttet til utvidelsen på ca. kr 4,0 mill.

Videre har banken i løpet av 2015 inngått en intensjonsavtale om bygging av nytt hovedkontor, dog er ingen forpliktende avtale inngått.

Investerings eiendommer konsern

2015 (i hele tusen kroner)	Inngående balanse 1.1.2015	Tilgang/ avgang	Verdi- regulering i 2015	Akkumulert verdi- regulering	Utgående balanse 31.12.2015	Anskaffelses- kost	Leie- inntekter	Drifts- kost- nader	Utleid andel pr 31.12.2015
Kongensgt. 21, utleid andel*	24 300	0	- 2 600	13 817	21 700	7 883	1 464	606	100 %
Midtveien, utleid andel	1 611	0	0	731	1 772	1 041	94	66	100 %
Sarpsborgveien 2**	2 500	- 2 500		-					
Vestlia 1, bygning**	13 969	- 13 969		-					
Vestlia 1, tomt**	1 031	- 1 031		-					
Vestlia 1, ubebygd**	0	0		-					
Sum	43 411	- 17 500	- 2 600	14 548	23 472	8 924	1 558	672	

* Eiendommen er slått sammen med Svaebakken 2 og Svaebakken 4 da disse benyttes samlet.

** Eiendommene er solgt i løpet av 2015

NOTE 33 EIENDOM, ANLEGG OG UTSTYR (forts.)

Investeringseiendommer konsern

2014 (i hele tusen kroner) ^a	Inngående balanse 1.1.2014	Tilgang/ avgang	Verdi- regulering i 2014	Akkumulert verdi- regulering	Utgående balanse 31.12.2014	Anskaffelses- kost	Leie- inntekter	Drifts- kost- nader	Utleid andel pr 31.12.2014
Svaebakken 4 bygg/ tomt***	1 900	- 900	0	415	1 000	585	-	-	-
Svaebakken 2 tomt	2 000	0	0	1 100	2 000	900	-	-	-
Kongensgt. 21, utleid andel	18 900	0	2 400	16 417	21 300	4 883	1 343	470	100 %
Sarpsborg- veien 2*	0	1 217	1 283	1 283	2 500	1 217	-	-	0 %
Vestlia 1, bygning**	14 369	3 631	- 8 099	- 1 451	13 969	15 419	945	190	33 %
Vestlia 1, tomt	1 031	0	0	831	1 031	200	-	-	-
Vestlia 1, ubebygd	0	0	0	0	0	0	-	-	-
Midtveien, utleid andel	1 611	0	0	731	1 611	880	90	64	100 %
Sum	39 811	3 948	- 4 416	19 326	43 411	24 084	2 378	724	

* Eiendommen endret bruk i desember 2014 fra egen bruk til investeringseiendom. Eiendommen er lagt ut for salg.

** Eiendommen endret bruk i desember 2014 fra delvis egen bruk til 100% investeringseiendom. Eiendommen er lagt ut for salg.

*** Bygget på eiendommen er revet i 2014. Opparbeiding av parkeringsplasser er iverksatt.

NOTE 34 ANDRE EIENDELER

Morbank			Konsern	
2014	2015	(i hele tusen kroner)	2015	2014
1 500	1 172	Opptjente ikke mottatte inntekter	1 172	1 500
0	0	Netto klientmidler og utlegg	12 477	15 609
8 462	2 178	Overfinansiering av pensjonsforpliktelser	3 410	9 182
522	25	Andre forskuddsbetalte ikke påløpte kostnader	25	522
3 413	3 774	Øvrige debitorer	3 774	3 413
8 007	6 061	Boligkreditt	6 061	8 007
18 529	20 322	Annet	14 171	19 278
40 434	33 533	Sum andre eiendeler	41 091	57 511

NOTE 35 INNSKUDD FRA OG GJELD TIL KUNDER

Morbank			Konsern	
2014	2015	Innskudd fra og gjeld til kunder	2015	2014
11 322 348	11 402 260	Innskudd fra og gjeld til kunder uten avtalt løpetid	11 379 697	11 306 706
380 963	426 445	Innskudd fra og gjeld til kunder med avtalt løpetid	426 445	380 963
		Påløpte renter	0	0
11 703 311	11 828 704	Sum innskudd fra og gjeld til kunder	11 806 142	11 687 669
2,24 %	1,39 %	Gjennomsnittlig rente	1,40 %	2,24 %
0,15 %	0,22 %	Andel fastrenteinnskudd av totale innskudd	0,22 %	0,15 %
2014	2015	Innskudd fordelt på sektor og næring	2015	2014
800 070	784 108	Offentlig sektor	784 108	800 070
421 402	333 783	Finansiering og forsikringsvirksomhet	333 783	421 402
120 758	138 219	Primærnæringen	138 219	120 758
146 265	133 969	Industri	133 969	146 265
296 553	433 558	Bygg- og anleggsvirksomhet	433 558	296 553
285 904	270 379	Varehandel	270 379	285 904
38 688	48 372	Hotell og restaurantdrift	48 372	38 688
82 224	89 790	Transport	89 790	82 224
523 870	489 792	Omsetning/drift eiendommer	467 229	508 228
377 721	442 993	Forretningsmessig tjenesteyting	442 993	377 721
602 636	426 589	Sosial og privat tjenesteyting	426 589	602 636
3 696 092	3 591 552	Sum næring	3 568 989	3 680 450
8 007 219	8 237 152	Lønnstakere o.l.	8 237 152	8 007 219
11 703 311	11 828 704	Sum innskudd	11 806 142	11 687 669
Utland er lagt under personmarked i oppstillingen over.				
2014	2015	Innskudd fordelt på geografiske områder	2015	2014
7 478 238	9 276 974	Østfold	9 254 412	7 462 596
1 141 073	1 542 236	Akershus	1 542 236	1 141 073
2 931 673	799 546	Landet for øvrig	799 546	2 931 673
152 327	209 948	Utlandet	209 948	152 327
11 703 311	11 828 704	Sum innskudd fordelt på geografiske områder	11 806 142	11 687 669

NOTE 36 GJELD VED UTSTEDELSE AV VERDIPAPIRER

Morbank		(i hele tusen kroner)	Konsern	
2014	2015		2015	2014
		Sertifikater og andre kortsiktige låneopptak		
0	0	- pålydende verdi	0	0
0	0	- virkelig verdi	0	0
		Obligasjonsgjeld		
3 555 500	3 862 500	- pålydende verdi	3 862 500	3 555 500
3 558 773	3 866 013	- virkelig verdi	3 866 013	3 558 773
8 638	7 774	- påløpte renter	7 774	8 638
3 555 500	3 862 500	Sum gjeld ved utstedelse av verdipapirer, pålydende verdi	3 862 500	3 555 500
3 567 411	3 873 787	Sum gjeld ved utstedelse av verdipapirer, virkelig verdi inkludert påløpte renter	3 873 787	3 567 411
		Gjennomsnittlig rente sertifikater	-	-
2,70 %	2,09 %	Gjennomsnittlig rente obligasjonsgjeld	2,09 %	2,70 %
2014	2015	Verdipapirgjeld fordelt på forfallstidspunkt	2015	2014
780 500	0	Obligasjonsgjeld med forfall i løpet av 2015	0	0
800 000	887 500	Obligasjonsgjeld med forfall i løpet av 2016	887 500	780 500
600 000	600 000	Obligasjonsgjeld med forfall i løpet av 2017	600 000	800 000
875 000	1 075 000	Obligasjonsgjeld med forfall i løpet av 2018	1 075 000	600 000
500 000	1 000 000	Obligasjonsgjeld med forfall i løpet av 2019	1 000 000	875 000
0	300 000	Obligasjonsgjeld med forfall i løpet av 2020	300 000	500 000
3 555 500	3 862 500	Sum verdipapirgjeld, pålydende verdi	3 862 500	3 555 500

Morbank og konsern

Endring i verdipapirgjeld	31.12.2015	Emittert	Forfalt/ innløst	Øvrige endringer	31.12.2014
Sertifikatgjeld, pålydende verdi	0	0	0	0	0
Obligasjonsgjeld, pålydende verdi	3 862 500	1 150 000	- 843 000	0	3 555 500
Verdijusteringer	3 513	0	0	240	3 273
Opptjente renter	7 774	0	0	- 864	8 638
Sum gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	3 873 787	1 150 000	- 843 000	- 624	3 567 411

NOTE 37 ANNEN GJELD OG FORPLIKTELSE

Morbank			Konsern	
2014	2015	Annent gjeld og balanseført forpliktelse (i hele tusen kroner)	2015	2014
5 320	5 900	Pensjonsforpliktelser (note 24)	5 900	5 320
0	0	Garantiavsetninger	0	0
22 511	19 074	Andre avsetninger	19 074	22 511
19 842	19 448	Påløpte feriepenge/Margintrekk/Skattetrekk	25 987	26 821
23 085	30 067	Leverandørgjeld	30 067	23 085
49 084	30 468	Annet(note37)	35 574	39 369
119 842	104 958	Sum annen gjeld og balanseført forpliktelse	116 604	117 107
		Avsetninger gavekonto		
20 235	18 582	Avsetning per 1.1	18 582	20 235
- 1 653	- 1 738	Brukt i løpet av året	- 1 738	- 1 653
18 582	16 845	Sum avsetninger gavekonto	16 845	18 582
		Stilte garantier mv. (avtalte garantibeløp)		
360 950	365 122	Betalingsgarantier	323 613	241 235
74 444	78 066	Kontraktsgarantier	78 066	74 444
23 638	21 484	Annet garantiansvar	21 484	23 638
459 032	464 672	Sum stilte garantier	423 163	339 317
		Andre forpliktelser ikke balanseført		
856 552	945 398	Ubenyttede kreditter	945 398	856 552
21 877	272 655	Innvilgede lånetilsagn (ikke diskontert)	272 655	21 877
1 475 886	1 804 527	Sum andre forpliktelser	1 774 665	1 353 436
1 239 792	1 239 792	Totale forpliktelser	1 111 520	1 111 520
		Pantstillelser		
213 000	0	Pantstillelse Verdipapirer	0	213 000
207 478	0	Tilhørende forpliktelse pantsatte verdipapirer	0	207 478

Forpliktende avtaler om anskaffelser av eiendom, anlegg og utstyr

Per 31.12.2015 har banken inngått avtale om utvidelse og rehabilitering av kontorene i Vestby. Det er stipulert samlede kostnader knyttet til utvidelsen på ca. kr 4,0 mill.

Videre har banken i løpet av 2015 inngått en intensjonsavtale om bygging av nytt hovedkontor, dog er ingen forpliktende avtale inngått.

Pågående rettstvister

Per 31.12.2015 er konsernet ikke involvert i pågående rettstvister.

Operasjonelle leasingbetalinger

Morbank			Konsern	
2014	2015	(i hele tusen kroner)	2015	2014
835	668	Innen 1 år	921	1 228
707	1 113	Mellom 1 - 5 år	1 217	1 072
0	0	Etter 5 år	0	0
1 542	1 780	Sum minimum leasingbetaling	2 138	2 300

NOTE 38 ANSVARLIG LÅNEKAPITAL OG FONDSOBLIGASJONSLÅN

For beskrivelse av ansvarlig lånekapital og fondsobligasjoner og hvordan de påvirker kapitaldekningen, henvises til note 2 Regnskapsprinsipper.

Morbank			Konsern	
2014	2015	<i>(i hele tusen kroner)</i>	2015	2014
		Tidsbegrenset ansvarlig lån:		
150 000	150 000	FRN ansvarlig obligasjonslån 2013/2023 med innløsningsrett for utsteder.	150 000	150 000
517	421	Påløpt renter	421	517
-307	- 217	Over-/underkurs/markedsverdi	- 217	- 307
150 210	150 204	Sum tidsbegrenset	150 204	150 210
		Fondsobligasjonslån:		
150 000	150 000	FRN evigvarende fondsobligasjon med innløsningsrett for utsteder	150 000	150 000
130 000	130 000	Fastrente 11% (swappet til 3 mnd Nibor + 6,50). Call opsjon 2019	130 000	130 000
25 000	25 000	Fastrente 10,5% (swappet til 3 mnd Nibor + 6,6%) Call opsjon 2019	25 000	25 000
6 295	6 093	Påløpte renter	6 093	6 295
3 625	3 625	Over-/underkurs/markedsverdi	3 625	3 625
314 920	314 718	Sum fondsobligasjonslån	314 718	314 920
465 130	464 923	Sum ansvarlig lånekapital og fondsobligasjonslån	464 923	465 130
3,85 %	3,47 %	Gj.sn rente tidsbegrenset ansv. lånekapital 150 mill	3,47 %	3,85 %
5,41 %	5,07 %	Gjennomsnittlig rente fondsobligasjon 150 mill	5,07 %	5,41 %
8,79 %	8,44 %	Gjennomsnittlig rente fondsobligasjon 130 mill	8,44 %	8,79 %
8,41 %	8,07 %	Gjennomsnittlig rente fondsobligasjon 25 mill	8,07 %	8,41 %

* Fondsobligasjon og ansvarlig lån med fast rente er gjort om til flytende rente ved bruk av rentebytteavtale..

NOTE 38 ANSVARLIG LÅNEKAPITAL OG FONDSOBLIGASJONSLÅN (forts.)

Morbank og konsern

Endringer i ansvarlig lånekapital og fondsobligasjonslån	31.12.2015	Emittert	Forfalt/ innløst	Øvrige endringer	31.12.2014
Ordinær ansvarlig lånekapital, nominell verdi	150 000	0	0	0	150 000
Fondsobligasjonslån, nominell verdi	305 000	0	0	0	305 000
Verdijusteringer	3 408	0	0	90	3 318
Påløpte renter	6 515	0	0	- 297	6 812
Sum ansvarlig lånekapital og fondsobligasjonslån	464 923	0	0	- 207	465 130

Endringer i ansvarlig lånekapital og fondsobligasjonslån	31.12.2014	Emittert	Forfalt/ innløst	Øvrige endringer	31.12.2013
Ordinær ansvarlig lånekapital, nominell verdi	150 000	0	- 250 000	0	400 000
Fondsobligasjonslån, nominell verdi	305 000	0	- 35 000	0	340 000
Verdijusteringer	3 318	0	0	882	2 436
Påløpte renter	6 812	0	0	- 1 934	8 746
Sum ansvarlig lånekapital og fondsobligasjonslån	465 130	0	- 285 000	- 1 052	751 182

SpareBank 1 Østfold Akershus har hverken emitert eller hatt forfall på fondsobligasjoner eller ansvarlig lån i 2015 eller 2014.

NOTE 39 INVESTERINGER I EIERINTERESSER

Morbankens aksjer i datterselskaper

(i hele tusen kroner)

	Forretnings- kontor	Selskapets aksjekapital	Eiendeler i prosent	Antall aksjer	Kostpris	Bokført verdi
2015						
EiendomsMegler 1 Østfold Akershus AS	Rygge	217 700	100 %	2 177	29 071	24 493
Nekor Gårdselskap AS	Moss	300 000	100 %	3 000	4 200	4 200
Fasett Eiendom AS (Virksomhet holdt for salg)	Moss	600 000	100 %	600	34 535	0
Sum aksjer i datterselskaper					67 806	28 693

(i hele tusen kroner)

	Forretnings- kontor	Selskapets aksjekapital	Eiendeler i prosent	Antall aksjer	Kostpris	Bokført verdi
2014						
EiendomsMegler 1 Østfold Akershus AS	Rygge	217 700	100 %	2 177	29 071	24 493
Nekor Gårdselskap AS	Moss	300 000	100 %	3 000	4 200	4 200
Fasett Eiendom AS (Virksomhet holdt for salg)	Moss	600 000	100 %	600	34 535	0
Sum aksjer i datterselskaper					67 806	28 693

NOTE 39 INVESTERINGER I EIERINTERESSER (forts.)

Morbankens aksjer i felleskontrollert virksomhet 2015*(i hele tusen kroner)*

	Forretnings- kontor	Selskapets aksjekapital	Eiendeler i prosent	Antall aksjer	Kostpris	Bokført verdi
Samarbeidende Sparebanker AS	Oslo	337 356	15,59 %	138 274	148 500	148 500
Samarbeidende Sparebanker Bankinvest AS	Oslo	9 197	12,61 %	1 366	16 118	16 118
Samarbeidende Sparebanker Utvikling DA	Oslo	-	15,44 %	-	3 596	3 596
Sum aksjer i felleskontrollert virksomhet					168 214	168 214

Morbankens aksjer i felleskontrollert virksomhet 2014*(i hele tusen kroner)*

	Forretnings- kontor	Selskapets aksjekapital	Eiendeler i prosent	Antall aksjer	Kostpris	Bokført verdi
Samarbeidende Sparebanker AS	Oslo	337 356	15,59 %	138 274	148 500	148 500
Samarbeidende Sparebanker Bankinvest AS	Oslo	9 197	12,61 %	1 366	16 118	16 118
Samarbeidende Sparebanker Utvikling DA	Oslo	-	15,44 %	-	3 596	3 596
Sum aksjer i felleskontrollert virksomhet					168 214	168 214

Konsernets eierandeler i felleskontrollert virksomhet 2015*(i hele tusen kroner)*

	Eiendeler	Gjeld	Inntekter	Kostnader	Resultat
Samarbeidende Sparebanker AS	314 050	65 463	42 160	3 240	38 920
Samarbeidende Sparebanker Bankinvest AS	77 581	29	3 379	271	3 108
Samarbeidende Sparebanker Utvikling DA	3 596	0	0	0	0
Sum aksjer i felleskontrollert virksomhet	395 227	65 492	45 539	3 511	42 028

Konsernets eierandeler i felleskontrollert virksomhet 2014*(i hele tusen kroner)*

	Eiendeler	Gjeld	Inntekter	Kostnader	Resultat
Samarbeidende Sparebanker AS	294 890	90 104	55 390	3 132	52 257
Samarbeidende Sparebanker Bankinvest AS	80 372	29	7 140	97	7 043
Samarbeidende Sparebanker Utvikling DA	3 596	0	0	0	0
Sum aksjer i felleskontrollert virksomhet	378 858	90 133	62 530	3 230	59 300

Felleskontrollert virksomhet er bokført til anskaffelseskost i morbanken. Konserntall er presentert etter egenkapitalmetoden.

NOTE 39 INVESTERINGER I EIERINTERESSER (forts.)

Konsernet har goodwill ved kjøp av aksjer i Samarbeidende Sparebanker AS som utgjør 100,1 mill ved utgangen av 2015.

Balansført verdi i tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet

Morbank			Konsern	
2014	2015	(i hele tusen kroner)	2015	2014
243 181	168 214	Per 01.01.	288 754	333 263
0	0	Tilgang	0	0
0	0	Avgang	0	0
- 74 968	0	Ek-endringer	7 232	- 78 114
0	0	Resultatandel	42 028	59 300
0	0	Utbetalt utbytte	-8 279	- 25 696
168 214	168 214	Balansført verdi 31.12	329 735	288 754

Inntekter fra investeringer i tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet

Morbank			Konsern	
2014	2015	(i hele tusen kroner)	2015	2014
0	0	Res.andel fra Sam.arb Sparebanker AS	38 920	52 257
0	0	Res.andel fra Sam.arb Sparebanker Bankinvest AS	3 108	7 043
20 983	2 351	Utbytte fra Sam.arb Sparebanker AS	0	0
4 713	5 928	Utbytte fra Sam.arb Sparebanker Bankinvest AS	0	0
25 696	8 279	Sum inntekter	42 028	59 300

Spesifikasjon av årets endring på konsern

(i hele tusen kroner)

	Tilgang	Avgang	EK-endring	Utbetalt utbytte
Samarbeidende Sparebanker AS	0	0	7 232	2 351
Samarbeidende Sparebanker Bankinvest AS	0	0	0	5 928
Samarbeidende Sparebanker Utvikling DA	0	0	0	0
Sum aksjer i felleskontrollert virksomhet	0	0	7 232	8 279

Fordringer og gjeld til felleskontrollerte virksomheter

(i hele tusen kroner)

	Lån	Innskudd	Ansvarlig lån
Samarbeidende Sparebanker AS	59 097	0	5 325
Samarbeidende Sparebanker Bankinvest AS	10 730	0	0
Samarbeidende Sparebanker Utvikling DA	0	0	0
Sum aksjer i felleskontrollert virksomhet	69 827	0	5 325

NOTE 40

Det er ikke foretatt oppkjøp av virksomheter eller andre former for virksomhetssammenslutning i 2015 eller 2014.

NOTE 41 VESENTLIGE TRANSAKSJONER MED NÆRSTÅENDE SELSKAPER

Med nærstående parter menes her tilknyttede selskaper, felleskontrollerte virksomheter og datterselskaper. Bankens mellomværende med ansatte og medlemmer av styret vises i note 8 og 22.

Lån (i hele tusen kroner)	Datterselskaper		TS, FKV og andre nærstående	
	2015	2014	2015	2014
Lån utestående pr 1.1.	114 846	123 892	98 216	5 325
Eiendeler klassifisert som holdt for salg (lån)	0	0	0	0
Lån innvilget i perioden / Innfusjonert	0	0	0	92 891
Tilbakebetaling	80 687	9 046	28 389	0
Utestående lån per 31.12.	34 159	114 846	69 827	98 216
Innskudd (i hele tusen kroner)				
Innskudd per 1.1.	15 642	19 625	0	0
Netto endring	6 921	- 3 983	0	0
Innskudd per 31.12.	22 563	15 642	0	0
Renteinntekter	2 994	5 471	1 898	885
Tap ved utlån	0	0	0	0
Nedskrivning aksjer i datterselskap	0	16 133	0	0
Eiendeler klassifisert som holdt for salg (lån)	0	0	0	0
Rentekostnader	173	637	0	0
Valutahandel	0	0	0	0
Provisjonsinntekt	0	0	0	0
Utstedte garantier og kausjonsansvar	41 509	119 715	0	0

Leiekostnader fakturert fra datterselskapet Nekor Gårdselskap AS til øvrige konsernselskap i 2015 utgjorde kr 9 732 TNOK. Tilsvarende tall for 2014 var kr 17 501 TNOK (Dette inkluderer 4 000 TNOK knyttet til avslutning av leieavtale for kontraktens opprinnelige utløpsdato).

Alle lån til nærstående parter er bokført i morbanken.

NOTE 42 EIERANDELSKAPITAL- OG EIERSTRUKTUR

Eierandelskapital

Bankens eierandelskapital utgjør 1 126 744 900 kroner fordelt på 11 267 449 egenkapitalbevis, hvert pålydende 100 kroner.

Per 31.12.2015 var det 884 egenkapitalbevisiere. Eierandelskapitalen er tatt opp på følgende måte:

År	Endring	Endring i eierandels-kapital	Total eierandels-kapital	Antall egenkapital-bevis
2005	Offentlig emisjon	147 260	147 260	1 472 600
2006			147 260	1 472 600
2007			147 260	1 472 600
2008			147 260	1 472 600
2009			147 260	1 472 600
2010			147 260	1 472 600
2011	Fondsemisjon og tingsinnskudd	781 580	928 840	9 288 399
2012			928 840	9 288 399
2013			928 840	9 288 399
2014			928 840	9 288 399
2015	Rettet emisjon og reprasjonsemisjon, ansattemisjon	197 905	1 126 745	11 267 449

Egenkapitalbevisbrøk

(tall i hele tusen)

	01.01.2016	31.12.2015	01.01.2015	31.12.2014	31.12.2013	31.12.2012
Egenkapitalbevis	1 126 745	1 126 745	928 840	928 840	928 840	928 840
Overkursfond	152 487	152 487	147 575	147 575	147 575	147 575
Utjevningsfond	541 974	386 050	386 050	267 553	164 956	93 279
Andel fond for urealiserte gevinster	31 665	37 097	36 739	30 809	54 573	9 882
Andel annen egenkapital	7 256	11 862	11 747	14 627	14 627	128
A. Sum egenkapitalbevisierens kapital	1 860 126	1 714 241	1 510 951	1 389 404	1 310 571	1 179 704
Grunnfondskapital	137 214	125 466	125 466	115 302	106 502	100 382
Andel fond for urealiserte gevinster	2 386	2 795	3 152	3 728	4 681	851
Andel annen egenkapital	547	894	1 008	1 255	1 255	11
B. Sum sparebankens fond	140 147	129 155	129 626	120 285	112 437	101 244
Egenkapital ekskl. avsatt utbytte og gaver	2 000 273	1 843 396	1 640 578	1 508 603	1 423 008	1 280 949
Egenkapitalbevisbrøk (A/(A+B))	92,99 %	92,99 %	92,10 %	92,10 %	92,10 %	92,10 %

NOTE 42 EIERANDELSKAPITAL- OG EIERSTRUKTUR (forts.)

Egenkapitalbevisiere

Det var 884 egenkapitalsbevisiere pr. 31.12.2015. De største var:

	Antall	% av totalt antall grunnfonds-bevis
1 Sparebankstiftelsen Østfold Akershus	5 563 131	49,37 %
2 Sparebankstiftelsen Halden	3 490 762	30,98 %
3 Pareto As	350 200	3,11 %
4 Mp Pensjon Pk	201 841	1,79 %
5 Eika Utbytte Vpf	159 673	1,42 %
6 Merrill Lynch Prof. Clearing Corp	149 830	1,33 %
7 Espedal & Co As	60 878	0,54 %
8 Sole Invest As	43 767	0,39 %
9 Wikborg Tord Geir	36 001	0,32 %
10 Rwa Invest As	35 218	0,31 %
11 Wimoh Invest As	35 100	0,31 %
12 Forsvarets Personellservice	32 217	0,29 %
13 Haugaland Kraft Pensjonskasse	31 166	0,28 %
14 Spareskillingsbanken	30 222	0,27 %
15 Sparebanken Vestfold	26 326	0,23 %
16 Hustadlitt A/S	25 500	0,23 %
17 Lombard International Assurance	25 000	0,22 %
18 Allumgården	23 573	0,21 %
19 Sparebank 1 Østfold Akershus	23 500	0,21 %
20 Næss Just Birger	22 826	0,20 %
Sum 20 største	10 366 731	92,01 %
Øvrige egenkapitalbevisiere	900 718	7,99 %
Totalt antall egenkapitalbevis (pålydende kr. 100)	11 267 449	100,00 %

NOTE 42 EIERANDELSKAPITAL- OG EIERSTRUKTUR (forts.)

Egenkapitalbevisiere

Det var 835 egenkapitalsbevisiere pr. 31.12.2014. De største var:

	Antall	% av totalt antall grunnfonds-bevis
1 SPAREBANKSTIFTELSEN ØSTFOLD AKERSH	4 896 465	52,72 %
2 SPAREBANKSTIFTELSEN HALDEN	2 919 334	31,43 %
3 VERDIPAPIRFONDET EIKA UTBYTTE	111 631	1,20 %
4 MP PENSJON PK	92 300	0,99 %
5 PARETO AS	69 169	0,74 %
6 BERGEN KOMMUNALE PENSJONSKASSE	50 000	0,54 %
7 HARALD ESPEDAL AS	46 669	0,50 %
8 WIMOH INVEST AS	35 100	0,38 %
9 MERRILL LYNCH PROF. CLEARING CORP	31 316	0,34 %
10 SOLE INVEST AS	30 000	0,32 %
11 WIKBORG TORD GEIR	27 600	0,30 %
12 RWA INVEST AS	27 000	0,29 %
13 SPARESKILLINGSBANKEN	25 000	0,27 %
14 FORSVARETS PERSONELLSERVICE	24 700	0,27 %
15 BYGG HJEM OG HOBBY AS	24 000	0,26 %
16 SPAREBANK 1 ØSTFOLD AKERSHUS	23 500	0,25 %
17 SPAREBANKEN VESTFOLD	21 777	0,23 %
18 NORSK UTBYTTEKAPITAL AS	21 078	0,23 %
19 ALLUMGÅRDEN	18 074	0,19 %
20 HAUGALAND KRAFT PENSJONSKASSE	17 762	0,19 %
Sum 20 største	8 512 475	91,65 %
Øvrige egenkapitalbevisiere	775 924	8,35 %
Totalt antall egenkapitalbevis (pålydende kr. 100)	9 288 399	100,00 %

Spredning av egenkapitalbevis pr. 31.12.2015

Intervall	Antall eiere	%	Antall Ek-bevis	%
10001-	35	3,96 %	10 569 825	93,81 %
5001-10000	24	2,71 %	160 106	1,42 %
1001-5000	144	16,29 %	306 231	2,72 %
201-1000	357	40,38 %	191 227	1,70 %
0-200	324	36,65 %	40 060	0,36 %
	884	100,00 %	11 267 449	100,00 %

NOTE 42 EIERANDELSKAPITAL- OG EIERSTRUKTUR (forts.)

Spredning av egenkapitalbevis pr. 31.12.2014

Kommune	Antall eiere	%	Antall Ek-bevis	%
Fredrikstad	46	5,20 %	33 890	0,30 %
Moss	107	12,10 %	5 716 941	50,74 %
Rygge	98	11,09 %	89 965	0,80 %
Råde	31	3,51 %	16 603	0,15 %
Vestby	34	3,85 %	22 791	0,20 %
Våler	51	5,77 %	49 107	0,44 %
Halden	12	1,36 %	3 494 008	31,01 %
Sarpsborg	12	1,36 %	8 961	0,08 %
Sum	391	44,23 %	9 432 266	83,71 %
Oslo	112	12,67 %	1 013 708	9,00 %
Øvrige	381	43,10 %	821 475	7,29 %
Totalt	884	100,00 %	11 267 449	100,00 %

Nøkkeltall Egenkapitalbevis morbank

Nøkkeltall (i hele tusen kroner)	2015	2014	2013	2012	2011
Børskurs per egenkapitalbevis	123,50	117,00	89,00	68,50	77,50
Antall utstedte EKB (i hele tall)	11 267 449	9 288 399	9 288 399	9 288 399	9 288 399
Egenkapitalbeviskapital	1 126 745	928 840	928 840	928 840	928 840
Børsverdi	1 391 530	1 086 743	826 668	636 255	719 851
Utjevningsfond	541 974	386 050	267 553	164 956	93 279
Overkursfond	152 487	147 575	147 575	147 575	147 575
Utbytte per egenkapitalbevis	3,90	4,40	3,30	4,10	2,00
Direkte avkastning ¹⁾	3,2 %	3,8 %	3,7 %	6,0 %	2,6 %
Effektiv avkastning ²⁾	8,9 %	36,4 %	34,7 %	-6,3 %	-22,3 %
Bokført verdi per egenkapitalbevis ³⁾	161,63	157,45	144,69	133,65	126,85
Resultat per egenkapitalbevis ⁴⁾	19,56	21,80	17,01	13,58	35,93
P/E (børskurs/resultat per bevis)	6,31	5,37	5,23	5,04	7,18
P/B etter utdeling (børskurs/bokført EK per bevis)	0,76	0,74	0,62	0,51	0,57
Utdelingsforhold ⁵⁾	25,3 %	25,0 %	25,0 %	35,0 %	20,0 %
Egenkapitalbevisprosent ⁶⁾	92,99 %	92,10 %	92,10 %	92,10 %	92,07 %

1) Utbytte i prosent av børskurs ved årets slutt.

2) Kursstigning gjennom året pluss utbetalt utbytte i prosent av børskurs ved årets begynnelse.

3) Egenkapitalbeviskapitalen, utjevningsfondet og overkursfondet dividert på antall utestående egenkapitalbevis.

4) Egenkapitalbevisenes andel av konsernets resultat etter skatt.

5) Utbytte per bevis i prosent av fortjeneste per bevis (til og med 2013 er det korrigert for endringer i fond for urealiserte gevinster).

6) Bokført EK til egenkapitalbevisene i prosent av morbankens EK ved utgangen av året.

NOTE 42 EIERANDELKAPITAL- OG EIERSTRUKTUR (forts.)

Resultat pr egenkapitalbevis:	Morbank		Konsern	
	2015	2014	2015	2014
Morbank:				
Gjennomsnittlig antall egenkapitalbevis	10 694 591	9 288 399	10 694 591	9 288 399
Gjennomsnittlig antall egenkapitalbevis, utvannet	10 694 591	9 288 399	10 694 591	9 288 399
Årsresultat	186 876	179 476	220 989	219 850
Årsresultat fra videreført virksomhet	186 876	179 476	217 694	218 000
Totalresultat	204 131	162 625	245 109	199 347
Egenkapitaleiernes andel av årsresultat	173 783	165 297	205 505	202 481
Egenkapitaleiernes andel av årsresultat fra videreført virksomhet	173 783	165 297	202 442	200 778
Egenkapitaleiernes andel av totalresultat	189 829	149 778	227 936	183 598
Pr egenkapitalbevis, årsresultat/utvannet årsresultat ⁷⁾	16,74	17,80	19,56	21,80
Pr egenkapitalbevis, årsresultat/utvannet årsresultat fra videreført virksomhet ⁷⁾	16,74	17,80	19,27	21,62
Pr egenkapitalbevis, totalresultat/utvannet totalresultat ⁷⁾	18,20	16,13	21,59	19,77

⁷⁾ Resultat delt på gjennomsnittlig egenkapitalbevis, kvartalsvis beregning

NOTE 43 UTBYTTE/KONSERNBIDRAG FRA DATTERSELSKAPER

Utbytte/konsernbidrag (i hele tusen kroner)	2015	2014
Mottatt konsernbidrag fra:		
EiendomsMegler 1 Østfold Akershus AS (100 %)	0	0
Nekor Gårdselskap AS (100 %)	5 000	0
Sum utbytte/konsernbidrag	5 000	0

NOTE 44 EIENDELER KLASSIFISERT SOM HOLDT FOR SALG OG VIRKSOMHET UNDER AVHENDELSE

Resultat fra virksomhet under avhendelse og virkningen av ny måling av eiendeler klassifisert som holdt for salg	Resultat 2015	Resultat 2014
Sum driftsinntekter	18 492	22 073
Sum driftskostnader	21 036	21 078
Driftsresultat	- 2 544	995
Resultat av finansposter	7 056	1 539
Resultat før skattekostnad	4 512	2 534
Skattekostnad	- 1 218	- 684
Ordinært resultat	3 294	1 850
	Balanse pr 31.12.15	Balanse pr 31.12.14
Anleggsmidler	37 370	82 297
Utsatt skattefordel	0	0
Omløpsmidler	2 642	6 741
Sum Eiendeler	40 012	89 038
Langsiktig gjeld	0	0
Utsatt skatt	1 994	2 709
Kortsiktig gjeld	769	4 263
Sum gjeld	2 763	6 972
Virksomhet og anleggsmidler holdt for salg	37 249	82 066
	2015	2014
Kontantstrøm		
Kontantstrøm fra drift	- 1 081	- 3 317
Kontantstrøm fra investeringsaktiviteter	52 000	0
Kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter	- 52 142	2 417
Netto kontantstrøm virksomhet og anleggsmidler holdt for salg	- 1 223	- 900
Likvider 31.12	511	1 734

NOTE 45

Styret eller bankens ledelse er ikke kjent med hendelser etter 31. desember 2015 som er egnet til å påvirke det fremlagte årsregnskapet.

Til representantskapet i Sparebank 1 Østfold Akershus

Revisors beretning

Uttalelse om årsregnskapet

Vi har revidert årsregnskapet for Sparebank 1 Østfold Akershus som består av selskapsregnskap og konsernregnskap. Selskapsregnskapet og konsernregnskapet består av balanse per 31. desember 2015, resultatregnskap, utvidet resultatregnskap, endringer i egenkapital og kontantstrøm for regnskapsåret avsluttet per denne datoen, og en beskrivelse av vesentlige anvendte regnskapsprinsipper og andre noteopplysninger.

Styret og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU, og for slik intern kontroll som styret og daglig leder finner nødvendig for å muliggjøre utarbeidelsen av et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Revisors oppgaver og plikter

Vår oppgave er å gi uttrykk for en mening om dette årsregnskapet på bakgrunn av vår revisjon. Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder International Standards on Auditing. Revisjonsstandardene krever at vi etterlever etiske krav og planlegger og gjennomfører revisjonen for å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon.

En revisjon innebærer utførelse av handlinger for å innhente revisjonsbevis for beløpene og opplysningene i årsregnskapet. De valgte handlingene avhenger av revisors skjønn, herunder vurderingen av risikoene for at årsregnskapet inneholder vesentlig feilinformasjon, enten det skyldes misligheter eller feil. Ved en slik risikovurdering tar revisor hensyn til den interne kontrollen som er relevant for selskapets utarbeidelse av et årsregnskap som gir et rettviseende bilde. Formålet er å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets interne kontroll. En revisjon omfatter også en vurdering av om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimaterne utarbeidet av ledelsen er rimelige, samt en vurdering av den samlede presentasjonen av årsregnskapet.

Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Konklusjon

Etter vår mening er årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av selskapet og konsernet Sparebank 1 Østfold Akershus' finansielle stilling per 31. desember 2015 og av deres resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU.

Uttalelse om øvrige forhold

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til anvendelse av overskuddet er konsistente med årsregnskapet og er i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag ISAE 3000 "Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon" mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringskikk i Norge.

Oslo, 3. mars 2016

PricewaterhouseCoopers AS

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Erik Andersen', written over a light blue horizontal line.

Erik Andersen

Statsautorisert revisor

Erklæring fra styret og administrerende direktør

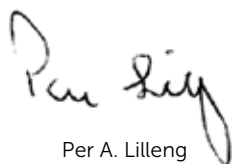
Styret og administrerende direktør har i dag behandlet og fastsatt årsregnskapet og årsberetningen for SpareBank 1 Østfold Akershus og konsernet SpareBank 1 Østfold Akershus per 31. desember 2015 inklusive sammendratte sammenligningstall pr 31. desember 2014.

Etter styrets og administrerende direktørs beste overbevisning er årsregnskapet for 2015 utarbeidet i samsvar med gjeldende regnskapsstandarder, og opplysningene i regnskapet gir et rettviseende bilde av selskapet og konsernets eiendeler, gjeld og finansielle stilling og resultat som helhet pr. 31. desember 2015 og 31. desember 2014.

Årsberetningen gir en rettviseende oversikt over viktige begivenheter i regnskapsperioden og deres innflytelse på årsregnskapet. Beskrivelsen av de mest sentrale risiko- og usikkerhetsfaktorer virksomheten står overfor i neste regnskapsperiode, samt beskrivelsen av nærstående vesentlige transaksjoner, gir en rettviseende oversikt.

Moss, 3. mars 2016

I styret for SpareBank 1 Østfold Akershus

Per A. Lilleng
Styreleder

Håkon Magne Knudsen
Nestleder

Einar Andreas Brevig

Tom Grip

Cathrine Krogsrud

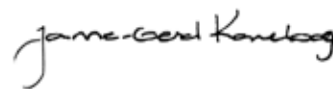
Tormod Johan Melnæs

Thorleif Hersleth

Tove Mangård

Janne-Gerd Kanebog
Ansattes repr.

Arild Bjørn Hansen
Adm. direktør

Kontrollkomiteens beretning

Kontrollkomiteen har ført tilsyn med SpareBank 1 Østfold Akershus og konsernet i henhold til lov og instruks fastsatt av representantskapet.

Kontrollkomiteen har i forbindelse med årsavslutningen for regnskapsåret 2015 gjennomgått årsberetningen, årsregnskapet og revisors beretning for SpareBank 1 Østfold Akershus. I tilknytning til dette har vi også gjennomgått årsregnskapene for bankens datterselskaper. Vi vil anbefale at det fremlagte regnskap fastsettes som bankens og konsernets regnskap. Vi anbefaler at styrets forslag til disponering av årets overskudd godkjennes. Styrets vurdering av bankens økonomiske stilling slik den fremgår av årsberetningen, finnes dekkende.

Moss, den 3. mars 2016

Øivind Paulshus

Geir Hovland

Jon Heli Gudbrandsen

Arne Bergmål

Ledelse og miljø

Eierstyring, selskapsledelse og samfunnsansvar

REDEGJØRELSE FOR EIER-STYRING OG SELSKAPSLLEDELSE OG SELSKAPETS VIRKSOMHET

(anbefalingens pkt. 1 og 2)

SpareBank 1 Østfold Akershus har som formål å forvalte på en trygg måte de midler som den rår over i samsvar med de lovregler som til enhver tid gjelder for sparebanker. Banken kan utføre alle vanlige bankforretninger og banktjenester i samsvar med gjeldende lovgivning.

Bankens strategi er basert på visjonen om å være den trygge og anbefalte banken i sitt markedsområde, basert på et godt forankret verdigrunnlag – Nær og Dyktig. Det er utarbeidet etiske regler basert på konsernets verdigrunnlag. Alle ansatte i konsernet er godt kjent med disse retningslinjer og organisasjonen er preget av høy etisk standard. Etiske regler er revidert og godkjent av styret.

Styret har vedtatt at Norsk Anbefaling for eierstyring og selskapsledelse skal følges – så langt den passer for en sparebank med egenkapitalbevis. Norsk Anbefaling for eierstyring og selskapsledelse finnes på bankens hjemmeside.

REDEGJØRELSE FOR SAMFUNNSANSVAR

MENNESKERETTIGHETER

Konsernet opererer kun i Norge, følger norsk lov og ivaretar menneskerettighetene gjennom generelt fokus på etikk og overholdelse av lovkrav.

ARBEIDSTAKERRETTIGHETER & SOSIALE FORHOLD

Arbeidstakeres rettigheter er regulert gjennom tariffavtaler, interne retningslinjer og samarbeid gjennom faste møter med tillitsvalgte og verneombud. Det er etablert elektronisk personalhåndbok, HMS-håndbok og lederhåndbok som til enhver tid er

oppdatert på gjeldende lover og retningslinjer. Det vises til ytterligere omtale i styrets årsberetning.

BIDRAG TIL SAMFUNNET GJENNOM GAVER

Som sparebank har vi alltid satt av deler av overskuddet og bidratt med pengegaver til allmenntilgjengelige formål der vi er til stede. I dag er det 5 områdestyres i tillegg til bankens eget styre, som beslutter tildeling av gaver.

Vi har som mål å bidra til lokal verdiskapning og tilrettelegge for at Østfold og Akershus Syd er et attraktivt område å bo i og drive næringsvirksomhet. Dette gjør vi bl.a. ved å støtte ulike formål som bidrar til et tryggere, gladere og bedre lokalsamfunn for menneskene som bor der. I 2015 delte vi ut 5 millioner kroner til gode formål i vårt område, og vil fortsette dette arbeidet i årene som kommer.

For å sikre rettferdig og åpen prosess rundt tildeling, har vi lagt søknadene synlig for alle på www.vierderduer.no. Det er også her man går inn for å søke om gavemidler og engasjere andre i din sak.

Da Sparebankstiftelsen Halden og Østfold Akershus ble opprettet 1. november 2011, tok de over det meste av eierskapet i banken og deler nå oppdraget om å forvalte verdien som er bygget opp gjennom generasjoner, samt gi tilbake til samfunnet.

BIDRAG TIL SAMFUNNET GJENNOM KOMPETANSEOVERFØRING

Vi har i dag 10 bankkontorer med tilhørende eiendomsmeglervirksomhet som dekker hele Østfold og søndre del av Akershus. Vi har et nært forhold til lokalsamfunnet og deler av vår kompetanse på forespørsel gjennom bl.a. undervisning om privatøkonomi og engasjement i Ungt Entreprenørskap. Her er vi engasjert både som bankforbindelse, rådgiver, mentorer og dommere.

Vi tilbyr kunder, og ikke kunder hjelp og kompetanseheving rundt egen økonomi gjennom rådgivning. Det er en del av vårt samfunnsoppdrag som bank. Som eiendomsmegler tilbyr vi hjelp til en trygg og god bolighandel. Vi er åpne når media henvender seg og strekker oss langt for å by på vår kompetanse.

MILJØ

Sparebank 1 Østfold Akershus er en miljøbevisst bedrift. Vår virksomhet påvirker miljøet i liten grad utover strøm, oppvarming, trykksaker og transport av ansatte. Vi har av denne grunn ingen generelle retningslinjer eller krav til bruk av energi men prioriterer i miljøvennlige løsninger.

Konsernet eier og drifter 4 eiendommer (6 pr. 31.12.2015, 2 av disse er solgt med overlevering i januar/februar 2016). Eiendommen Kongensgate 21 i Moss er tilknyttet fjernvarme og fjernkjøling, levert av Statkraft AS. For øvrig benyttes elektrisitet for oppvarming. Konsernets større eiendommer er alle forskriftsmessig energimerket.

Konsernet har rutiner for kredittvurdering som krever at eventuell risiko knyttet til forurensing av det ytre miljø skal vurderes. Miljørelatert risiko skal vurderes på lik linje med andre risikoforhold. Sentralt i denne vurderingen er kundens holdning og økonomiske evne til å kunne etterleve miljøkrav som er og vil bli pålagt. Banken skal ikke finansiere prosjekter som ikke har nødvendig godkjenning fra offentlige miljøvernmyndigheter.

KORRUPSJON

Konsernets etikkregler skal bidra til bevisstgjøring og etterlevelse av den etiske standard som kreves.

Våre etiske regler for ansatte og tillitsvalgte inneholder korrupsjonsbekjempelse gjennom fokus på gaver, andre fordeler eller koblinger til seg

selv eller nærstående i forhold til ansettelsesforhold eller verv.

Korrupsjon og økonomisk kriminalitet har fokus i risikoanalyser for å forebygge interne misligheter og gjennom anti-hvitvaskingsarbeidet. Konsernretningslinjer for mislighold og uregelmessigheter er implementert.

Etikk og bekjempelse av korrupsjon og økonomisk kriminalitet er tema på samlinger for ledere og ansatte. Etske dilemmaer blir også forankret gjennom AFR-sertifiseringen av våre rådgivere. Registrerte tilfeller av forsøk på korrupsjon skal rapporteres i egen hendelsesdatabase og benyttes som anonymiserte case i forbindelse med opplæring og kunnskapsdeling. Det er etablert egen varslingsplakat med rapporteringslinjer i tillegg til omtale av varsling i våre etiske retningslinjer.

Det er ikke registrert brudd på retningslinjene knyttet til korrupsjon.

HVITVASKING

Det er etablert retningslinjer og rutiner for å hindre økonomisk kriminalitet, hvitvasking og terrorfinansiering. Kampen mot økonomisk kriminalitet og hvitvasking er en kontinuerlig prosess der forankring, forståelse og etterlevelse er nøkkelen for å lykkes. Det

jobbes systematisk med opplæring i form av temamøter på alle nivåer i organisasjonen. Samtlige ansatte skal gjennomføre e-læringsmodul i anti-hvitvaskingsarbeid. Det er årlig revisjon av risikoanalyse knyttet til anti-hvitvasking.

FORHOLDET TIL EGENKAPITALBEVISEIERE

(anbefalingens pkt. 3, 4 og 5)

Nåværende egenkapitalbevis kapital i banken utgjør NOK 1 126 744 900 fordelt på 11 267 900 egenkapitalbevis hvert pålydende NOK 100. Egenkapitalbevisene er registrert i VPS og notert ved Oslo Børs.

Styret vurderer til enhver tid konsernets behov for tilstrekkelig egenkapital relatert til konsernets mål, strategi og risikoprofil. Styret har utarbeidet føringer for bankens utbyttepolitikk. Bankens Representantskap fastsetter det årlige utbyttet basert på forslag fra styret.

Banken forholder seg til finansieringsvirksomhetslovens regler for eier- og stemmerettsbegrensninger så langt bestemmelsene gjelder for sparebanker med egenkapitalbevis. Nærmere informasjon om bankens

egenkapitalbevis fremkommer i note 42. Utbyttepolitikk fremgår av styrets beretning.

LOVPÅLAGTE STYRINGS-ORGANER – SAMMENSETNING OG UAVHENGIGHET

(anbefalingens pkt. 6,7,8, og 9)

STYRINGSPROSESSER

Styring og kontroll foregår gjennom forskjellige prosesser, hvor de forskjellige organene i banken enten alene eller sammen med andre er involvert. Representantskapets styring og kontroll av virksomheten skjer gjennom ordinære og ekstraordinære møter og sentrale beslutningsprosesser knyttet til behandling av årsregnskapet og disponeringer som følge av dette, valg av medlemmer til styret, kontrollkomiteen og valgkomité, samt eventuelle endringer av bankens vedtekter. Styret i banken gir forslag til årsregnskap og forslag til utbytte overfor Representantskapet. Kontrollkomiteen avgir en uttalelse om styrets forslag til årsregnskap og disponeringen av samme til Representantskapet.

Styring og kontroll på de operative plan skjer gjennom administrerende direktør og de ansvarlige innenfor

bankens definerte forretningsområder. Den finansielle rapportering til egenkapitalbeveiseierne og andre interessenter skjer ved at disse mottar finansiell informasjon gjennom bankens kvartalsrapporter. Informasjon gjøres tilgjengelig for alle som er interessert, blant annet på bankens hjemmesider. Bankens styrings- og kontrollorganer har hver sine oppgaver og formål, der de ulike organenes roller og ansvar på øverste nivå er definert gjennom lovgivning, forskrifter og vedtekter.

REPRESENTANTSKAPET

Representantskapet er bankens øverste organ og skal se til at banken virker etter sitt formål i samsvar med lov, vedtekter og Representantskapets vedtak. Representantskapet fastsetter regnskapet samt velger medlemmene til styret, kontrollkomité og valgkomité. Videre vedtar Representantskapet godtgjørelse til bankens tillitsvalgte og valgte revisor.

Representantskapet i SpareBank 1 Østfold Akershus har 36 medlemmer hvorav 14 representerer egenkapitalbeveiseierne. 2 representanter velges blant innskyterne i hvert av følgende 5 områder (til sammen 10 representanter): Område 1 - (Enebakk, Frogn, Nesodden, Oppegård, Ski, Vestby, Ås, Aurskog Høland), Område 2 - (Moss, Rygge, Råde, Våler), Område 3 - (Fredrikstad, Hvaler), Område 4 -

(Halden, Sarpsborg, Aremark, Rakkestad), Område 5 - (Askim, Hobøl, Spydeberg, Skiptvet, Eidsberg, Trøgstad, Marker, Rømskog). Østfold Fylkesting velger 2 representanter og Akershus Fylkesting velger 1 representant. Ansatte velger 9 representanter. Det avholdes årlig et valg møte for egenkapitalbeveiseiere hvor representanter til Representantskapet velges. Dette møtet benyttes også til å oppdatere egenkapitalbeveiseierne på konsernets finansielle stilling og fremtidsutsikter.

Innkalling skjer ved brev til eierne av registrerte egenkapitalbevis senest 14 dager før møtet. Hvert egenkapitalbevis gir rett til en stemme. Alle egenkapitalbeveiseiere kan delta på møtet og det er anledning til å stemme med fullmakt. Det er innført stemmerettsbegrensning på 30 %.

VALGKOMITÉER

SpareBank 1 Østfold Akershus har 3 valgkomiteer:

1. Representantskapet velger valgkomité blant Representantskapets medlemmer bestående av 4 medlemmer og 4 personlige varamedlemmer. Valgkomiteen skal ha representanter fra alle grupper i Representantskapet. Ingen styremedlemmer eller representanter fra ledelsen er medlem av valgkomiteen. Valgkomiteen skal forbe-

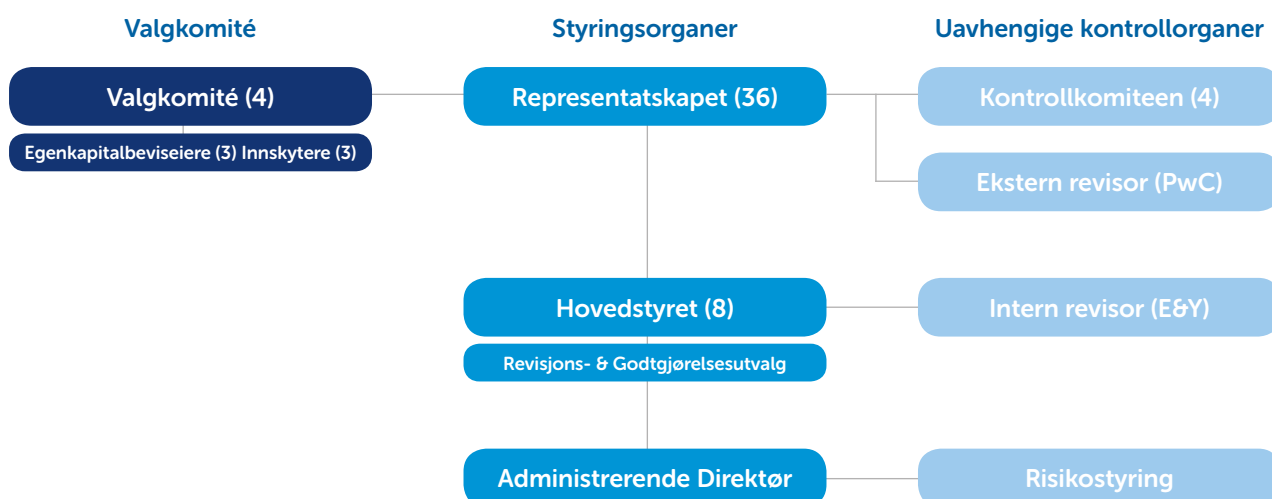
rede valg til leder og nestleder i Representantskapet, leder, nestleder og øvrige medlemmer og varamedlemmer til styret, leder og nestleder og øvrige medlemmer til kontrollkomiteen, leder og nestleder og øvrige medlemmer til valgkomiteen. I tillegg skal valgkomiteen foreslå godtgjørelse til Representantskapet, styret, kontrollkomiteen og valgkomiteen.

2. Egenkapitalbeveiseiervalgmøtet velger egen valgkomité bestående av 3 medlemmer og 3 varamedlemmer.
3. Bankens valg bare innskytere velger en valgkomité bestående av 3 medlemmer og 3 varamedlemmer. Denne valgkomiteen skal forberede innskytternes valg av medlemmer og varamedlemmer til Representantskapet.

Avvik fra anbefalingen pkt. 7. Alle medlemmer av valgkomiteen velges blant de grupper som er representert i Representantskapet. Det er ikke vurdert å utvide komiteene med et medlem som ikke er medlem av Representantskapet.

STYRET

Styret i banken velges av Representantskapet og består av 8-9 medlemmer

og 8-9 varamedlemmer, inkludert ansattes representanter. Administrerende direktør er ikke medlem av styret, men har møte- og talerett.

Ingen av styremedlemmene valgt av Representantskapet har noen ansettelsesforhold eller oppdragstakerforhold til konsernet utover sine verv som tillitsvalgte. Oversikt over medlemmer av styret finnes under Tillitsvalgte i tillegg til på bankens hjemmeside www.sparebank1.no/søa. Styret i SpareBank 1 Østfold Akershus tilfredsstiller kravene til uavhengighet som følger av Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse. SpareBank 1 Østfold Akershus hadde tidligere lokalstyrer knyttet til hvert av de 5 definerte områdene (jf. punkt om Representantskapet). Lokalstyrene er lagt ned etter vedtak i Representantskapsmøte den 17.03.2015.

STYRETS ARBEID

I 2015 ble det holdt 11 ordinære styremøter og 6 ekstraordinære styremøter. Styret fastsetter årlig møte- og arbeidsplaner for sitt arbeid. Agendaen for det enkelte styremøte fastsettes av styrets leder i samarbeid med administrerende direktør. Det legges vekt på at styremøtene skal være godt forberedt og at alle medlemmene skal kunne delta i beslutningsprosessen.

Styret har det overordnede ansvar for forvaltning og organisering av banken i tråd med lover, vedtekter og forskrifter. I tillegg skal styret fastsette instruksjoner for den daglige ledelse, strategi, budsjett, markeds- og organisasjonsmessige mål. Styret er ansvarlig for at de midler banken rår over forvaltes på en trygg og hensiktsmessig måte. Av dette følger at styret også har plikt til å påse at bokføring og formuesforvaltning er gjensstand for betryggende kontroll. Styremedlemmer skal utøve forsvarlig skjønn ved utøvelse av sitt ansvar og oppgaver.

EKSTERN REVISOR

Ekstern revisors hovedoppgave er å vurdere hvorvidt bankens årsregn-

skap er gitt i samsvar med lov og forskrifter. Videre skal ekstern revisor vurdere om formuesforvaltningen er ordnet på en betryggende måte og med forsvarlig kontroll. Ekstern revisor velges av Representantskapet. Bankens revisor er PricewaterhouseCoopers AS.

REVISJONSUTVALG

I tråd med Norsk Anbefalings pkt 9 er det etablert revisjonsutvalg i SpareBank 1 Østfold Akershus. Utvalget velges av og blant styrets medlemmer og vil samlet ha den kompetanse som er nødvendig for å ivareta sine oppgaver. Revisjonsutvalget er et forbedrende og rådgivende arbeidsutvalg for styret.

RISIKOSTYRING OG INTERN KONTROLL

(anbefalingens pkt. 10 og 15)

Risikostyring i SpareBank 1 Østfold Akershus støtter opp under konsernets strategiske utvikling og måloppnåelse. Risikostyringen skal videre sikre finansiell stabilitet og forsvarlig formuesforvaltning. Bankens overordnede mål og strategiske veivalg gjøres gjennom regelmessige strategiprosesser, hvor bankens styre er involvert.

Banken har engasjert Ernst & Young AS som intern revisor.

Utfyllende informasjon om risikostyring og intern kontroll i SpareBank 1 Østfold Akershus fremkommer i styrets beretning og i note 6.

KONTROLLKOMITÉ

Kontrollkomiteen i SpareBank 1 Østfold Akershus er lovpålagt og består av 4 medlemmer med personlige varamedlemmer som velges av Representantskapet. Valgperioden er 2 år.

Kontrollkomiteen er uavhengig av styret og administrasjonen og skal påse at SpareBank 1 Østfold Akershus virker på en hensiktsmessig og betryggende måte i samsvar med lover og forskrifter, vedtekter, retningslinjer fastsatt av Representantskapet samt pålegg fra Finanstilsynet.

GODTGJØRELSE TIL STYRET OG LEDEDE ANSATTE

(anbefalingens pkt. 11 og 12.)

Medlemmer av styret og mottar en årlig godtgjørelse som fastsettes av bankens Representantskap, etter innstilling fra Valgkomiteen. Styremedlemmers honorar er ikke knyttet til bankens resultat eller lignende. Ingen av styrets medlemmer valgt av Representantskapet har oppgaver for konsernet utover styrevervet.

Fastsetting av lønn og annen godtgjørelse til administrerende direktør foretas av styret. Det er etablert eget Godtgjørelsesutvalg som underutvalg til styret. Nærmere informasjon om kompensasjon og lønn for ledende ansatte fremgår av note 22.

INFORMASJON OG KOMMUNIKASJON

(anbefalingens pkt. 13)

Korrekt, tidsriktig og effektiv kommunikasjon om konsernets utvikling og resultater skaper tillit og troverdighet overfor investormarkedet og øvrige interessegrupper som ønsker å følge bankens utvikling. All rapportering er basert på åpenhet og likebehandling av aktørene i verdipapirmarkedet. Bankens finanskalender er tilgjengelig på bankens hjemmesider. Her vil i tillegg all informasjon vedrørende resultater og børsmeldinger være tilgjengelig til enhver tid.

SELKAPSOVERTAGELSE

(anbefalingens pkt. 14)

Eierstrukturen i en Sparebank er lovregulert. Ved erverv av egenkapitalbevis som medfører eierskap utover 10 % av egenkapitalbeviskapital må det søkes tillatelse fra Finanstilsynet. En oversikt over de 20 største egenkapitalbeviserne i SpareBank 1 Østfold Akershus, samt annen relevant informasjon finnes i note 22 og 42.

Avvik fra anbefalingens pkt 14:

Lovpålagt eierbegrensning

Ingen

Vi deler gjerne med engasjerte ildsjeler!

I motsetning til forretningsbankene som gir alt utbytte til aksjonærene, gir vi som sparebank deler av vårt overskudd tilbake til lokalsamfunnet. I mer enn 175 år har vi bidratt til allmenntilgode formål i vårt nabolag. I 2015 delte vi ut nesten 5 millioner kroner i rene gavemidler (ikke inkludert sponsoravtaler). Dette var i tillegg til pengene som våre eiere, Sparebankstiftelsen Halden og Sparebankstiftelsen Østfold Akershus delte ut basert på utbytte fra oss.

Vi støtter tiltak innenfor disse områdene:

Idrett og friluftsliv

En aktiv oppvekst er en viktig byggestein for et langt og sunt liv. Vi støtter lokale lag og foreninger som åpner for positive aktiviteter og friluftstilbud, spesielt for barn og unge.

Kunst og kultur

Kunst setter farge på lokalsamfunnet, og er med på å skape glede og engasjement. Vi vil tilrettelegge for at mange skal være med på å formidle, og nyte kultur i nærmiljøet.

Utdanning og forskning

Forskning og utdanning driver samfunnet videre, og bidrar til verdiskap-

ning og næringsutvikling. Vi ønsker å bygge opp under kunnskapsformidling og læring for kommende generasjoner.

By- og stedsutvikling

En felles historie gir oss identitet og danner en plattform for videre utvikling. Når vi vet hvor vi kommer fra,

er det lettere å se hvor vi vil. Vi støtter tiltak som formidler lokalhistorie, og som bidrar til et bærekraftig lokalsamfunn i årene som kommer.

Vi støtter formål som bidrar til et tryggere, gladere, og bedre lokalsamfunn for mange, i våre nabolag. Du kan søke om støtte til noe du brenner for på vierderduer.no

Idealister skaper gode overskuddsamfunn

SpareBank 1 støtter de som bruker tid og krefter på å skape et levende og trivelig lokalsamfunn. At folk trives der de bor gjør det både lettere og mer meningsfylt for oss å være tilstede som bank. Sammen får vi ting til å skje.

TILLITSVALGTE I SPAREBANK 1 ØSTFOLD AKERHUS

INNSKYTERVALGTE:

Område 1. Aurskog-Høland, Enebakk, Frogn, Nesodden, Oppegård, Ski, Vestby og Ås

Peer Olsen
Lars Erik Nygård
Varamedlem: Åge Grønneberg
Anne Grethe Klæbo

Område 2. Moss, Rygge, Råde og Våler

Arild Ruver Andersen
Thor Sanderød
Varamedlem: Inger-Lise Skartlien
Elin Langaker

Område 3. Fredrikstad og Hvaler

Jon Erik Pedersen
Geir Dege
Varamedlem: Christian Fredrik Rybom
Peter T. Hansen

Område 4. Halden, Sarpsborg, Aremark og Rakkestad

Lona Goplen
Pål Scott Hagen
Varamedlem: Jan Moen
Gunn Mona Ekornes

Område 5. Askim, Hobøl, Spydeberg, Skiptvet, Eidsberg, Trøgstad, Marker og Rømskog

Elisabeth Torskenæs Krusinski
Jarle Huseby
Varamedlem: Inger Line Schi
Tryggve Forfang

FYLKESKOMMUNEVALGTE:

Østfold fylkeskommune

Lars R. Pedersen Due
Monica Gåsvatn
Varamedlem: Kari-Mette Fjell
Gretha Thuen

Akershus fylkeskommune

Malin Stensønes
Varamedlem: Finn Tellsgård

EGENKAPITALBEVISEIERVALGTE:

Per Stubstad Wiik
Tom Edgar Kristiansen
Irene Hvalgård Bakke
Bjørn Elvestad
Svein E. Andreassen

Hans-Olav Bjerketvedt
Tollef Myrvang Jensen
Carine Engen
Erling H. Nord-Varhaug
Kjell Hagen

Liv Monica Lundberg
Willy-Roar Rahm
Ragnhild Sophie Lundeby Grimstad
Just Erik Næss

Varamedlemmer:

Arne Martinsen
Finn Einar Christophersen
Kjell Aanerød
Henrik Andreassen
Thor Einar Ombustvedt

Thorfinn Hansen
Margareth Gjersøe
Knut M. Berg
Rune Jørgensen
Kjell Kåsin

Jens Edvard Wastvedt
Johnny Trandem
Olav Borgås
Tore Carlsen

VALGT AV DE ANSATTE:

Mona S. Magnussen
Jan Egil Ellingsen
Line Karlgren
Lene Z. Gjermundsen
Jim Gangsøy
Elisabeth Snerlebakken
Erik Pedersen
Trine Hansen
Lise S. Gulbrandsen

Varamedlemmer:

Jon Eggen
Monica Svendsby
Tom Willy Prangerød
Ørjan Benonisen
Henry Tvete
Liv Paulshus
Kristian Weel Johnsen
Per Ivar Snarberg
Ståle Frøshaug

STYRET:

Per A. Lilleng, leder
Håkon Magne Knudsen, nestleder
Einar Andreas Brevig
Thorleif Hersleth
Tom Ragnar Pettersen Grip
Cathrine Krogs vold (Ny 9.04.2015)
Randi Sæter (Ut 9.04.2015)
Tormod Melnæs
Tove Mangård
Janne-Gerd Kanebog (ansattes representant)

Varamedlemmer:

Lise Arvesen
Ellen Vanem Bjerregaard
Bente Tandberg
Espen Glomsrød
Tone Lilleng Fjærvold
Trond Staff (ansattes vararepresentant ny 9.04.2015)
Knut Ulsrød (ansattes vararepresentant ut 9.04.2015))

REVISJONSUTVALGET:

Tormod Melnæs, leder
Thorleif Hersleth
Tom R. Grip

LOKALSTYRER:

Lokalstyrene er lagt ned etter vedtak i Representantskapsmøte den 17.03.2015.

SpareBank Østfold · Akershus

Postboks 130, 1501 Moss
Kongensgate 21, 1530 Moss
Telefon: 05700
Telefaks: 69245710
Email: epost@sparebank1.no
www.sparebank1.no/ostfold-akershus